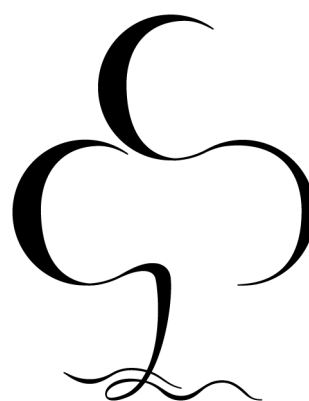

**PROGRAMMA
BEGROTING
2011**

Inhoudsopgave

	Voorwoord en leeswijzer	4
1	Resultaat, bijstellingen, nieuw beleid en dekkingsplan.	6
2	Financiële begroting 2011	12
3	Meerjarenbegroting 2011 - 2014	15
4	Onvoorzien	17
5	Algemene dekkingsmiddelen	18
6	Lokale heffingen	19
7	Weerstandvermogen	23
8	Onderhoud kapitaalgoederen	32
9	Financieringsparagraaf	35
10	Bedrijfsvoering	38
11	Verbonden Partijen	41
12	Grondbeleid	47
13	Reserves en voorzieningen	50
14	Begroting cluster 0 t/m 9	52

Voorwoord en leeswijzer

Hierbij bieden wij u op basis van artikel 190 van de Gemeentewet de begroting 2011 inclusief de meerjarenbegroting 2012-2014 aan. De begroting geeft naast inzicht in de belangrijkste doelen en activiteiten voor 2011 ook een beeld van het (meerjarig) financieel perspectief van de gemeente.

Dit perspectief baart ons grote zorgen. Nadat wij in de afgelopen jaren u ruim sluitende begrotingen mochten aanbieden met veel voorstellen voor nieuw beleid met sterke accenten en impulsen in de samenleving is er nu sprake van een sterk verslechterend financieel perspectief.

Dit beeld is niet helemaal nieuw. Bij de presentatie van de begroting 2010 en in de perspectievennota 2010 is dit al eerder aangegeven.

Alhoewel wij hadden gehoopt dat er ten aanzien van de rijksbezuinigingen nu meer duidelijkheid zou zijn moeten wij meedelen dat er nog steeds geen duidelijkheid is over de juiste omvang.

In deze begroting 2011-2014 hebben wij in de jaarschijven 2012-2014 de eerste 3 tranches van jaarlijks € 500.000 opgenomen inzake de rijksbezuiniging. Nog niet zichtbaar zijn de tranches 4 en 5 voor de jaren 2015 en 2016. In de perspectievennota 2010 hebben wij het totaalbedrag ingeschat op € 2.500.000.

Wel is duidelijk geworden dat er inmiddels naast de “bevriezing” van de Algemene uitkering verdere kortingen zijn doorgevoerd op de rijksvergoedingen voor de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Wet Sociale Werkvoorziening WSW. Hopelijk zal het a.s. Regeerakkoord meer duidelijkheid geven over de financiële toekomst van de lagere overheden en de verdere decentralisatie van taken naar gemeenten.

De begroting voor 2011 is sluitend met een klein voordelig resultaat van € 5.000. In de voorliggende begroting hebben wij op basis van een kritische blik diverse ramingen bijgesteld omdat de budgetten ontoereikend waren dan wel omdat de baten te hoog waren opgenomen. Dit noopte ons gelijktijdig tot het doorvoeren van ombuigingsmaatregelen.

Ook in de eerder (begroting 2010) neergelegde voorstellen voor nieuw beleid incidenteel hebben wij nadere keuzes gemaakt. Daarbij hebben wij bepaalde verhogingen van budgetten voor onderhoud achterwege gelaten. Wij proberen door de inzet van voordelen uit aanbestedingen het onderhoudsniveau op een voldoende niveau (6) te kunnen handhaven.

Met deze begroting denken wij dat wij in 2011 nog voldoende middelen hebben om de kwaliteiten van onze gemeente op diverse terreinen verantwoord te houden.

Voor de jaren 2012 en verder verwachten wij “zwaar weer”. In het eerste hoofdstuk hebben wij ook een doorkijk gemaakt naar jaren 2015 en 2016. Daarbij loopt het tekort op tot € 3,3 miljoen.

Om dit tekort te kunnen wegwerken gaan wij een ombuigingsoperatie doorvoeren.

Al bij de behandeling van deze begroting in de raad zullen wij een plan van aanpak inzake de ombuigingsoperatie 2012-2016 aan uw raad aanbieden. Dit plan zal met de vastgestelde begroting naar Gedeputeerde Staten van Drenthe worden gezonden.

Daarbij zullen er zowel intern als extern stevige maatregelen moeten worden genomen. Intern hebben wij een taakstelling in de bedrijfsvoering opgevoerd voor een bedrag van € 1.500.000, te realiseren in de komende jaren. (volledige realisatie in 2016). Daarbij is het niet onbelangrijk te vermelden dat er daarnaast in 2010 inmiddels al een taakstelling inzake de bedrijfsvoering ligt van ca € 1.000.000. Daarnaast zal er naar buiten toe ook sterk omgebogen moeten worden. Daarbij zullen ingrijpende maatregelen niet uitblijven.

Ten opzichte van de begroting van voorgaande jaren willen wij niet onvermeld laten dat - wij in samenspraak met de werkgroep Planning & Control vanuit de Gemeenteraad- in deze begroting een wijziging hebben doorgevoerd op de onderdelen Beleidsdoelen, Maatschappelijke effecten en Wat gaan we doen? De 30 Programma's zijn nu ondergebracht in 10 Clusters.

Wij hopen dat hiermee de informatievoorziening verder wordt verbeterd.

Wij vertrouwen erop dat deze begroting een goed inzicht geeft in het financiële perspectief, de beschikbare middelen voor 2011 en volgende jaren en de inzet daarvan voor de inwoners van onze gemeente.

De begroting wordt behandeld in de vergadering van de Gemeenteraad van dinsdag 2 november a.s.

Vries, 5 oktober 2010.

Burgemeester en wethouders

1. Resultaat, bijstellingen, nieuwe beleid en dekkingsplan.

In dit hoofdstuk gaan wij in op:

1. Resultaat.
2. Overzicht van de beschikbare structurele en incidentele middelen 2011 en de invulling hiervan.
3. Vervolgstappen en onderzoeken.

1. Resultaat.

Uitkomsten.

De voorliggende begroting 2011 van de gemeente is sluitend. In meerjarig perspectief is er echter sprake van een sterk oplopend tekort. Dit op basis van de huidige aannames.

Het gepresenteerde resultaat is als volgt tot stand gekomen:

- a. Op basis van de in de perspectievennota 2010 neergelegde kaders is de concept-begroting 2011-2014 opgesteld.
- b. De uitkomsten hiervan zijn beoordeeld op realiteit. Dit leidde ertoe dat een reeks van ramingen structureel en incidenteel moest worden bijgesteld om te voorkomen dat er op voorhand al diverse budgettekorten zouden ontstaan, die vervolgens in de voorjaarsnota 2011 weer moeten worden afgedekt.
- c. De nieuwe uitkomsten resulteerden erin dat er gelijktijdig een 1^e ombuigingsronde in de vorm van efficiencymaatregelen is doorgevoerd en tevens een lagere bijdrage aan de regiovisie kon worden ingeboekt.
- d. Aansluitend zijn de noodzakelijke middelen voor structureel nieuw beleid 2011 opgevoerd.

	2011	2012	2013	2014
Concept-begroting	721.241	154.390	-710.008	-1.533.365
Bijstellingen	-1.027.098	-1.027.098	-1.027.098	-1.027.098
Vastgesteld Nieuw beleid 2011: 2 ^e tranche zwembaden (Raadsbesluit 27 april 2010)	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Efficiencymaatregelen	545.728	780.528	889.603	984.403
Bijdrage Regiovisie voordeel	47.142	47.142	47.142	47.142
Nieuw beleid structureel 2011	-82.000	-82.000	-82.000	-82.000
Resultaat	5.013	-327.038	-1.082.361	-1.810.918

Als we de concept-uitkomsten –zoals vermeld in de bovenste rij- vergelijken met de uitkomsten vermeld in de bijlage behorende bij onze brief van 25 juni jl. inzake de financiële effecten voortvloeiende uit de juni-circulaire 2010 Gemeentefonds dan zien we het volgende beeld. (De brief is in aanvulling gestuurd op de perspectievennota 2010.

	2011	2012	2013	2014
Uitkomsten brief 25 juni 2010	282.289	-136.711	-637.711	-1.077.711
concept-begroting	721.241	154.390	-710.008	-1.533.365
Verschil	438.952	291.101	-72.297	-455.654

Het meest opvallende hierbij is het sterk negatieve verschil in de jaarschijf 2014. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat deze jaarschijf in de perspectievennota voor het eerst is gepresenteerd en met name een extrapolatie is van de jaarschijf 2013 inclusief enkele mutaties waaronder de 3^e tranche van de verwachte rijksbezuiniging ad € 500.000. Met de opmaak van de begroting 2011-2014 is gekozen voor deze systematiek.

Bijstellingen.

In de voorjaarsnota 2010 hebben wij als gevolg van ontoereikende budgetten een groot nadelig resultaat gemeld op de exploitatie 2010 ten bedrage van ca € 2.500.000. Deze tegenvallers zijn incidenteel afgedekt door te beschikken over de reserves, waaronder een fors bedrag ten laste van de Argi (€ 1.250.000).

Om te voorkomen dat er weer een soortgelijke situatie ontstaat bij de voorjaarsnota 2011 hebben wij de uitkomsten van de concept-begroting getoetst op realiteit. Dit leidde ertoe dat wij diverse ramingen hebben bijgesteld.

Het betreft de navolgende hoofdonderdelen:

Nr.	Hoofdonderdeel	structureel	incidenteel
1.	Bijdragen aan Gemeenschappelijke regelingen en loonbijstellingen gesubsidieerde instellingen	450.098	
2.	Bouwleges	200.000	280.281
3.	Inkomensvoorzieningen WWB	277.000	
4.	Overige voorzieningen ISD	100.000	437.208
5.	Boekwaarde plafond complexen OBT		155.830
6.	Overige bijstellingen		121.667
	totaal	1.027.098	994.986

De structurele bijstellingen ten bedrage van € 1.027.098 worden via de 1^e wijziging opgenomen in de begroting en maken onderdeel uit van het resultaat. De incidentele bijstelling ten bedrage van € 994.986 wordt eveneens via de 1^e wijziging verwerkt. Hiertegenover staat een extra inkomst voor hetzelfde bedrag, zijnde een onttrekking aan de Argi.

Omdat wij een aantal zaken incidenteel hebben bijgesteld betekent dit dat hier in samenspraak met de Gemeenteraad nog nadere besluitvorming over moet worden gepleegd om te voorkomen dat deze een structureel karakter krijgen. Het gaat hierbij met name om beleidswijzigingen rondom de autonome gemeentelijke voorzieningen, zoals het Meedoen-beleid en schuldhulpverlening.

Voor het complex Vriezerbrug-zuid in het grondbedrijf en voor de overtollige gronden binnen het complex "verspreide gronden" zal nog nader beleid worden geformuleerd en aan de Gemeenteraad worden voorgelegd. Ten aanzien van de overige bijstellingen (nr.6) zullen ook nog maatregelen worden getroffen om de kosten voor levering en diensten van derden verder te begrenzen.

Vastgesteld nieuw beleid 2011.

In de raadsvergadering van 27 april jl. is bij de kredietvotering ten behoeve van de zwembaden besloten om de 2^e tranche van de dekking (nieuw beleid 2011) ook al mee te nemen.

Dit betekent dat deze last t.b.v. € 200.000 nu al meegenomen moet worden in het resultaat.

1^e Ombuigingsronde.

Gelet op het toekomstige financiële perspectief hebben wij in de aanloop naar de begroting de organisatie al gevraagd om ombuigingsvoorstellen op te stellen en voor te leggen.

Wij hebben deze voorstellen beoordeeld en daarbij nog geen rigoureuze keuzes hoeven maken.

De gekozen voorstellen zijn te betitelen als efficiencymaatregelen en geringe beleidsombuigingen. Middels deze operatie hebben wij voldoende middelen om de begroting 2011 structureel sluitend te krijgen.

Gelijktijdig is het ook gelukt om de jaarlijkse bijdrage aan de Regiovisie met een bedrag van € 47.142 te verminderen. De maatregelen worden in de 2^e wijziging van de begroting verwerkt.

Ombuigingen naar taakgebieden.

	2011	2012	2013	2014
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	93.935	100.735	100.735	100.735
Openbare orde en veiligheid	17.000	107.000	107.000	107.000
Publiekszaken	264.673	264.673	264.673	264.673
Wegen en groen	144.859	168.859	168.859	168.859
Welzijn, onderwijs en sport	25.261	139.261	248.336	343.136
totaal	545.728	780.528	889.603	984.403
Verdeeld naar uitgaven en inkomsten	2011	2012	2013	2014
Uitgaven	335.728	546.528	655.603	750.403
Inkomsten	210.000	234.000	234.000	234.000
totaal	545.728	780.528	889.603	984.403

In de hierboven vermelde ombuigingen binnen het taakgebied Welzijn, onderwijs en sport zijn ook voorstellen opgenomen, die oorspronkelijk gerelateerd waren aan de taakstelling Revitalisering Beleidsprogramma's ten bedrage van € 500.000. Van deze taakstelling is € 150.000 gerealiseerd bij de voorjaarsnota 2009. Het restant t.b.v. € 350.000 is gecorrigeerd in de perspectievennota 2010. Daardoor kunnen de voorstellen nu worden meegenomen in voornoemde ombuigingsronde.

Nieuw beleid structureel 2011.

In de begroting 2010 hadden wij het voornemen om voor het jaar 2011 structureel nieuw beleid door te voeren tot een bedrag van € 346.794. Hiervan hebben wij nu naast het bedrag van € 200.000 (2^e tranche zwembaden) slechts een bedrag opgenomen van € 32.000 voor het "electronisch kinddossier" en € 50.000 voor een uitbreiding van de formatie van het team veiligheid binnen de afdeling BMV. Alle overige voorstellen hebben wij niet gehonoreerd.

Resultaat.

Het resultaat onderaan de streep komt voor 2011 uit op een bedrag van € 5.000.

Hierbij willen wij aantekenen dat dit resultaat nog aan wijzigingen onderhevig is. De uitkomsten van de tussentijdse bijstelling van de exploitatie 2010 alsmede de uitkomsten van de september-circulaire 2010 zijn nog onbekend.

Hierover wordt de Gemeenteraad separaat geïnformeerd via de Najaarsnota 2010 die gelijktijdig met de begroting wordt behandeld.

Op de negatieve resultaten 2012, 2013 en 2014 en de oplossing hiervan komen wij terug in onderdeel 3.

2. Overzicht van de beschikbare structurele en incidentele middelen 2011 en de invulling hiervan.

Structurele middelen.

In deze begroting is voor nieuw beleid structureel 2011 een bedrag opgevoerd van € 82.000. Voor de jaren daarna is er in de begroting geen budget opgenomen voor structureel nieuw beleid. Als er middelen benodigd zijn voor nieuw beleid dan zal dit middels ombuigingen moeten worden gevonden. Ook dit zal in een ombuigingsplan (zie onderdeel 3) moeten worden meegenomen.

Incidentele middelen.

Aan incidentele middelen is voor 2011 een bedrag opgenomen van € 2.562.576.

Dit bedrag is in de begroting opgenomen en wordt gedekt door een onttrekking aan de Argi.

Het betreft de navolgende voorstellen:

	2011	2012	2013	2014	Totaal
Bijdrage gebiedsgericht beleid	75.000				75.000
Gedragsbeïnvloeding en oplossen lokale knelpunten verkeerssituaties	100.000				100.000
Onderhoud beschoeiing vijvers	40.000				40.000
In stand houden niveau parkmeubilair	77.653				77.653
Bijdrage Toeristisch Informatie Punt (TIP) Tynaarlo	34.023				34.023
Subsidie Trias op huidig niveau handhaven	65.062				65.062
Subsidie muziekverenigingen handhaven op huidig niveau	20.532				20.532
Subsidie activiteiten kunst en cultuur handhaven op huidig niveau	3.060				3.060
Subsidie Lokale omroep handhaven	15.360				15.360
Bijdrage aan project de Kiep handhaven op huidig niveau	2.907				2.907
Bijdrage aan natuur en milieu educatie handhaven	8.427				8.427
Bijdrage sportstimulering handhaven	52.360				52.360
Bijdrage breedtesport handhaven	36.233				36.233
Informatiebeleidsplan	74.000				74.000
Investeren in een duurzame leefomgeving	90.000				90.000
Millenniumdoelen	50.000				50.000
Suppletie aan basisonderwijs voor exploitatietekorten i.v.m. energie- en onderhoudskosten gebouwen	137.127				137.127
Recreatieve voorzieningen herinrichting Peize	174.720				174.720
Digitalisering milieuvergunningen	140.000				140.000
Uitvoering LOP en kwaliteitsimpuls houtwallen	150.000				150.000
Archeologie, beleidswaardenkaart	30.000				30.000
Aanleg recreatieve fietspaden	100.000				100.000
Speelvoorzieningen	50.000				50.000
Jeugdsoos Plexat traject 2010 Eelde	75.000				75.000
Activiteiten kunst en cultuur	33.000				33.000
Versterking functies lokale musea	50.000				50.000
Bijdrage Tips (Drenthe)	13.477				13.477
Herinrichting kleine en grote Brink	350.000				350.000
Opstellen woonplan 2011	20.000				20.000
Renoveren kerktoren Zuidlaren	40.000				40.000
Kosten uitvoering wsw	58.541				58.541
Cofinanciering Geopark De hondsrug en actieplannen toerisme, zorg etc.	20.000				20.000
Energy Business Campus	25.000				25.000
Evenementensubsidie corso Eelde	33.553				33.553
Kosten uitvoering wsw	40.541				40.541
Boa's	132.000				132.000
Rotonde Donderen	145.000				145.000
Totaal INCIDENTEEL NIEUW BELEID	2.562.576	p.m.	p.m.	p.m.	2.562.576

Vervallen nieuw beleid incidenteel 2011 zoals aanvankelijk in de begroting 2010 was opgenomen.

Vanwege het verslechterende financiële perspectief hebben wij ten aanzien van het aanvankelijk in de begroting 2010 opgenomen nieuw beleid incidenteel voor 2011 een heroverweging gemaakt. Daarbij zijn de navolgende zaken komen te vervallen.

Vervallen onderwerpen	bedrag				
Gedragbeïnvloeding en oplossen lokale knelpunten verkeerssituaties (deels vervallen)	40.000				
In stand houden ANWB bewegwijzering	9.597				
In stand houden onderhoudsniveau wegen op huidig niveau (zwerfvuil) *)	66.018				
In stand houden onderhoudsniveau wegen op huidig niveau (Bor niveau)*)	39.049				
Aanleg en verbetering voorzieningen gehandicapten in openbare ruimte	50.000				
In stand houden onderhoudsniveau groen op huidig niveau *)	368.226				
Subsidie ontwikkelingssamenwerking	6.055				
Budget preventieve activiteiten in incidentele Subsidie 12+	7.087				
Beheerafspraken inzake openbaar groen	27.500				
Electronisch kinddossier	7.924				
Incidentele kosten MFA Zeyen i.v.m. tijdelijke huisvesting	433.000				
Rotonde Meerweg	540.000				
Veiligheidscontroles bomen in de gemeente	52.500				
Aanleg parkeerplaatsen in diverse dorpen	30.000				
Aanleg recreatieve fietspaden (deels vervallen)	180.000				
Cultuur in de soos	19.500				
Ontwikkeling en verbreding digitale dienstverlening	30.000				
Versterking functionele Verbreding bibliotheekwerk	30.000				
Totaal	1.936.456				

*)Ter compensatie van de vervallen bedragen voor het onderhoud van wegen en groen wordt voorgesteld om voor de jaren 2011 en 2012 nog jaarlijks € 110.000 te compenseren ten laste van de Argi.

Nieuw beleid 2012 en volgende jaren.

Vanwege de verslechterende begrotingspositie hebben wij nog geen definitieve keuzes gemaakt t.a.v. het nieuw beleid voor 2012 en volgende jaren. Wij hebben in de voorgaande collegeperiode incidentele middelen opgevoerd voor een periode van 4 jaar. Of deze beleidslijn kan worden gehandhaafd is nog sterk onzeker. Dit hangt af van de beschikbare middelen in de Argi, het voornemen om een buffer van € 4.000.000 beschikbaar te houden (Perspectievennota 2010) voor de nieuwe bestuursperiode en het meerjarig investeringsplan.

Wij onderkennen dat er ook voor die jaren klussen moeten worden geklaard. Aan de honorering van de voorstellen zullen wij een aantal criteria koppelen. Daarbij denken wij onder andere aan co-financieringsmogelijkheden, aanbestedingsvoordelen door "werkhonger" en een breed profijt voor de inwoners.

In het op te stellen ombuigingplan (zie onderdeel 3) zullen wij nader ingaan op de realisatie van de ambities voor de komende jaren.

3. Vervolgstappen en onderzoeken.

De resultaten van de jaarschijven 2012 en volgende van de meerjarenbegroting vertonen een sterk oplopend tekort.

Een negatief toekomstbeeld is al eerder geschetst in de begroting 2010 en de perspectievennota 2010.

Inmiddels hebben wij ook al een verdere doorkijk gemaakt naar de jaren 2015 en 2016. In deze jaren komende de 4^e en 5^e tranche van de rijksbezuinigingen (2 x € 500.000) als extra tegenvaller om de hoek en eindigt ook de afspraak inzake jaarlijkse bijdrage vanuit het Grondbedrijf t.b.v. € 500.000. Dit alles leidt ertoe dat het tekort oploopt naar ruim € 3.300.000.

Op dit moment is het niet mogelijk om hiervoor een dekkingsplan te presenteren.

Wij gaan dan ook een ombuigingsoperatie opstarten voor de komende jaren.

Daarbij zullen wij ingrijpende maatregelen moeten nemen.

Onze toezichthouder (Gedeputeerde Staten van Drenthe) heeft dit voorjaar in een brief aan de Drentse gemeenten de criteria kenbaar gemaakt inzake het financiële toezicht.

T.a.v. de begroting 2011 geldt voor het repressief toezicht het volgende uitgangspunt:

De begroting voor het jaar 2011 dient, naar het oordeel van de provincie, materieel in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. De ramingen dienen volledig en reëel te zijn.

Als er sprake is van een structureel begrotingstekort dan kan het reden zijn voor preventief toezicht.

Als er bezuinigingstaakstellingen/maatregelen worden opgevoerd in de meerjarenbegroting dan zullen deze worden getoetst.

Voor een positief oordeel is het noodzakelijk dat de Gemeenteraad, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, een uitspraak doet over de invulling van deze bezuinigingsmaatregelen.

Verder dient het proces dat bij het concretiseren van de maatregelen wordt gevolgd vast te liggen.

Het vorenstaande noopt ons dus ook tot het opstellen van een ombuigingsplan voor de komende jaren.

Binnenkort zal het plan aanpak inzake een **ombuigingsoperatie 2012-2016** worden opgesteld. Dit plan zullen wij gelijktijdig met de door de raad vastgestelde begroting 2011-2014 naar de provincie zenden.

2. Financiële begroting 2011

In dit hoofdstuk presenteren wij de financiële begroting 2011 - 2014. In de financiële begroting wordt ingegaan op de onderdelen die ook volgens het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden opgenomen. Deze onderdelen zijn:

Onderdeel 1: Overzicht van baten en lasten per cluster, een toelichting op grote verschillen en op incidentele baten en lasten.

Onderdeel 2: Een uiteenzetting van de financiële positie, zodat inzicht ontstaat in elementen als investeringen, arbeidskosten, financiering en stand van reserves en het verloop van reserves.

Onderdeel 1

Overzicht van baten en lasten per cluster en een toelichting op grote verschillen en op incidentele baten en lasten.

Voor het overzicht van lasten en baten per cluster wordt verwezen naar hoofdstuk 14 van deze begroting.

Verschillen ten opzichte van 2010

De begroting 2011 - 2014 is opgesteld op basis van de vastgestelde begroting 2010 inclusief alle besluiten die genomen zijn tot 30 juni 2010. Daarnaast is de vastgestelde perspectievennota uitgangspunt voor de primitieve begroting 2011. Ten opzichte van de structurele elementen in de actuele begroting 2010 zijn er derhalve geen grote verschillen. Het belangrijkste verschil ontstaat door de incidentele begrotingsposten in de begroting 2010, de ontwikkeling van de Algemene Uitkering en bijstellingen in de begroting 2011 zoals die zijn weergegeven in hoofdstuk 1.

Overzicht van incidentele baten en lasten

In de begroting zijn naast structurele gelden ook incidentele gelden opgenomen.

In hoofdstuk 1 nieuw beleid (incidenteel) is aangegeven welke investeringen voor 2011 worden voorgesteld. In onderstaand overzicht staan de overige incidentele baten en lasten, waarbij ook een korte toelichting is opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Cluster		2011		2012		2013		2014	
		Incidentele		Incidentele		Incidentele		Incidentele	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	baten
6	Inkomensvoorzieningen		30						
8	Volkshuisvesting		100						
9	Algem. Middelen	248							
VD	Verdeeldienst		90		90		90		90
	Nieuw incident. beleid	2.563	2.563	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Totaal	2.811	2.783	p.m.	90	p.m.	90	p.m.	90

Toelichting incidentele baten en lasten

Ad cluster 6 Een verwachte stijging van de werkloosheid, leidt tot hogere lasten voor het inkomensdeel WWB. Dit tijdelijk nadeel wordt onttrokken uit de ARCA.

Ad cluster 8 Door verwachte tijdelijke vertraging in de verkoop van woningen etc. is een daling van de bouwleges voorzien. Dit nadeel wordt onttrokken uit de ARCA.

Ad cluster 9 Betreft rente kortlopende leningen. De verwachting is dat deze tijdelijk lager zijn dan normaal. Het voordeel wordt in de ARCA gestort.

Ad VD Betreft een tijdelijke verhoging van de salariskosten door maatregelen van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP gaat de pensioenpremies tijdelijk verhogen om te kunnen voldoen aan de voorgeschreven dekkingsgraad. Wordt onttrokken uit de ARCA.

Ad incidenteel beleid Betreft jaarlijkse incidentele uitgaven waar per jaar besluitvorming over plaatsvindt. Dekking uit de ARG1, conform gemeentelijk beleid.

De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Algemeen

De basis voor de begroting is vastgesteld beleid. Dit zijn de vastgestelde begroting 2010 en alle structurele effecten uit besluitvorming t/m 30 juni 2010.

De waarderingsgrondslagen voor activa en passiva zijn ongewijzigd en conform de grondslagen zoals die in de jaarrekening 2009 zijn gehanteerd.

In de perspectievennota zijn de uitgangspunten en indexeringen benoemd.

Prijsindex

De index van de prijsontwikkeling is vastgesteld op 0% en vanaf 2014: 1,5%. De index van de subsidies en bijdragen aan derden wordt ook vastgesteld op 0% en vanaf 2014: 1,5%.

Personeelslasten

Voor personeelskosten is uitgegaan van een CAO stijging van 1,5%. Daarnaast nog een verhoging van de pensioenpremie met 1% i.v.m. maatregelen van het ABP.

De personeelsformatie is gebaseerd op het functieboek per 1 januari 2010, inclusief alle wijzigingen t/m 30 juni 2010.

Onderdeel 2

Een uiteenzetting van de financiële positie, zodat inzicht ontstaat in elementen als investeringen, arbeidskosten en stand van reserves en het verloop van reserves.

Investerings

Onder investeringen wordt ingegaan op de inzet van gelden voor nieuw beleid, incidenteel en structureel. In hoofdstuk 1 is dat opgenomen.

Daarnaast zijn er vervangingsinvesteringen waarvan de last onder de kapitaallasten is opgenomen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen zijn de belangrijkste investeringen in kapitaalgoederen genoemd.

Arbeidskosten

De directe personeelskosten voor de hele interne organisatie (inclusief bestuur) in de begroting 2011 zijn € 15.744.601. Het verloop van deze kosten in een aantal jaren is als volgt:

2012	15.919.780	101%
2013	16.154.934	103%
2014	16.393.616	104%

In deze kosten zijn naast CAO verhogingen ook de tijdelijke verhogingen van pensioenpremies opgenomen.

Verloop van de reserves

De reservepositie per 1-1-2011 wordt als volgt gecompriemd weergegeven:

Reserves en voorzieningen	Stand per 1 januari 2011
<i>Arca</i>	6.023.000
Argi	6.299.571
Bestemmingsreserves (totaal)	40.963.424
Totaal reserves	53.285.995
Voorzieningen (totaal)	7.360.579
Totaal Reserves en voorzieningen	60.646.574

In hoofdstuk 13 wordt verder ingegaan op het verloop van de reserves.

3. Meerjarenbegroting 2011-2014

Clusters	2011			2012			2013			2014		
	lasten	baten	verschil	lasten	baten	verschil	lasten	baten	verschil	lasten	baten	verschil
0. Algemeen bestuur	4.573	573	-3.999	4.571	573	-3.997	4.618	573	-4.045	4.683	582	-4.101
1. Openbare orde en veiligheid	1.718	22	-1.696	1.713	22	-1.691	1.717	21	-1.695	1.736	23	-1.713
2. Verkeer en Mobiliteit	3.021	42	-2.978	2.988	42	-2.946	2.993	42	-2.950	3.008	43	-2.965
3. Economische Zaken, Recreatie en Arbeidsmarktbeleid	4.413	3.622	-791	4.411	3.622	-790	4.416	3.622	-794	4.478	3.676	-802
4. Onderwijs	3.186	480	-2.707	3.254	480	-2.775	3.291	480	-2.812	3.306	487	-2.819
5. Sociale samenhang en leefbaarheid	6.890	825	-6.065	6.741	769	-5.973	6.669	769	-5.901	6.723	781	-5.942
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	10.577	3.572	-7.005	10.540	3.572	-6.968	10.551	3.572	-6.979	10.709	3.626	-7.083
7. Gezonde leefomgeving	10.167	7.018	-3.149	10.192	7.069	-3.123	10.195	7.141	-3.054	10.262	7.253	-3.009
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	15.925	13.780	-2.145	15.873	13.861	-2.012	15.876	13.841	-2.035	16.079	14.021	-2.058
9. Financiering	8.450	38.084	29.634	7.961	37.821	29.860	7.723	36.852	29.129	7.351	35.989	28.639
Resultaat voor bestemming	68.920	68.017	-902	68.245	67.831	-414	68.049	66.914	-1.135	68.334	66.481	-1.854
Mutatie met de reserves	4.280	5.903	1.624	3.967	4.536	569	4.030	4.454	424	4.094	4.414	320
Resultaat na bestemming			721			154			-711			-1.533
	toevoeging	onttrekking	saldo	toevoeging	onttrekking	saldo	toevoeging	onttrekking	saldo	toevoeging	onttrekking	saldo

In de resultaten zitten de personele taakstellingen opgenomen.

Toelichting meerjarenraming

Algemeen

De basis voor de begroting is aanvaard beleid. Dit zijn de vastgestelde begroting 2010 en alle structurele effecten uit besluitvorming t/m medio 2010.

De waarderingsgrondslagen voor activa en passiva zijn ongewijzigd en conform de grondslagen zoals die in de jaarrekening 2009 zijn gehanteerd.

De meerjarenbegroting is exclusief structureel nieuw beleid en dekkingsvoorstellen zoals die in hoofdstuk 1 zijn benoemd.

Mutatie met reserves

De mutaties met de reserves zijn gebaseerd op bestaand beleid en bestaan voornamelijk uit:

- 1) de storting van de bespaarde rente naar de reserves
- 2) het onttrekken van gelden uit de reserves voor incidenteel beleid en dekking kapitaallasten gemeentehuis.

Daarnaast is in de perspectievennota opgenomen dat tijdelijke effecten van de economische crisis worden verrekend met de algemene reserve calamiteiten (ARCA).

Voor alle mutaties met de reserves geldt dat dit aansluit bij meerjarige afspraken en kunnen daarom als structureel worden gezien.

Perspectievennota bij begroting 2011-2014

In de kaderbrief zijn de uitgangspunten en indexeringen benoemd. De belangrijkste uitgangspunten worden hier benoemd.

Algemene lasten en subsidies aan derden

De index van de prijsontwikkeling is vastgesteld op 0% en vanaf 2014 op 1,5%. De index van de subsidies en bijdragen aan derden wordt ook vastgesteld op 0% en vanaf 2014 op 1,5%.

Kapitaallasten

Afschrijvingslasten worden, met inachtneming van de afschrijvingstermijnen uit de verordening 212, berekend o.b.v. de staat van vaste activa. De boekwaarden per 1-1 vormen de grondslag voor berekening.

Personeelslasten

Voor personeelskosten is uitgegaan van een CAO stijging van 1,5%. Daarnaast nog een verhoging van de pensioenpremie met 1% i.v.m. maatregelen van het ABP.

De personeelsformatie is gebaseerd op het functieboek per 1 januari 2010, inclusief alle wijzigingen t/m medio juni 2009.

Algemene uitkering

De omvang van de algemene uitkering wordt berekend op basis van de juni-circulaire 2010.

De algemene uitkering daalt in het meerjarenperspectief.

4. Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder cluster 9: Financiering.

Bestaand beleid is, dat een bedrag van € 75.000 voor incidenteel onvoorzien wordt begroot en € 12.500 voor structureel algemeen.

Het begrotingsbedrag voor incidenteel nieuw beleid is de jaarschijf 2011, zoals is vastgesteld in de programmabegroting 2010.

In het boekjaar wordt de stand en het verloop van deze onvoorzien posten iedere 2 weken aan de gemeenteraad gerapporteerd, als daartoe door begrotingswijzigingen aanleiding toe is.

Onvoorzien incidenteel algemeen	€
<i>(kostenplaats 4.07.0610 / 4000.100)</i>	
Beschikbaar geraamd 2011	75.000
Onvoorzien incidenteel nieuw beleid	
<i>(kostenplaats 4.07.0612/4000.100)</i>	
Beschikbaar geraamd 2011	2.562.576
Onvoorzien structureel algemeen	
Beschikbaar geraamd 2011	6.622

5. Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

In totaliteit zien de financiële uitkomsten er uit als volgt:

Algemene dekkingsmiddelen	Raming begrotingsjaar (X 1.000)
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	4.043
Algemene uitkeringen	25.875
Dividend	510
Saldo van de financieringsfunctie*	-2.195
Totaal	28.233

- * Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

6. Lokale heffingen

6.1. Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op de gemeentelijke belastingen, de lokale heffingen, waarvan de besteding gebonden is, de leges en het kwijscheldingsbeleid.

In de vergelijkingen met voorgaande jaren wordt uitgegaan van de primitieve begroting.

6.2 Beleidsuitgangspunten

In "Tynaarlo op koers" zijn de hoofdlijnen van het beleid voor 2010 tot en met 2014 uitgezet. De hoofdlijn met betrekking tot de gemeentelijke financiën en heffingen, die genoemd wordt luidt als volgt:

Financiële beheersing en beheersing lastendruk burgers.

Daarbij wordt expliciet aangegeven, dat wij de OZB met maximaal 2% willen laten stijgen.

Het algemene uitgangspunt kan als volgt worden vertaald:

- zo laag mogelijke financiële lasten voor de burgers;
- heffingen en tarieven op een kostendekkend niveau houden of brengen;
- belastingen worden in beginsel niet verder verhoogd dan de ontwikkeling van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie;

Verder is het van belang, dat het principe wordt gevolgd, dat extra verhogingen duidelijk gemotiveerd worden naar belastingplichtigen.

6.3 Tariefsaanpassingen

Heffing	2011	2012	2013	2014
O.z.b.	2 %	2 %	2 %	2%
O.z.b. niet-won.	5 % *)	2 %	2 %	2%
Afvalstoffenheffing	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend
Rioolrecht	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend
Toeristenbelasting **)	12 %	0 %	5 %	0%
Forensenbelasting	2 %	2 %	2 %	2%
Begraafrechten ***)	2 %	2 %	2 %	2%
Bouwleges	2 %	2 %	2 %	2%
Leges en tarieven	2 %	2 %	2 %	2%

*) Dit is gebaseerd op een gefaseerde opbrengstverhoging van in totaal € 150.000 extra in 4 jaar (2008-2011), inclusief een trendmatige verhoging van 2%.

***) Met de tarieven voor de toeristenbelasting volgt de gemeente het advies van het Recreatieschap Drenthe. De procentuele uitschieter houdt verband met de afspraak, dat deze tarieven om het jaar aangepast worden met € 0,05 per overnachting en de Gemeente Tynaarlo hierbij achterliep.

****) Het onderhoud van de grafbedekking wordt doorbelast. Dit op basis van het raadsbesluit van 24 maart 2009.

6.4 Tarieven 2011 versus 2010

De in de kolom "Tarief 2011" zijn de voor 2010 vastgestelde tarieven afgezien van de bij de OZB genoemde percentages en het tarief voor de toeristenbelasting. Deze tarieven zijn genomen, omdat de geraamde opbrengsten hierop zijn gebaseerd. De OZB percentages zijn schattingen, gebaseerd op de verwachte waardebeoordeling voor de WOZ. Definitieve vaststelling van de tarieven voor 2011 zal plaatsvinden, na vaststelling van de begroting.

Heffing	Grondslag	Tarief 2011	Tarief 2010	
Ozb - woningen eig.*	% van de waarde	0,0791	0,0805	
Ozb. - niet won. gebr.*	% van de waarde	0,1059	0,0762	
Ozb - niet won. eig.*	% van de waarde	0,0829	0,0953	
Afvalstoffenheffing vast	Per huishouding	€ 88,00	€ 88,00	
Afvalstoffenheffing var.	Per kg	€ 0,23	€ 0,23	
Rioolrecht	M3 afvalwater	€ 198,90	€ 198,90	
Toeristenbelasting **	Per overnachting	€ 0,95	€ 0,85	
Forensenbelasting	waarde	€ 90,75 <€ 58.000	€ 90,75 <€ 58.000	
Begraafrechten	- gemiddeld grafrecht voor 20 jaar (urnen)graf. - begraven > 12 jaar	€ 2.500 € 665	€ 2.500 € 665	
Bouwleges naar de WABO regelgeving: Alleen de belangrijkste	-Binnenplanse afwijking -Kleine buitenplanse afwijking -Buitenplanse afwijking -Afwijking van voorbereidingsbesluit Tijdelijke afwijking Afwijking van exploitatieplan	€ 115,70 € 295,00 € 214,35 € 88,65	Geen vergelijk mogelijk in verband met de invoering van de WABO per 1 oktober 2010	
Leges –paspoort	Nationaal paspoort	€ 50,90		€ 49,60
Leges- identiteitskaart	Ned. identiteitskaart	€ 42,85		€ 41,75
Leges rijbewijs	Afgifte rijbewijs	€ 31,50		€ 30,70
Leges huwelijk	Ma-vr. in Vries	€ 210,10	€ 210,10	
Leges uittreksel bevolkingsregister	Aanvraag verstrekking uit GBA	€ 3,60	€ 3,60	

Opm. bovenstaande informatie over rechten en leges is beperkt weergegeven

* Tarieven geïndexeerd uitgaande dat de waarden van de objecten gelijk blijven. Uitgangspunt is dat de lasten voor huiseigenaren met 2% en gebruikers en eigenaren van niet-woningen met 5% toeneemt.

** Met de tarieven voor de toeristenbelasting volgt de gemeente het advies van het Recreatieschap Drenthe.

- De OZB-tarieven zijn voorshands berekend op basis van de gewenste opbrengststijging en een gelijkblijvende waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen. Op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling zullen de tarieven nog nader worden bepaald.

6.5 Overzicht belastingen en heffingen

Omschrijving	2011		2010	
	Totaal opbrengst	Per inwoner 32.000	Totaal opbrengst	Per inwoner 32.380
o.z.b. gebr.	418.896	13,09	410.682	12,68
o.z.b. eig.	3.426.792	107,09	3.359.600	103,76
Afvalst.heffing	3.024.686	94,52	3.238.956	100,04
Rioolrecht	3.167.352	98,98	3.105.651	95,92
Toeristenbelasting	142.927	4,47	141.733	4,38
Forensenbelasting	52.560	1,64	51.888	1,60
Begraafrechten **	437.000	13,66	437.000	13,50
bouwleges	1.246.281	38,95	1.200.875	37,09
Leges *	594.513	18,58	606.469	18,73

* exclusief marktgelden

** op 24 maart 2009 heeft de raad besloten om tot een kostendekkendheid van 91% te komen met betrekking tot begraafrechten. De begroting is gebaseerd op 91% kostendekkendheid.

6.6 Belastingdruk diverse groepen

Soort woning	WOZ-waarde	OZB 2011	Afval 2011	Riool 2011	Totaal 2011	Totaal 2010
Huurwoning *)		nvt	158	199	357	357
Huurwoning **)		nvt	227	199	426	426
Eigen woning **)	150.000	123	227	199	549	547
Eigen woning **)	300.000	247	227	199	673	668
Eigen woning **)	450.000	370	227	199	796	789
Eigen woning **)	600.000	493	227	199	919	910
Niet-woning (bedrijf)	300.000	541	0	199	740	714
Niet-woning (bedrijf)	450.000	811	0	199	1.010	971

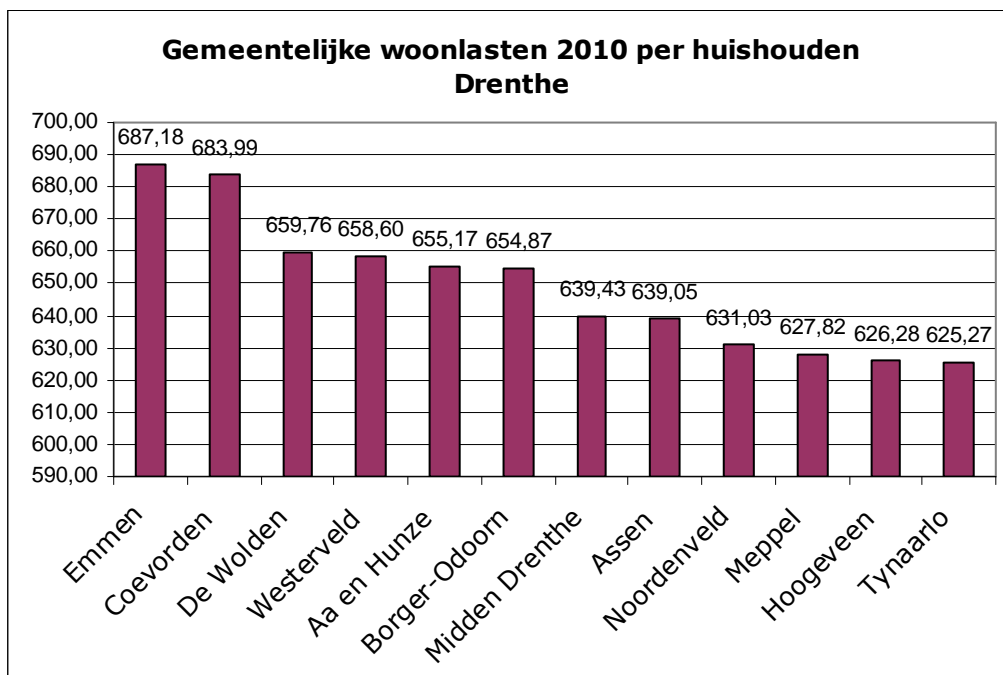
*) eenpersoonshuishouden met 305 kg afval

***) meerpersoonshuishouden met 605 kg afval

6.7 Belastingdruk* in de provincie Drenthe in 2010

Het volgende overzicht geeft het gemeentelijk aandeel op de woonlasten in de provincie Drenthe weer over 2010. Hierbij komt naar voren, dat deze voor de gemeente Tynaarlo het laagst uitvallen. Een hoge gemiddelde WOZ-waarde (plaats 3 van de 11) en een laag OZB-tarief hebben hiertoe de grootste bijdrage geleverd. De gemiddelde OZB heffing kwam hierdoor uit op € 199,32 (plaats 8 van de 11). Ook de lage afvalstoffenheffing (plaats 9 van de 11) heeft bijgedragen aan de lage positie in het provinciaal overzicht.

Gemeente	Gemiddelde WOZ- waarde 2010	OZB 2010	Afval	Riool	Totaal
Emmen	185.378	287,15	282,00	118,03	687,18
Coevorden	206.000	255,85	284,00	144,14	683,99
De Wolden	276.971	233,76	216,96	209,04	659,76
Westerveld	275.000	205,70	227,40	225,50	658,60
Aa en Hunze	246.000	201,72	257,10	196,35	655,17
Borger-Odoorn	205.000	303,40	184,80	166,67	654,87
Midden Drenthe	221.000	192,93	238,00	208,50	639,43
Assen	183.000	197,27	266,82	174,96	639,05
Noordenveld	231.000	185,03	221,00	225,00	631,03
Meppel	203.000	190,82	270,00	167,00	627,82
Hoogeveen	184.259	204,53	274,85	146,90	626,28
Tynaarlo	250.090	199,32	227,15	198,80	625,27
Drenthe	222.225	221,46	245,84	181,74	649,04

6.8 Kwijtschelding

Wanneer iemand een laag inkomen heeft kan soms kwijtschelding worden verkregen van gemeentelijke belastingen. Dit kan het geval zijn indien niet aan de betalingsverplichting kan worden voldaan, ook niet door middel van een betalingsregeling.

Of iemand in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding hangt af van de persoonlijke financiële situatie.

In 2009 hebben de verleende kwijtscheldingen een last voor de gemeente opgeleverd van € 117.540 en in 2008 € 110.525. Voor het verlenen van kwijtschelding wordt in de begroting 2011 rekening gehouden met de raming van 2010 ad € 85.024. Evenals in 2010 zal bij de voorjaarsnota de verwachte omvang van de verleende kwijtscheldingen worden bepaald en bijgeraamd (in 2010 is bij de voorjaarsnota € 45.000 bijgeraamd).

6.9 Ontwikkelingen

Met betrekking tot de OZB zijn ingaande het begrotingsjaar 2008 de bepalingen in de Gemeentewet over maximumtarieven, het stijgingspercentage en het ontheffingsbeleid van de provincies komen te vervallen. Om te voorkomen dat er een onevenredige stijging van de lastendruk zou ontstaan is er een macronorm ingesteld. De ontwikkelingen van de lokale lasten zal worden gevolgd en zo nodig onderwerp van gesprek vormen van bestuurlijk overleg, waarna het rijk in geval van overschrijding van de macronorm kan ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. De macronorm voor het begrotingsjaar 2011 is vastgesteld op 3,5% (2010 4,3%) van. Bij deze bijstelling naar beneden is met 1,05% rekening gehouden met de mogelijkheid voor de gemeenten om precariobelasting op netwerken te innen van de nutsbedrijven.

6.10 Conclusie

Volgens de bovenstaande berekening zal in 2011 de belastingsdruk (bruto woonlasten) voor gebruikers en eigenaren van woningen ongeveer gelijk blijven. Voor de eigenaars van bedrijven wordt een stijging geconstateerd. Dit is een gevolg van de laatste tranche opbrengstvermeerdering van bedrijfsgebouwen van € 150.000.

De belastingdruk (bruto woonlasten) voor de inwoners van Tynaarlo zal naar verwachting ook in 2011 onder het gemiddelde van de Drentse gemeenten liggen. Er kan nog niet geconstateerd worden of de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrechten 100% kostendekkend zijn. Te verwachten verschillen kunnen afgedekt worden door de vereveningsvoorzieningen met betrekking tot deze heffingen. De OZB-lasten behoren tot de laagste in Drenthe. Ten aanzien van de OZB kan geconstateerd worden dat de voorgestelde OZB verhoging van 2% ruim onder het plafond van de macronorm van 3,5% ligt.

7. Weerstandsvermogen

7.1 Inleiding

Bij de opstelling van de begroting dient zo goed als mogelijk met voorzienbare en kwantificeerbare risico's rekening te worden gehouden. Dit betekent evenwel niet dat in de gemeentelijke huishouding geen financiële risico's meer aanwezig zijn. Evenals iedere andere organisatie heeft ook de gemeente bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden met nadelige financiële effecten. Om hier bewust van te zijn en het achter de hand houden van een financiële buffer voor opvang van deze onzekerheden is in het Besluit Begroting en Verantwoording bepaald, dat aan de begroting een paragraaf Weerstandsvermogen toegevoegd moet worden. Artikel 11 van dit besluit luidt als volgt:

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
 - a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
 - b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat ten minste:
 - a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
 - b. een inventarisatie van de risico's;
 - c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

De algemene lijn is dat structurele tegenvallers moeten worden gedekt uit structurele dekkingsmiddelen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer

- onvoorzien incidenteel;
- onvoorzien structureel;
- onbenutte belastingcapaciteit.

weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer

- algemene reserve calamiteiten;
- stille reserves.

De raad heeft op 7 februari 2006 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. Deze nota heeft op grond van de Financiële verordening (212 GW) een evaluatie ondergaan. Deze evaluatie heeft er toe geleid, dat er een andere werkwijze is ontwikkeld om de risico's minder globaal financieel te vertalen. Deze nieuwe werkwijze is vervolgens afgestemd met de accountant en het auditcomité.

Vooruitlopend op de officiële vaststelling van de vernieuwde nota is de rubricering in de paragraaf gewijzigd van benoemde risico's "per programma" naar "**invalshoek**". Hier is voor gekozen, omdat de in deze paragraaf benoemde risico's losstaan van (of een indirecte relatie hebben met) het gevoerde beleid.

De risico's zijn gerubriceerd naar de volgende invalshoeken:

- a. Juridisch
- b. Organisatorisch
- c. Technisch
- d. Ruimtelijk
- e. Financieel
- f. Maatschappelijk
- g. Crisis (een toegevoegde invalshoek gericht op de gevolgen van de in 2008 ontstane wereldwijde economische crisis)

7.2 Beleid omtrent weerstandscapaciteit en de risico's

De berekening en de rubricering van de risico's zijn gebaseerd op een werkwijze, die nog door uw raad bekrachtigd moet worden, door de vaststelling van een nieuwe nota weerstandsvermogen. Deze nota zal nog in 2010 worden aangereikt. Een beschrijving van de nieuwe werkwijze met betrekking tot de bepaling van de omvang van de risico's treft u hieronder aan.

Het beschikbare weerstandsvermogen is nog becijferd op grond van de bestaande notitie, waarbij alleen is uitgegaan van de "Algemene Calamiteiten Reserve".

7.2.1 Bepaling omvang risico's

Om de risico's te kunnen opvangen is het van belang de financiële omvang van de risico's in te schatten. De risico's moeten gekwantificeerd worden. Hierbij is rekening gehouden met risicokans, risico-effect en het effect van genomen beheersmaatregelen. Ter bevordering van objectivering van de risico-inventarisatie is bij de kwantificering gebruik gemaakt van de volgende tabellen:

Tabel 1: Bepaling van de risicokans:

Omschrijving	In %	
Zeer onwaarschijnlijk	0%	Het is zeer onwaarschijnlijk dat dit incident zich voordoet in de gemeente Tynaarlo (aanslag, natuurramp etc).
Ongewoon en komt zelden voor	10%	Het is ongewoon en het komt zelden voor dat dit incident binnen de gemeente Tynaarlo zich voordoet (ramp, ontploffing, pandemie). Als idee wordt meegegeven dat dit mogelijk eens in de 10 jaar voor zou kunnen komen.
Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	Gebeurtenissen die wel voorstelbaar zijn, zoals extreme weersomstandigheden, economisch conjunctuur gevoelige gebeurtenissen.
Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voor komt	70%	Gebeurtenissen die voorkomen of door middel van onderzoeken of veranderingen naar boven kunnen komen (gevolgen veranderende wetgeving, decentralisatie taken).
Komt voor	100%	Gebeurtenissen waarvan het aannemelijk is dat die ieder jaar plaats kunnen vinden (schommelingen kosten, aansprakelijkheden bij projecten).

Tabel 2: Bepaling van het risico-effect

Klasse	Risico in €	Factor waarmee gerekend wordt in de risicoanalyse
1	< € 100.000	€ 100.000
2	< € 250.000	€ 250.000
3	< € 500.000	€ 500.000
4	< € 1.000.000	€ 1.000.000
5	> € 1.000.000	€ 2.500.000

Bij de beoordeling van een risico wordt het gehele effect (dus niet per jaar) in acht genomen. Voor een structureel effect moet uit worden gegaan van 3 keer het incidentele bedrag. Het uitgangspunt is dat een structureel effect na 3 jaar in de begroting moet worden opgenomen. Daarbij wordt aangesloten bij de gedachte die door de toezichthouder van de gemeente wordt gehanteerd rondom het principe van een reëel sluitende begroting.

Tabel 3: Het effect van genomen beheersmaatregelen

Klasse	Omschrijving	Factor van correctie waar in de risicoanalyse rekening mee wordt gehouden
A	Door genomen en getroffen beheersmaatregelen wordt de kans dat een risico optreedt erg verkleind of het effect voor de gemeente wordt verkleind. (bijvoorbeeld: risico is verzekerd, of toezicht vindt zeer regelmatig plaats)	80%
B	Door genomen en getroffen maatregelen wordt de kans kleiner, maar het effect van het risico is moeilijker of niet af te dekken. (planschades, bouwkundige toetsingen, toezicht of uitvoeren van 2nd opinion)	40%
C	Er zijn geen beheersmaatregelen of die zijn (nog) niet getroffen om de kans op het optreden, of de effecten voor de gemeente Tynaarlo te verkleinen	0%

7.2.2 Exploitatiesfeer en vermogenssfeer

Exploitatiesfeer

Het beleid is gericht op het voldoen aan de wettelijke voorschriften van het opstellen van reëel sluitende begrotingen. Daarbij is het uitgangspunt dat structurele lasten met structurele baten worden gedekt.

Daarnaast wordt twee wekelijks aan de raad gerapporteerd over de stand van:

- Structureel onvoorzien
- Incidenteel onvoorzien

Vermogenssfeer

Eén van die kaders is de aanwezigheid van een Algemene Calamiteiten Reserve, die als buffer moet dienen voor de opvang van niet te voorziene risico's.

Ook stille reserves kunnen in dit kader als buffer worden gezien.

Voor risico's binnen het ontwikkelbedrijf Tynaarlo (OBT) is een specifieke algemene reserve OBT beschikbaar. In de berekening van de weerstandscapaciteit is deze niet meegenomen omdat in de berekening van het risicovermogen alleen het restrisico (na afwenteling van de risico's op de algemene reserve OBT en het risico van de "exploitatie ter Borch") is opgenomen.

7.3 Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onvoorzien		
- onvoorzien incidenteel	€ 75	
- onvoorzien structureel	€ 7	
Totaal onvoorzien		€ 82
Onbenutte belastingcapaciteit		
- OZB tot normtarief (artikel 12) van € 0,1201	€ 1.700	
- Rioolrechten kostendekkend tarief	€ 0	
- Afvalstoffenheffing kostendekkend tarief	€ 0	
- Leges en andere heffingen	€ 200	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		€ 1.900
Weerstandscapaciteit exploitatie		€ 1.982
<u>Weerstandscapaciteit vermogen</u>		
- Algemene Reserve Calamiteiten		€ 6.000
Totale weerstandscapaciteit		€ 7.982

7.4 Risico's behorende bij de begroting 2011-2014

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
<p>* De risico's gemerkt met een "*" hebben een structureel karakter. Hierbij is het uitgangspunt, dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen. De berekende risicosom is daarom vermenigvuldigd met de factor 3 (Risicokans*Risico-omvang*3).</p>							
<p># De risico's gemerkt met een "#" beïnvloeden (meestal) de Algemene uitkering. In de juni en september circulaire wordt hiermee rekening gehouden. De algemene uitkering wordt veelal bepaald op macroniveau. In deze bepaling kunnen verschillen met de micro-economische situatie (de plaatselijke situatie) optreden. Daarnaast bestaat als reëel risico, dat het rijk efficiency kortingen doorvoert op het uit te keren bedrag.</p>							
Juridisch							
De gevolgen van een ramp	ongewoon en komt zelden voor	10%	2.500.000	250.000	<ul style="list-style-type: none"> Tijdig anticiperen op veranderende regelgeving. Uitvoering van wettelijke controles. 	0%	250.000
Nieuwe wettelijke eisen * #	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	250.000	525.000	Tijdig anticiperen op ontwikkelingen.	0%	525.000
Ingediende schadeclaims	ongewoon en komt zelden voor	10%	500.000	50.000	<ul style="list-style-type: none"> Goed onderhoud en beheer eigen activa (zoals gebouwen, wegen en riool). Afsluiten van verzekeringen. Risico bestaat dat niet alle objecten zijn verzekerd. Sinds 11 september 2001 is niet alles meer verzekeraar. 	0%	50.000
Ingediende planschades	ongewoon en komt zelden voor	10%	100.000	10.000	Planschades maken deel uit van de begroting.	0%	10.000
Organisatorisch							
Ontvangen projectsubsidies moeten worden terug betaald	ongewoon en komt zelden voor	10%	250.000	25.000	<ul style="list-style-type: none"> Bewaking van de voortgang, met behulp van de adviseur. Opstellen overzicht actuele subsidies. Voldoen aan voorwaarden subsidieverstrekker 	0%	25.000
Vertraging in langlopende investeringen, met als gevolg dat nevenkosten optreden.	Mogelijk en voorstelbaar	30%	250.000	225.000		0%	225.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risicoomvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
Voortkomend uit controles Belastingdienst / BTW compensatiefonds	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	250.000	75.000	<ul style="list-style-type: none"> Inhuur van externe deskundigen bij complexe zaken. De huidige inrichting van de administratieve organisatie. Controles door accountants 	80 %	15.000
Kosten voortkomend uit werkgeversrisico's	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	250.000	175.000	<ul style="list-style-type: none"> Goed personeelsbeleid, zodat het ziekteverzuim laag blijft. Bedreiging Gemeentepersoneel Volgen van wet en regelgeving. 	40 %	105.000
Technisch							
Aanbesteding grote projecten, niet vallende onder Europese aanbesteding.	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	2.500.000	750.000	Opstellen van dubbel checks, gericht op kwaliteit en dit te beschrijven.	80 %	150.000
Investerings die niet voldoen aan de daaraan gestelde eisen.	ongewoon en komt zelden voor	10%	2.500.000	250.000	Aansprakelijkheidstelling uitvoerder	40 %	100.000
Aanvullend onderhoud (bovenop regulier onderhoud naar de beheerpakketten) als gevolg van weersinvloeden (opdooi, stormschade)	Mogelijk en voorstelbaar	30%	2.500.000	750.000	In beheerpakketten wordt hier rekening mee gehouden. Alleen bij extreme weersomstandigheden	80 %	150.000
Ruimtelijk							
Viertal archeologische onderzoeken bouwkavels	ongewoon en komt zelden voor	10%	500.000	50.000	Bij aanvang van een project de kans op archeologische fondsen beoordelen	0%	50.000
Milieu (bodemverontreiniging)	ongewoon en komt zelden voor	10%	2.500.000	250.000	Bij aankoop grond "een schone grond verklaring" als voorwaarde stellen.	40 %	150.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risicoomvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
Financieel							
Stijging rente tarieven	Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt	70%	250.000	175.000	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdig inzichtelijk hebben van de financieringsbehoefte • Periode financiering afstemmen op de behoefte (liquiditeiten overzicht) • Opstellen en bijhouden treasurystatuut en beleid 	40 %	105.000
Opgelegde regelgeving die leidt tot beperking gemeentelijk belastinggebied/macro-norm OZB. *#	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	500.000	1.050.000	Tijdig anticiperen op ontwikkelingen.	80 %	210.000
Financiële gevolgen voortkomend uit garanties en leningen aan derden	ongewoon en komt zelden voor	10%	2.500.000	250.000	<ul style="list-style-type: none"> • Met het afgeven van nieuwe garanties voor leningen wordt een terughoudend beleid gevoerd. Sinds april 2002 zijn er beleidsregels met betrekking tot het verstrekken van een lening door de gemeente op gunstige voorwaarden, dan wel het verstrekken van gemeentegarantie aan verenigingen en instellingen. • Daarnaast is bij raadsbesluit van 25 februari 2003 ingestemd met een regeling inzake financiering Stichting Elder Woningbouw op basis van gemeentelijke kapitaalverstrekking. • Indien het meer als € x bedraagt een onderpand eisen 	80 %	50.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risicoomvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
Aanpassing verdeelsleutels gemeentefonds. *#	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	100.000	90.000	Tijdig anticiperen op ontwikkelingen.	0%	90.000
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen*	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	250.000	525.000	<ul style="list-style-type: none"> • De uit te voeren taken tot een minimum te beperken (afname van het voorzieningenpakket). • Politiek overleg tussen deelnemers 	0%	525.000
Aanvullende bijdragen gesubsidieerde instellingen*	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	250.000	525.000	<ul style="list-style-type: none"> • De uit te voeren taken tot een minimum beperken (afname van het voorzieningenpakket). • Komen tot jaarafspraken/beperken open eind subsidie. 	0%	525.000
Decentralisatie rijkstaken * #	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	100.000	210.000	Tijdig anticiperen op ontwikkelingen.	0%	210.000
Stijging kapitaallasten door (vervangings) investeringen	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	500.000	150.000	<ul style="list-style-type: none"> • Bij nieuwe of uitbreidingsinvesteringen kapitaallasten dekken door middel van nieuw beleid. • Jaarlijks alle activa die binnen 5 jaar worden afgeschreven op vervanging beoordelen (vervanging is geen automatisme). • Daar waar nodig extra budget beschikbaar stellen in de daarop volgende meerjaren begroting. • Voor vervangingsinvesteringen bij de brandweer en gemeentewerken zijn reserves aanwezig, echter met een uitsterf constructie. 	0%	150.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risicoomvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
Onderverzekerd of niet verzekerd zijn.	Ongewoon en komt zelden voor.	10%	250.000	25.000	Regelmatig doorlichten van alle verzekeringen van de gemeente.	80 %	5.000
Maatschappelijk							
Toenemende kosten WMO.*	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	100.000	210.000	<ul style="list-style-type: none"> • Invoeren eigenbijdrage. • Beperking hoeveelheid voorzieningen 	0%	210.000
Toenemende kosten gemeenschapsvoorzieningen.*	voorstelbaar en waarschijnlijk komt dit voor	70%	100.000	210.000		0%	210.000
Vernieuwing aanbestedingen voor uitvoering wettelijke taken (leerlingenvervoer, taxivervoer, thuiszorg etc.).*	Mogelijk en voorstelbaar	30%	500.000	450.000		0%	450.000
Verliezen op beleggingen bij verbonden partijen kan tot een hogere bijdrage leiden.	ongewoon en komt zelden voor	10%	100.000	10.000	Daar waar mogelijk richtlijnen opstellen, waaraan de organisatie zich moet houden	0%	10.000
Extra kosten door landelijke en regionale initiatieven (bijv. Kolibrie)	ongewoon en komt zelden voor	10%	500.000	50.000		0%	50.000
Crisis							
Lagere bijdrage gemeentefonds door crisis. Bezuinigingsdoelstelling rijk 3 miljard op macro niveau, uitwerking op micro niveau (gevolgen voor de Gemeente Tynaarlo). * #	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	1.000.000	900.000	Tijdig anticiperen op ontwikkelingen.	0%	900.000
Hogere uitkeringen in het kader Wet Werk en Bijstand	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	250.000	75.000		0%	75.000
Afwaardering van verkoopbaar en of te verkopen onroerend goed zoals gebouwen en niet in exploitatie genomen gronden, waarbij door de crisis de boekwaarde boven de marktwaarde ligt.	komt voor	100%	500.000	500.000		0%	500.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risicoomvang	som	beheersingsmaatregel	Correctie factor	risico na correctie
Tegenvallende resultaten op grondexploitatie door de crisis	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	2.500.000	750.000	Geregelde doorlichting grondexploitaties bij tussenrapportages en jaarrekening	80 %	150.000
Lagere opbrengsten bouwleges veroorzaakt door de crisis	mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	100.000	30.000		0%	30.000
Totaal			25.200.000	9.570.000			6.260.000

7.5 Conclusie

Op basis van de nieuwe berekening komt de som van de berekende risico's uit op € 6.260.000, terwijl de geschatte som van de risico's (volgens de nota van 2006: 13% van de verwachte omzet) uitkomt op € 9.555.000. De nieuwe methode geeft aan, dat er nog voldoende weerstandsvermogen aanwezig is, terwijl de schatting aangeeft, dat het weerstandsvermogen naar boven toe bijgesteld moet worden vanuit andere reserves.

Steeds vaker wordt gebruik gemaakt van ratio's. Zo ook van het ratio weerstandsvermogen. De berekening van deze ratio is als volgt:

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit } 7.982.000}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit } 6.260.000} = 1,3$$

De UT Twente heeft een waarderingstabel opgesteld:

Waarderingscode	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Wanneer de berekende ratio wordt afgezet tegen boven opgenomen tabel is het weerstandsvermogen voldoende.

Daar de financiële positie van de gemeente ook de komende jaren onder een behoorlijke druk blijft staan, hetgeen de meerjarenbegroting en de te nemen bezuinigingsmaatregelen laten zien zal het beleid sober moeten blijven, waarbij een permanente control zeer belangrijk is. Dit sluit aan bij het collegeprogramma, waar aangegeven wordt, dat het accent zal liggen op het voortzetten en uitvoeren van reeds ingezet beleid en niet op het ontwikkelen van nieuw beleid.

8. Onderhoud kapitaalgoederen

8.1 Inleiding

In deze voorgeschreven paragraaf kan inzicht worden verkregen in de situatie met betrekking tot het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen.

Tynaarlo is een gemeente met een beperkt grondoppervlak. Toch is er relatief veel openbare ruimte in beheer. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau. Het totale grondoppervlak is 14.373 ha, waarvan 393 ha binnenwater, 467 km weglengte en 588 ha te onderhouden groen.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde:

8.2 Kwaliteitsbeheer Openbare Ruimte (BOR)

8.3 Rioolbeheer;

8.4 Wegbeheer;

8.5 Groenbeheer;

8.6 Gebouwenbeheer;

8.2 Kwaliteitsbeheer Openbare Ruimte (BOR)

Bij raadsbesluit van 14 december 1999 is een impuls gegeven aan de inventarisatie van het beheer van de openbare ruimte. Op basis hiervan worden de databanken gevuld met de nog ontbrekende vastgoedgegevens met betrekking tot rioolbeheer, wegbeheer en groenareaal.

Doel is het beheer van de openbare ruimte kwaliteits- en resultaatgericht op te zetten.

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het zogenaamde BOR. Met de keuze van de raad voor het scenario "Sober en degelijk" zijn toen voor de verscheidene terreintypes kwaliteitsniveaus vastgelegd. Het was de bedoeling deze niveaus in een periode van 4 jaar te bereiken. Daartoe zou er jaarlijks een structurele verhoging van het budget plaats moeten vinden. Vanwege de beperkt beschikbare middelen is dit in de afgelopen jaren echter getemporeerd. Door een voortdurende voortdrijving van aanbestedingsvoordelen is het tot nu toe echter gelukt om het niveau "sober en degelijk" te handhaven.

In de begroting 2008 is bij de invulling van het nieuw beleid het budget voor wegenbeheer structureel opgehoogd met € 330.000. Het budget voor groen is gedurende de jaren 2008 - 2011 incidenteel met een bedrag van € 368.000 opgehoogd.

Door de ontstane financiële situatie moet eerder dan gepland afgezien worden van het incidentele budget om het onderhoudsniveau op het niveau van 2010 te houden, namelijk niveau 6 'Sober en Degelijk'. Vanaf 2011 is het streven om daar waar mogelijk het niveau op BOR niveau 6 te behouden. Gegarandeerd wordt een BOR niveau 5 (zo genaamd 'laag') voor alle onderdelen in de openbare ruimte zoals Groen, Wegen en Begraafplaatsen.

8.3 Rioolbeheer

8.3.1 Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt (liggen) 291 km vrijverval riolering, 122 km persleiding, 382 drukunits, 74 rioolgemaal, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's.

In totaal zijn ca 14.000 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioelstelsel.

In het buitengebied wordt per 1 juli 2005 nergens meer ongezuiverd geloosd.

De vervangingswaarde bedraagt € 100.600.000.

8.3.2 Beleidskader

Het Gemeentelijk Riolerings Plan is de weerslag van de wettelijke verplichting, dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu en het onderhoud van het rioelstelsel.

Op 25 november 2008 is het derde verbrede GRP vastgesteld door de raad. Dit GRP heeft een looptijd tot 31 december 2013.

8.3.3 Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

De aanleg van riolering in het buitengebied is inmiddels afgerond. We voldoen in 2008 aan de basisinspanning. Eelde-Paterswolde wordt in de komende jaren voorzien van een rioleringssysteem dat voldoet aan het waterkwaliteitsspoor (90% reductie)

In het kader van de Kader Richtlijn Water moet voor 2015 minimaal 20% van het stedelijk water zijn afgekoppeld.

Jaar	Investeringsplan	Krediet	Bijdragen	Saldo	Geïnvesteed	Restant
2005	2.538.755	1.633.130	0	1.633.130	1.633.130	0
2006	1.622.078	160.000	0	160.000	160.000	0
2007	5.101.431	1.529.965	0	1.529.965	1.126.000	403.965
2008	5.967.000	2.833.000	0	2.833.000	1.746.000	1.087.000
2009	6.466.500	6.466.500	0	6.466.500	627.000	5.839.500
2010	2.752.000	0	0	2.752.000	0	2.752.000

8.4 Wegbeheer

8.4.1 Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca 470 km.

Het aantal km fietspad bedraagt 113 km.

Aan zandwegen is 44 km in onderhoud.

De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 150 km.

Daarnaast zijn er nog 29 bruggen en 1 tunnel.

In 2009 zijn we overgestapt van een aantal wegen database naar een wegenkaart, hierdoor zijn een aantal lengten naar beneden bijgesteld.

8.4.2 Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. Het te hanteren kwaliteitsniveau wordt vanaf 2011 gegarandeerd op niveau 5 (zie paragraaf 8.2)

8.4.3 Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Investeringsplan	Investering
2005	2.977.739
2006	3.191.903
2007	2.850.944
2008	2.764.269
2009	2.974.262
2010	3.379.171

8.5 Groenbeheer

8.5.1 Basisgegevens/uitgangspunten

Het totaal te beheren areaal groen is 588 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde:

	Ha	Aantal
• Groen in bebouwde kom	278	
• Landschappelijk groen	116	
• Bermen en singels langs wegen	146	
• Begraafplaatsen	20	
• Sportvelden	33	
• Speelplaatsen		95
• Speeltoestellen		400
• Zandbakken		45

8.5.2 Beleidskader

In 2003 is begonnen het openbaar groen aan de hand van het kwaliteitsniveau 'Sober en Degelijk' te onderhouden. Het totale groenareaal van bijna 600 ha. (inclusief bermen en sportvelden) zou in 4 jaar tijd (2007) op het afgesproken kwaliteitsniveau gebracht zijn. Belangrijk instrument hiervoor is het

Beheerprogramma GBI Groen. Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en dat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

8.5.3 Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Tynaarlo ligt met 182 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten voor het onderhoud van het totale areaal relatief hoog.

8.5.4 Bezuinigingsoperatie en BOR

Door de ontstane financiële situatie moet eerder dan gepland het kwaliteitsniveau worden bijgesteld naar een gegarandeerd BOR niveau 5, zo genaamd 'laag'. Zie paragraaf 8.2.

In de periode van 2011 tot en met 2013 is de verwachting dat ook het te beheren areaal uitbreid. Dit komt door het opleveren van grotere delen van de woonwijk Ter Borch, de woonwijk Oude Tolweg en delen van de woonwijk Grootte Veen.

8.5.5 Speelvoorzieningen

Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Hieruit komt naar voren dat de oppervlakte van de speelplaatsen 357 are beslaat en dat de economische waarde van de speelvoorzieningen € 1.162.500 bedraagt.

De eenvoudige speelvoorzieningen als trapveldjes, basketbalveldjes en skatevoorzieningen beslaan een oppervlakte van 208 are de economische waarde van deze voorzieningen bedraagt € 67.600.

8.6 Gebouwenbeheer

8.6.1 Basisgegevens/uitgangspunten

Het gebouwenbestand van deze gemeente omvat in 2011:

- 19 sportaccommodaties,
- 11 welzijnsaccommodaties,
- 5 gebouwen van de gemeentelijke organisatie,
- 1 Multifunctionele accommodatie
- 25 overige gebouwen en woningen.

8.6.2 Beleidskader

Het GBI Bouwwerken stelt ons in staat het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te beheersen. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsprogramma op van de in de begroting geraamde activiteiten. Doel is het in stand houden van de gebouwen en de zorg dat een ongestoorde en veilige functievervulling kan plaatsvinden. Het niveau van de instandhouding is vastgesteld op sober en doelmatig waarbij tevens rekening wordt gehouden met het uitvoeringsprogramma IAB.

8.6.3 Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Omdat de jaarlijkse onderhoudsbehoefte sterk verschilt is in 2000 de voorziening "onderhoud gebouwen" gestart om te komen tot een gelijkmatige budgettering van het te plegen onderhoud. Gemiddeld wordt er per jaar een bedrag ter grootte van € 1.704.584 besteed aan onderhoud. Op basis van de werkelijke uitgaven rekenen wij elk jaar deze voorziening door en maken een prognose van de benodigde structurele middelen op langere termijn.

Onderwerp	Benodigd budget 2011	Benodigd renovatie zwembaden	Beschikbaar budget 2011	Ten laste van voorziening 2011
Onderhoud gebouwen	801.761	1.300.000	1.626.167	475.594

9. Financieringsparagraaf

Inleiding

Deze paragraaf behandelt onderwerpen die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover.

De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn vastgelegd.

In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitenplanning

Maandelijks wordt er een liquiditeitenplanning opgesteld van de exploitatie en de investeringen.

Deze planning geeft maandelijks een prognose van de geldstromen in de komende maanden.

Met behulp van deze planning kan een beter inzicht worden verkregen in de geldstromen.

Dit inzicht is nodig om de financieringsbehoefte zo goed mogelijk te kunnen bepalen.

Renteverwachtingen

Op grond van eigen waarneming en informatie vanuit de bankwereld wordt gepoogd om de renteverwachting te bepalen.

Dit blijft moeilijk te voorspellen door economische en internationale ontwikkelingen.

Het vertrouwen in de economie van zowel producenten als consumenten is herstellende.

De geld- en kapitaalmarkt zijn in de afgelopen periode redelijk stabiel.

De verwachting is dat de tarieven op de beide markten zich in de komende tijd verder zullen stabiliseren.

Op grond hiervan is bij de opstelling van de begroting 2011 rekening gehouden met een kort geld rente van 2% en van 4,5% voor lang geld rente.

De verwachting is dat binnen deze percentages de benodigde financieringsmiddelen kunnen worden aangetrokken.

Treasurybeheer

Algemeen

De treasuryfunctie zal nog verder moeten worden uitgebouwd tot een meer volwaardige functie.

Ter ondersteuning zal er op het gebied van automatisering nader bezien moeten worden welk hulpmiddel daartoe een verdere bijdrage kan leveren.

Renterisicobeheer

In de wet Fido is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van één jaar en korter.

De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar.

Voor 2011 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op 68,3 miljoen.

De rentepercentages van korte financieringsmiddelen zijn doorgaans lager dan de rentepercentages van lange financieringsmiddelen.

Om optimaal van de ruimte onder de kasgeldlimiet te kunnen profiteren is een adequate liquiditeitsprognose van de geldstromen van groot belang.

Berekening kasgeldlimiet Begroting 2011

Begrotingstotaal	€ 68.300.000
Vastgesteld %	8,5%
Kasgeldlimiet	€ 5.800.000

We verwachten in 2011 binnen de kasgeldlimiet te blijven.
Indien de kasgeldlimiet gedurende 3 kwartalen wordt overschreden, zal er een langlopende lening moeten worden aangetrokken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van de renterisico's op de vast schuld (schuld met een rentetypische looptijd van één jaar of langer) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille.

De gemeente loopt risico als er nieuwe leningen worden aangetrokken, of als er een renteherziening van toepassing.

De norm wordt berekend door een in de Uitvoeringsregeling Fido vastgesteld rentepercentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm betrekking heeft op het jaar 2011

Renterisico	2011	2012	2013	2014
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	8.800.000	10.800.000	800.000	11.800.000
Renterisico	8.800.000	10.800.000	800.000	11.800.000
Renterisiconorm:				
Begrotingstotaal per 1-1	68.300.000			
Door ministerie vastgesteld percentage	20%			
Renterisiconorm	13.660.000			
Onderschrijding	4.860.000			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente ruimschoots binnen de risiconorm blijft.

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen.

In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	zonder	21.922	99,3
Sportverenigingen	zonder	24	0,1
Jeugdverenigingen	zonder	9	0,1
Buurt-wijkcentra	zonder	60	0,3
Ambtelijk personeel	met	44	0,2
Totaal		22.059	100,0

Gemeentefinanciering

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering.

De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter.

Bij de thans geldende renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen.

Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet.

De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen.

Voor de financiering van grondaankopen worden veelal fixe-leningen afgesloten, waarbij de looptijd wordt gekoppeld aan de looptijd van het bestemmingsplan.

Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt plaats via een viertal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Postbank, Rabobank en ABN AMRO Bank.

Het betalingsverkeer tussen het rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt nagenoeg geheel plaats via de BNG.

De rekeningen bij de overige banken worden met name gebruikt als service naar de klanten voor het doen van betalingen aan de gemeente.

Met de bankrelaties wordt regelmatig overleg gevoerd.

Saldi- en Kasbeheer

Elke dag worden de saldi van bankrekeningen geraadpleegd en indien nodig worden de saldi van de overige rekeningen afgeroomd ten gunste van de BNG rekening.

Daarnaast wordt debet-saldi bij de BNG weggewerkt middels het aantrekken van kasgeld en worden zomogelijk creditsaldi omgezet in deposito's.

Uitgangspunt daarbij is het minimaliseren van de rentekosten en het maximaliseren van de renteopbrengsten.

Geldkassen worden aangetroffen bij de zwembaden, de milieustraat in Tynaarlo en bij de afdeling Publiekszaken.

De gemeente voert een actief debiteuren- en crediteurenbeheer, gericht op het snel incasseren van vorderingen en een correct betalingsgedrag door het betalen op de uiterste vervaldag.

Informatievoorziening

In de jaarrekening wordt verslag gedaan van de treasuryfunctie.

De in deze Financieringsparagraaf aangehouden indeling zal hierbij worden aangehouden.

10. Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op de plannen en doelen voor de interne organisatie.

1. Financiële situatie en economische terugloop

De financiële situatie ten gevolge van de economische terugloop en de rijksbezuinigingen dwingen ons tot drastische ingrepen in de gemeentelijke financiële huishouding. Hierbij kijken we ook kritisch naar onze interne organisatie.

In 2011 en 2012 zal er respectievelijk € 33.000,- en € 637.625,- structureel bezuinigd moeten worden op onze bedrijfsvoering. Daarnaast zullen in deze jaren de bouwstenen gelegd moeten worden voor een te realiseren structurele bezuiniging van € 1,5 mln. in de bedrijfsvoering. Deze bezuiniging zal in de komende jaren zijn beslag krijgen met een volledige realisatie in 2016. Met een planmatige aanpak en gefaseerde uitvoering van de bezuinigingen zal met natuurlijk verloop primair deze taakstelling ten uitvoer gelegd worden. Inzet zal zijn om externe inhuur sterk terug te dringen en om in principe gedwongen ontslagen te voorkomen. Van belang is dat de taken op een doelmatige wijze uitgevoerd blijven worden en dat de ambtelijke organisatie in staat is om efficiënt en effectief te opereren. In deze context zal er een grote inspanning verricht moeten worden in de ontwikkeling van de organisatie. Onder andere met het management ontwikkeltraject dat we in het voorjaar van 2009 zijn gestart.

2. Personeel en Organisatie

Organisatieontwikkeling

In maart 2009 is ingezet op de volgende verbeterpunten:

1. Het versterken van de bestuurlijk/strategische advisering en betrokkenheid van het management en specifiek aandacht voor integraal advisering (rollen en verwachtingen).
2. Het ontwikkelen van een stijl van leidinggeven en het verbeteren van de sturing door het management (rollen en verantwoordelijkheden).
3. Houding en gedrag in de organisatie expliciteren op gedragsaspecten en daarop sturen.
4. Projectmatig werken afstemmen op de besturingsfilosofie en implementeren.

Deze verbeterpunten zijn uitgewerkt in concrete doelen, acties en adviezen. In 2011 werken we verder aan deze verbeterpunten vanuit het Management Ontwikkeltraject (MOT). Het doel van dit MOT is het vergroten van de effectiviteit van de organisatie en eenheid van het management.

Binnen het MOT zullen we het komende jaar werken aan onze bedrijfsvoering. Speerpunten voor het MOT zijn verder het herijken van onze visie op de bedrijfsvoering en het werken aan cultuurwaarden voor management en organisatie. Aspecten als formatiebeheer, verplichtingenadministratie, projectadministratie en adequaat budgetbeheer zullen aangescherpt worden. Om efficiency, doelmatigheid en continuïteit te vergroten zal het aantal parttimers teruggedrongen worden en de minimale betrekkingsovervang op 24 uur per week gesteld worden.

Personeelsbeleid

De financiële taakstelling voor onze interne organisatie benadrukt het belang van een goede beheersing van de formatie en een meerjarige strategische personeelsplanning. Meerjarig strategische personeelsplanning is het voorbereiden, vormgeven en implementeren van strategisch beleid rond instroom, doorstroom en uitstroom van personeel.

Verschillende arbeidsmarktberoekeningen laten zien dat door verschillen tussen in- en uitstroom van ambtelijk personeel de branche in een tekort situatie dreigt te komen. De vraag waar voor we staan is dus: 'Wat moeten we doen om ervoor te zorgen dat we nu en in de toekomst beschikken over de gewenste personeelsbezetting?' Deze vraag moet uiteindelijk leiden tot keuzes: kopen, huren, opleiden, afstoten en binden. In 2011 zal het accent voor het personeelsbeleid dan ook komen te liggen op formatiebeheer en strategisch personeelsplanning.

Daarnaast blijven we aandacht houden voor onze personele jaarplancyclus. De personele jaarplancyclus ondersteunt het functioneren en de ontwikkeling van leidinggevend en medewerkers en daarmee draagt de personele jaarplancyclus bij aan het behalen van de organisatie doelen.

In 2011 ligt het accent in deze jaarplancyclus op de ontwikkeling van een nieuw generiek functieboek, het benoemen en ontwikkelen van competenties en het implementeren van personeelsbeoordeling.

CAO, salarisontwikkeling

Op 14 mei 2010 is een principeakkoord bereikt voor de cao 2009-2011. De cao biedt koopkrachtbehoud en werkzekerheid. Werknemers ontvingen in 2010 eenmalig 1,5 procent. Daarnaast wordt de eindejaarsuitkering in 2010 en 2011 verhoogd met telkens 0,5 procent en het salaris wordt in 2011 verhoogd met 0,5 procent. Voor de lager betaalden wordt de bodem in de eindejaarsuitkering verhoogd van 836 euro naar 1750 euro. Ten aanzien van het werkzekerheid is in de cao opgenomen dat uitgangspunt is dat er geen gedwongen ontslagen vallen. Andere onderwerpen

3. Informatiebeleid

De digitale eisen die gesteld worden aan de overheid veranderen. Doordat de samenwerking met de gemeente Haren spaak gelopen is, wordt momenteel het informatiebeleid herijkt. Naast het herijken lopen gestarte activiteiten vanuit het informatiebeleidsplan ook gewoon door. Zoals het inrichten van en het aansluiten op de basisregistratie Adressen en Gebouwen, het opstellen van beleid om goed gebruik te maken van geografische informatie en het implementeren van een Midoffice omgeving. Dit alles met als doel om een digitale betrouwbare overheid te zijn en een optimale dienstverlening te kunnen ondersteunen.

Documentmanagementsysteem

Het jaar 2011 wordt het implementatiejaar van het documentmanagementsysteem (DMS) Verseon. In dit DMS worden alle documenten digitaal opgeslagen en in behandeling genomen. Dit betekent dat het team Informatiebeheer de ingekomen post gaat scannen. Daarnaast worden ook alle interne en uitgaande documenten in het DMS opgeslagen, hierdoor ontstaat op termijn een digitaal archief. Voor deze nieuwe werkwijze worden centrale richtlijnen opgesteld. Op deze manier kan er tegelijkertijd integraal aan documenten gewerkt worden en is bekend welke afdeling of medewerker het document in behandeling heeft. In 2011 wordt er iedere 2 maanden een nieuwe afdeling bekend gemaakt met de nieuwe werkwijze en krijgt toegang tot het DMS. Het is de bedoeling dat op 1 januari 2012 alle afdelingen zijn aangesloten.

4. Inkopen, aanbesteden en contractbeheer

De afdelingen van de gemeente Tynaarlo sluiten voor de realisatie van projecten en voor de aanschaf van producten jaarlijks vele contracten af met veel verschillende leveranciers. De afgelopen jaren is de behoefte aan beleid voor aanbesteden, oftewel INKOPEN, toegenomen. De afgelopen jaren hebben we inkoopbeleid vastgesteld en stappenplannen, checklists, formats etc. ontwikkeld die we gebruiken bij de aanschaf van producten en diensten.

In 2011 zal onze inzet zijn:

- Vergroten van het 'inkopersbewustzijn'
- Het automatiseren van de inkoopstromen (wie koopt waar en voor welke bedragen) om efficiënter en doelmatiger in te kunnen kopen.
- Onderzoeken van samenwerkingsvoordelen en –mogelijkheden rond inkoop met andere organisaties.
- Organiseren van een eigen centrale inkoopfunctie (mogelijk in samenwerking met andere gemeenten).

5. Financiën en Control

In 2011 wordt gewerkt aan het verder "in control" krijgen van de organisatie en de processen. Het doel is om op de belangrijkste gebieden transparante processen te hebben, duidelijke en haalbare doelen die vertaald zijn in ken en stuurgetallen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de risico's goed in beeld zijn en dat gestuurd wordt op tegenmaatregelen.

De financiële control voor de komende jaren zal zich richten op een goede beheersing van- en sturing op alle (financiële) risico's en een goed inzicht in de meerjaren ontwikkelingen.

Naast het op orde houden van de bestaande organisatie en de aandacht voor financiële control, willen wij in 2011 in ieder geval de volgende punten verder ontwikkelen:

- Ken en stuurgetallen om de realisatie van de programmadoelen en onderliggende activiteiten te kunnen beoordelen.
- Een systematische beoordeling van de risico's die bij verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen plaats kunnen vinden, daarbij ook aandacht voor ontwikkelingen en weerstandsvermogen bij die organisaties.
- Een verdere uitwerking van de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen voor de gehele organisatie.
- Een verdere ontwikkeling van budget en financieel beheer, waaronder inrichting van verplichtingenadministratie, treasury en formatiebeheer.
- De opzet van een juridisch kwaliteitssysteem, als basis voor juridische control.
- Kwaliteitsverbetering van het personeel door gebruik te maken van het met GO en OR vastgestelde beoordelingsstelsel.

Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de rapportages in de organisatie en de bestuursrapportages goed en duidelijk zijn, en het bestuur in de gelegenheid stellen een kaderstellende en toetsende of controlerende rol uit te kunnen voeren.

11. Verbonden partijen

11.1 Inleiding

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en jaarstukken meer aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) (gebaseerd op artikel 186 van de Gemeentewet) is in artikel 9, lid 2 onder f bepaald dat in de begroting in een afzonderlijke paragraaf de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn gedefinieerd als die partijen waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Aan beide voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan.

Volgens artikel 15 BBV bevat de paragraaf verbonden partijen tenminste:

- a. de visie op verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- b. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.

Algemeen kan gesteld worden dat de relaties tussen verbonden partijen en het publieke belang, zoals geconcretiseerd in de programma's in hoofdlijnen worden aangegeven.

11.2 Algemeen beleidskader

Op 11 september 2007 heeft de raad de nota verbonden partijen vastgesteld. In deze nota zijn kaders opgenomen en wordt voorgesteld de bestaande verbonden partijen in een bepaalde prioriteitsvolgorde te voorzien van een risicoanalyse en een toezichtarrangement.

11.3 Indeling van verbonden partijen

Verbonden partijen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- a. Publiekrechtelijke samenwerking;
- b. Privaatrechtelijke samenwerking.

Ad a. Publiekrechtelijke samenwerking

Afhankelijk van de aard van samenwerking kan wel of geen rechtspersoon worden gecreëerd. Wordt er geen rechtspersoon gecreëerd dan bestaat de samenwerking vooral uit overleg. Wordt er wel een rechtspersoon in het leven geroepen, dan hebben we te maken met de zwaardere vorm van verlengd lokaal bestuur. In dat geval zullen bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden overgedragen en zullen hogere eisen moeten worden gesteld aan de democratische controle. De Wet Gemeenschappelijke Regelingen is hiervoor het geschikte kader.

Ad b. Privaatrechtelijke samenwerking

Bij een privaatrechtelijke samenwerking is eerder sprake van vermenging van publieke en particuliere belangen. Daarnaast zijn de mogelijkheden van borging van publieke belangen en democratische controle beperkter dan bij publiekrechtelijke samenwerking. De volgende vormen van privaatrechtelijke samenwerking zijn te onderkennen:

- Privaat Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS)
PPS-constructies ontstaan met name bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt zowel de verdeling van zeggenschap als van risico's vastgelegd.
- Stichtingen en verenigingen
Bij een privaatrechtelijke samenwerking in stichtingen en verenigingen participeert de gemeente soms in besturen met daaronder functionerende directies en werkapparaten.
- Deelnemingen in vennootschappen

Hierbij gaat het meestal om door de overheid genomen initiatieven die moeten gedijen in een marktomgeving. Zoals eigenlijk altijd, gaat het om initiatieven waar in eerste instantie de markt geen brood in ziet. Het kan van belang zijn dat de gemeente de eerste tijd door middel van een commissaris wordt vertegenwoordigd. Indien het gaat om zaken die van strategisch belang zijn, past daarbij een politieke vertegenwoordiging.

11.4 Overzicht verbonden partijen gemeente Tynaarlo

In het navolgende overzicht zijn alle verbonden partijen waarin de gemeente Tynaarlo momenteel participeert opgenomen.

Publiekrechtelijke samenwerking:

GR Garantievoorziening voormalige bestuursacademie Noord-Nederland (in liquidatie)
GR Centrum voor automatisering Noord Nederland CEVAN (in liquidatie)
GR Veiligheidsregio Drenthe
GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe.
GR Instituut Creatieve Ontwikkeling (in liquidatie)
GR Meerschop Paterswolde
GR Recreatieschap Drenthe
GR Alescon
GR Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Noord- en Midden Drenthe (in liquidatie)
GR Samenwerking Zuidlaardermeer gemeenten
GR Intergemeentelijke sociale dienst (ISD AAT)

Privaatrechtelijke samenwerking: PPS-constructies:

Op dit moment is de gemeente Tynaarlo niet in een PPS-constructie betrokken.

Privaatrechtelijke samenwerking: stichtingen en verenigingen:

Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Groningen Drenthe
Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Eelde
Regio Groningen Assen 2030
Vereniging Drentse Gemeenten
Stichting Drents Plateau
Convenant met de Stichting Drentse Bedrijfslocaties
Stichting STIVAM (afval) (beheer werkkapitaal Attero)
Zorgplein Noord Arbeidsmarktbeleid

Privaatrechtelijke samenwerking: deelnemingen in vennootschappen:

NV Bank Nederlandse Gemeenten
Enexis, Publiek Belang Electriciteitsproductie BV en andere BV's (voormalig Essent)
NV Groningen Airport Eelde
NV Waterleidingmaatschappij Drenthe

11.5 Belangrijke verbonden partijen.

In het navolgende worden voorlopig zeven belangrijke verbonden partijen genoemd met daarbij een toelichting. In de komende jaren zal dit verder worden uitgebreid.

Wij zullen in overleg met de gemeenteraad met een voorstel komen hoe wij meer inzicht geven in verbonden partijen en hoe wij op een zorgvuldige manier tot de verdere analyses van risico-inventarisatie en toezichtarrangementen komen voor alle verbonden partijen

In de toelichting komen de volgende elementen steeds terug:

- doel / openbaar belang
 - wijze van deelneming
 - betrokkenen
 - bestuurlijk belang/bevoegdheid
 - financieel belang
 - ontwikkelingen
-

Veiligheidsregio Drenthe, N.V. Groningen Airport Eelde, G.R. gemeentelijke gezondheidsdienst Drenthe (G.G.D.), Meerschap Paterswolde en Recreatieschap Drenthe zijn onderstaand nader uitgewerkt.

a. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Drenthe.

1. Doel/openbaar belang.
De gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het gebied van veiligheid, de brandweezorg en de rampenbestrijding. Het gaat in het bijzonder om de taken genoemd in artikelen 3 en 10 van de Wet op de Veiligheidsregio's 2010.
Voorts behoort tot de taak:
 - de alarmering van de hulpdiensten bij brand, hulpverlening, crisis en rampenbestrijding;
 - de ondersteuning van het bestuur en het samenwerkingsverband door het ontwikkelen van voldoende deskundigheid op verschillende terreinen;
 - de beleidsontwikkeling, coördinatie, planvorming, communicatie, specialistische functies en de kwaliteitsfunctie van de brandweezorg die gemeenten in samenwerking uitvoeren, de voorbereiding en bestrijding van grote ongevallen en rampen in nauwe afstemming met de andere hulpverlenende disciplines, zoals de politie, de geneeskundige hulpverlening, waterschappen, defensie en de gemeenten.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur.
3. Betrokkenen.
De 12 gemeenten in Drenthe.
4. Bestuurlijk belang/bevoegdheid.
De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur en heeft één stem.
5. Financieel belang.
De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten op basis van het aantal inwoners.
De bijdrage voor 2011 bedraagt € 260.356.
6. Ontwikkelingen.
In 2011 zal de organisatie van de HVD verder uitgebouwd worden en zijn meer definitievere vorm krijgen. Naar aanleiding van de RADAR-toets zal een vernieuwde crisismanagementstructuur worden getest en indien mogelijke geïmplementeerd. De verandering van de gemeentelijke processen binnen die structuur zullen daar een belangrijke rol in spelen. De brandweersamenwerking binnen het district Noord & Midden zal in 2011 nader vorm krijgen. Over verregaande regionalisering van de brandweer in Drenthe zal naar verwachting pas na 2011 een besluit genomen worden.

b. N.V. Groningen Airport Eelde N.V.

1. Doel/openbaar belang.
De uitoefening van het luchthavenbedrijf, waaronder de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het als zodanig aangewezen luchtvaartterrein.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente bezit 4% van de aandelen en heeft zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
3. Aandeelhouders.
De provincie Groningen, de provincie Drenthe, de gemeente Groningen, de gemeente Assen en de gemeente Tynaarlo.
4. Bestuurlijk belang /bevoegdheid.
De wethouder economische zaken heeft zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Elk aandeel geeft recht op één stem.
5. Financieel belang.
Op basis van de tussen het Rijk, de regionale aandeelhouders, en de luchthaven gesloten overeenkomsten én het businessplan is door de huidige aandeelhouders afgesproken voor een periode van tien jaar, ingaande in 2003, een vaste exploitatiebijdrage aan de luchthaven te leveren. Tynaarlo draagt op basis van deze afspraken tot en met 2012 jaarlijks € 35.207 bij aan de exploitatie.
6. Ontwikkelingen.
In het businessplan wordt net voor 2012 het break-evenpoint voorzien in de exploitatie van de luchthaven. Deze ontwikkeling hangt wel samen met het kunnen aanleggen van de verlengde baan 2011. Hier wordt hard aan gewerkt.

c. Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe.

1. Doel/openbaar belang.
De gezondheidsdienst heeft tot taak de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.
In het bijzonder betreft dit:
 - a. het medewerken aan de uitvoering van wetten, regelingen en voorschriften op het terrein van de gezondheidszorg voor zover de uitvoering is opgedragen aan de gemeenten;
 - b. het voorlichten van de bevolking over al hetgeen de algemene gezondheidstoestand kan verbeteren, waar voorgeschreven of wenselijk in samenwerking met andere op het terrein van de gezondheidszorg werkzame instellingen en/of personen;
 - c. het bevorderen van de samenwerking tussen lichamen, welke werkzaam zijn op het terrein van de gezondheidszorg binnen het gebied van de gezondheidsdienst;
 - d. alle overige werkzaamheden, welke naar aard of karakter tot de taak van een gezondheidsdienst behoren.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur.
3. Betrokkene.
De 12 gemeenten in Drenthe.
4. Bestuurlijk belang /bevoegdheid.
De wethouder volksgezondheid heeft zitting in het algemeen bestuur en heeft één stem.
5. Financieel belang.
De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten op basis van het aantal inwoners:

- totaal aantal inwoners 32.202 kosten algemene gezondheidszorg	€ 231.416
- aantal inwoners 4-19 jaar jeudsgesondheidszorg	<u>€ 348.045</u>
totaal basispakket 2011	€ 579.461
6. Ontwikkelingen.
De GGD sluit zich aan bij de 0-lijn voor 2011 (excl. eventuele nominale ontwikkelingen). De GGD zal in 2011 geen nieuwe zaken oppakken.

d. Intergemeentelijke Sociale Dienst.

1. Doel/openbaar belang.
Het behartigen en uitvoeren van de taken van de gemeenten op het terrein van werk en inkomen.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. Betrokkenen.
De gemeenten Aa&Hunze, Assen en Tynaarlo.
4. Bestuurlijk belang/bevoegdheid.
De portefeuillehouder arbeidsmarktbeleid en inkomen is lid van het algemeen Bestuur en het dagelijks bestuur en heeft één stem.
5. Financieel belang.
De gemeente draagt jaarlijks als volgt bij in de kosten:
 1. uitgaven WWB, IOAW, IOAZ, BBZ, WIK op basis van cliëntenaantallen.
 2. uitgaven minimabeleid en bijzondere bijstand op basis van werkelijke kosten per gemeente.
 3. uitvoeringskosten op basis van het aantal cliënten (gewogen gemiddelde) € 963.954.
6. Ontwikkelingen.
'Werk boven inkomen'. Werken voorkomt armoede en sociale uitsluiting. Het hebben van een baan biedt mensen economische zelfstandigheid, de kans hun talenten te ontplooiën, sociaal contact en zelfvertrouwen. Een betaalde baan is de beste sociale voorziening. Voor alle bijstandsgerechtigden stelt de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) een op hun situatie afgestemd re-integratieplan op voor het oplossen van de problemen die het aanvaarden van een baan in de weg staan. Ook zet de ISD instrumenten en activiteiten in om mensen aan het werk te houden via herplaatsingen, mobiliteit, scholing en detachering.

e. Alescon.

1. Doel/openbaar belang.
Het bevorderen en uitvoeren van activiteiten, welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of Instandhouden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen, die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

3. Betrokkenen.
De gemeenten Aa&Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Midden-Drenthe en Tynaarlo.
4. Bestuurlijk belang/bevoegdheid.
De portefeuillehouder arbeidsmarktbeleid en inkomen en een raadslid zijn lid van het algemeen Bestuur. De portefeuillehouder is lid van het dagelijks bestuur.
5. Financieel belang.
De gemeente verplicht zich tot een financiële bijdrage ter dekking van de kosten, welke niet door netto opbrengsten uit bedrijfsuitoefening en rijkssubsidie worden gedekt.
De gemeentelijke bijdrage voor 2011 is begroot op € 89.000.
6. Ontwikkelingen.
De beleidsbegroting van de GR Alescon 2011, inclusief de meerjarenraming tot en met 2014, is gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze vermeld staan in de gemeentelijke beleidsnotitie over de modernisering WSW uit 2008. Deze notitie vormt voor Alescon de basis voor de uitvoering van de Wsw. Het beleid is verder gebaseerd op het tweede strategisch plan voor Alescon voor de jaren 2010 tot en met 2013, dat in juli 2009 door het DB is vastgesteld. Voor 2011 wordt nog een nieuwe uitvoeringsovereenkomst opgesteld. Deze overeenkomst is een uitwerking van de raamovereenkomst die tot en met 2014 met het bestuur van de GR is gesloten.

f. Meerschop Paterswolde.

1. Doel/openbaar belang.
Het doel van het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur.
3. Betrokkenen.
De gemeenten Groningen, Haren en Tynaarlo.
4. Bestuurlijk belang/bevoegdheid.
Het bestuur bestaat uit 10 leden, waarvan één lid uit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tynaarlo en twee leden uit de raad van de gemeente Tynaarlo
5. Financieel belang.
De gemeente verplicht zich tot een financiële bijdrage ter dekking van de kosten, welke niet door netto opbrengsten uit bedrijfsuitoefening en rijkssubsidie worden gedekt.
De bijdrage bedraagt 14,5% van het nadelig saldo. Voor 2011 wordt de gemeentelijke bijdrage geraamd op € 103.522.
6. Ontwikkelingen.
De komende jaren staan mede in het teken van de uitvoering van het project "opwaardering toeristisch-recreatieve infrastructuur Paterswoldsemeer". Tevens wordt samen met de gemeenten Haren en Groningen gekeken naar de wijze waarop de GR Meerschop Paterswoldsemeer nu is georganiseerd en de mogelijkheden van aanpassing/optimalisatie hiervan.

g. Recreatieschap Drenthe.

1. Doel/openbaar belang.
Het doel van de gemeenschappelijke regeling is om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie en toerisme.
2. Wijze van deelneming.
De gemeente neemt deel in het Algemene Bestuur.
3. Betrokkenen.
De 12 gemeenten in Drenthe en gemeente Ooststellingwerf.
4. Bestuurlijk belang/bevoegdheid.
Elke deelnemende gemeente heeft een afgevaardigde in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur kent een Dagelijks Bestuur van drie personen. Besluitvorming binnen het bestuur vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Namens de gemeente Tynaarlo neemt de portefeuillehouder Toerisme en Recreatie deel in het algemeen bestuur.
5. Financieel belang.
De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten op basis van een vaste verdeelsleutel.
De bijdrage voor 2011 bedraagt € 33.566. De bijdrage is gebaseerd op 6,25% van de totale exploitatiekosten

6. Ontwikkelingen.

Het komend jaar zal in het teken staan van de ontwikkeling van een samenhangend beleid op het gebied van recreatie en toerisme bij de deelnemende gemeenten. Dit beleid moet worden afgestemd met de gemeenten in de aangrenzende provincies en in Duitsland. Zo moet de voor de ontwikkeling van het Fietsknooppuntensysteem bijvoorbeeld afstemming worden gezocht met de provincie Groningen.

Verwacht wordt dat recreatie en toerisme in onze regio een steeds grotere bijdrage gaat leveren aan de economie en werkgelegenheid. Investerings in de kwaliteit en verbreding van de sector zijn daarom van groot belang. Eind 2008 is in dit kader het Ecorys-onderzoek naar de stand van recreatie en toerisme gepresenteerd.

11.6 Toetsing bestaande verbonden partijen

De toelichting op de verbonden partijen gaat minder ver dan een analyse per verbonden partij waaruit op basis van een risico analyse een toezichtarrangement wordt voorgesteld.

Per verbonden partij zal eerst een risicoanalyse en daarna een toezichtarrangement worden opgesteld. Dit zal gefaseerd gebeuren.

12. Grondbeleid

12.1 Beleidsuitgangspunten

Om te kunnen voldoen aan de vraag naar bouwterreinen voor woningbouw en bedrijven en invloed uit te oefenen op de op te richten bebouwing, voert de gemeente actief grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente actief de verwerving van de gronden oppakt zodat de plan-ontwikkeling en realisatie zoveel mogelijk door en onder regie van de gemeente wordt uitgevoerd.

Veel gemeentelijke beleidsdoelen spelen een rol bij, en kunnen mede verwezenlijkt worden door, de bouwterrein-ontwikkeling. Daarnaast zijn de met de plan-ontwikkeling gemoeide investeringsbedragen relatief hoog.

Het voeren van een actief grondbeleid om zelf locatieontwikkeling te initiëren brengt kansen en bedreigingen met zich mee. Vooral de marktsituatie, fluctuaties in de bouw- en grondprijzen, renteschommeling, en wijzigende economische omstandigheden hebben gedurende het project zowel in positieve als in negatieve zin invloed op de looptijd en het (verwachte) eindresultaat van een grondexploitatie.

Strakke regie op en bewaking van de opzet en voortgang van de locatieontwikkeling en het zo mogelijk tijdig inspelen op wijzigende omstandigheden welke van invloed zijn op de planontwikkeling en de daarbij behorende grondexploitatie, niet in het minst vanwege de financiële belangen, is een must.

Dit heeft per 1 juli 2007 geleid tot uitvoering van de keuze om deze rol onder te brengen bij één regievoerende ontwikkelingsgerichte afdeling voor alle woningbouw- en bedrijventerrein-plannen binnen de gemeente, een zogenoemd "grondbedrijf", als nieuwe zelfstandige afdeling binnen de gemeentelijke organisatie met enkele specifieke benoemde taken en verantwoordelijkheden. Deze afdeling, het Ontwikkelingsbedrijf Tynaarlo, kortweg OBt, werkt projectmatig en volgens een aantal specifieke spelregels en vastgelegde werkprocessen.

De belangrijkste zijn vastgelegd in de op de nieuwe afdeling en werkstructuur aangepaste gemeentelijke Financiële Verordening en de Nota Grondbeleid.

Het OBt voert de regie over de locatieontwikkelingen en bij de gemeentelijke ontwikkellocaties ook over de daarbij behorende grondexploitaties.

De aandacht richt zich naast begeleiding van particuliere initiatieven, het voorbereiden en faciliteren van centrumplannen, vooral op realisatie van de op de woningbouwmonitor opgenomen ontwikkellocaties.

Speerpunten van het Ontwikkelingsbedrijf Tynaarlo zijn :

- voortgang in de planvorming voor nieuwbouw en herontwikkeling;
- inrichten en bewaken van projectadministratie voor lopende gemeentelijke grondexploitaties;
- intake en begeleiding van niet gemeentelijke bouwplaninitiatieven
- budgetbewaking voor alle lopende exploitaties en initiatieven;
- het bewaken en tijdig bijstellen van grondexploitaties waarbij het sturen op het bereiken van de voor de onderscheiden locatie-ontwikkelingen vastgestelde beleidsdoelen en het beoogde en/of vastgestelde financiële eindresultaat daarvan;
- het bewaken van de (omvang van de) Algemene Reserve OBt zodat deze voldoende omvang heeft om de risico's van de daarbij benoemde gemeentelijke grondexploitaties op te vangen, en een afdracht (tot en met 2014 is deze vastgesteld op € 500.000,- per jaar) aan de Algemene Dienst te kunnen plegen;
- herzien Nota Grondbeleid;
- uitvoering van de in 2008 vastgestelde Nota Grondinventarisatie;
- evaluatie en verloop van de initiatieven en de financiering van de uitvoerings- en begeleidingskosten daarvan.

Permanent is er aandacht voor het behouden en eventueel innemen van nieuwe strategische grondposities.

De Nota Grondinventarisatie (2008) geeft inzicht in welke nu bij de gemeente in eigendom zijnde gronden uit strategische ontwikkelingsoverwegingen in een grondexploitatie of "complex" dienen te blijven en welke gronden kunnen worden afgestoten.

Het actualiseren van de inzichten omtrent gemeentelijke grondposities zal worden opgepakt als belangrijk uitwerkingpunt parallel aan het te starten proces van actualisatie c.q. opstellen van een nieuwe Structuurvisie. Deze nieuwe visie gaat aansluiten op het huidige Structuurplan dat een looptijd heeft tot 2016.

Marktconformiteit is het uniforme uitgangspunt bij het bepalen van (grond)prijzen. Alleen voor zogenoemd "snippergroen" en voor kavels binnen een ontwikkellocatie bestemd voor realisatie van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed is een uitzondering op dit principe gemaakt.

Voor overige intern-gemeentelijke grond-overdrachten zijn enkele specifieke regels vastgelegd in de Nota Grondbeleid.

Specifieke aandacht gaat uit naar de drie momenteel nog lopende bijzondere initiatieven, te weten de herstructurering Nieuwe Akkers en de centrumplannen Eelde (fase 1) en Vries.

In dergelijke herstructureringsprojecten is sprake van meer kosten dan opbrengsten voor de planrealisatoren. Hierdoor kunnen niet alle door de gemeente ten behoeve van deze bouwplannen gemoeide kosten op de realisatoren van het bouwplan c.q. de eigenaren in het ontwikkelgebied worden verhaald. Ook is er sprake van een grote diversiteit aan belanghebbenden en eigenaren waarmee afspraken moeten worden gemaakt. Deze noodzakelijkerwijs te maken proceskosten, in aanloop van een evt. te sluiten overeenkomst omtrent kostenverhaal, zijn niet of nauwelijks verhaalbaar.

Wij verwachten uiterlijk in de eerste helft 2011 u duidelijk te kunnen geven omtrent de haalbaarheid van realisatie van genoemde plannen..

Daarnaast komen wij in 2011 met een evaluatie en onze visie op het verloop en de financiering van de overige initiatieven.

12.2 Financiële stand.

De financiële vertaling van een locatie-ontwikkelpoject vindt plaats in een grondexploitatie.

Aan de hand van de actuele inzichten omtrent de van toepassing zijnde beleids en overige kaders en de diverse planonderdelen worden berekeningen en prognoses opgesteld en uitgevoerd en verwerkt in een grondexploitatie. Uiteindelijk wordt de financiële stand inzichtelijk gemaakt via een berekende eindwaarde en contante waarde.

Op basis van de actuele projectinzichten, ramingen, en overige input, worden de gegevens en ramingen binnen de benoemde (hoofd)onderdelen van de grondexploitatie volledig geactualiseerd en herijkt.

Hoofdposten zijn in ieder geval: verwervingen / inbreng, voorbereiding en planontwikkeling, diversen, planschade, opbrengsten.

Ten minste eenmaal per jaar bij de Jaarrekening OBt vindt deze actualisatie plaats:

Een grondexploitatie wordt naarmate het project vordert steeds gedetailleerder en concreter op de locatie toegesneden. Bepalende momenten waarbij naast de Jaarrekening ook een herijking plaatsvindt zijn vaststelling van een aantal strategische stukken voor de locatieontwikkeling, zoals een projectcontract, een GOK/PvE, en vaststelling van een bestemmingsplan (en evt. Exploitatieplan).

Uitgangspunt is steeds om in de financiële vertaling van de actuele doelen en beleidskaders voor de locatieontwikkeling te streven naar minimalisatie van de kosten en maximalisatie van de opbrengsten. De verwachtingen omtrent onder andere de voorziene eindwaardes worden meegenomen in de Jaarrekening en de berekening van de Algemene reserve OBt.

In de rapportages voor de Voor- en Najaarsnota wordt daarop indien daar aanleiding toe bestaat, ook nader ingegaan.

In de nog niet in exploitatie genomen complexen wordt de financiële stand uitgedrukt in de boekwaarden.

12.3 IJkmomenten.

Voor de momenten van informatie verstrekking omtrent de complexen wordt aangehaakt bij de Planning- en Controlcyclus van de Begroting.

Deze momenten zijn :

- **Jaarrekening**
Bij de jaarrekening wordt van alle lopende complexen jaarlijks een nieuwe dan wel bijgestelde exploitatie ter vaststelling aangeboden. Voorts wordt de omvang van de Algemene Reserve OBt bepaald. Deze reserve is een buffer voor de risico's grondexploitaties alsmede voor de jaarlijkse afdracht aan de Algemene Dienst.
- **Voorjaarsnota**
Bij de voorjaarsnota, kort op de jaarrekening, wordt de inhoudelijke voortgang toegelicht en nader ingegaan op de toekomstverwachting.
- **Najaarsnota**
Bij de najaarsnota wordt een geactualiseerde exploitatieopzet van de situatie halverwege het jaar aangeboden.

13. Reserves en voorzieningen

13.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt een geactualiseerd beeld van de reserves en voorzieningen gegeven naar de stand van 1 januari 2011.

Ook wordt het wettelijke en daarop gebaseerde gemeentelijk kader beschreven.

13.2. Wettelijk kader

Het wettelijk kader is neergelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Het gemeentelijk kader is bepaald in de vastgestelde nota's Cijfers in Letters, reserves en voorzieningen 2008, 2009, 2010 en de financiële verordening gemeente Tynaarlo.

1. Reserves

Reserves zijn de vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken.

Bedrijfseconomisch gezien zijn reserves vrij te bestemmen.

Door de raad kan aan bepaalde delen of reserves nader bestemmen.

De reserves zijn daardoor te onderscheiden in algemene en bestemmingsreserves.

a. algemene reserves

Dit betreft zoals hiervoor aangegeven alle reserves met uitzondering van de bestemmingsreserves.

Voor wat betreft de aanwending kunnen er beperkingen zijn indien de renteopbrengst als algemeen dekkingsmiddel in de exploitatie is geraamd. In onze gemeente is dit de algemene reserve calamiteiten.

b. bestemmingsreserves

Dit betreft de reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het kenmerk is dat de bestemming kan worden gewijzigd.

In de nota reserves en voorzieningen 2010 is de navolgende categorisering aangebracht in de bestemmingsreserves, te weten:

- a. Bestemmingsreserves zonder verplichtingen.
- b. Bestemmingsreserves met een egalisatiefunctie.
- c. Bestemmingsreserves met een inkomensfunctie.
- d. Bestemmingsreserves t.b.v. afdekking kapitaallasten.
- e. Bestemmingsreserves t.b.v. afdekking gevoteerde kredieten.

2. Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemde vermogen.

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten. Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Onder voorzieningen worden wettelijk verstaan:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in het voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

13.3. Omvang reserves en voorzieningen

De reservepositie per 1-1-2011 wordt als volgt gecompriemd weergegeven:

Reserves en voorzieningen	Stand per 1 januari 2011
Arca	6.023.000
Argi	6.299.571
Bestemmingsreserves (totaal)	40.963.424
Totaal reserves	53.285.995
Voorzieningen (totaal)	7.360.579
Totaal Reserves en voorzieningen	60.646.574

* Algemene Reserve Calamiteiten

Het saldo is beschikbaar als weerstandscapaciteit voor de opvang van tegenvallers. Daarbij moet de tegenvaller als een "calamiteit" worden beschouwd. B.v. een ramp of een economische crisis.

Bij de perspectievennota 2009 en 2010 is besloten om de incidentele lasten van de economische crisis ten lasten van deze reserve te brengen. In 2011 worden deze becijferd op een totaalbedrag van € 23.000. Hierna wordt er geen onttrekking meer geraamd t.b.v. de opvang van incidentele lasten als gevolg van de economische crisis.

Ultimo 2014 komt het saldo uit op een bedrag van € 6.000.000.

* Algemene Reserve Grote Investeringsplannen (Argi)

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In deze opstelling hebben wij rekening gehouden met een extra toevoeging van € 3.386.128 ten laste van diverse bestemmingsreserves. Deze reserves hebben wij beoordeeld op de aanwezige en benodigde saldi en de noodzaak van handhaving.

Via een separaat besluit zullen wij dit aan de gemeenteraad ter vaststelling voorleggen.

Via deze reserve lopen alle mutaties met betrekking tot de investeringsplannen. De ontwikkeling van deze reserve in 2011 is als volgt becijferd:

Saldo per 1 januari 2011	6.299.571
Totaal van de toevoegingen in 2011 (rente)	1.216.875
<i>tussentelling</i>	7.516.446
Af: middelen t.g.v. de exploitatie 2011 (realistische ramingen + incidentele compensatie budget Bor t.b.v. € 110.000)	1.104.986
Af: middelen t.b.v. dekking nieuw beleid incidenteel 2011	2.562.576
<i>tussentelling</i>	3.848.884
Bij: overheveling van bestemmingsreserves i.v.m. herschikking	3.386.128
Saldo per 1 januari 2012	7.235.012

De ontwikkeling van het saldo in de jaren daarna is sterk afhankelijk van de middelen die na 2011 worden ingezet voor dekking van incidenteel nieuw beleid. De jaarlijkse toevoeging bedraagt ca € 1.100.000. Dit is wel afhankelijk van de hoogte van het saldo van de bestemmingsreserves en voorzieningen en het te hanteren rentepercentage in de komende jaren.

Voor de jaren 2012 en 2013 hebben wij -zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven- een eerste indicatieve invulling opgenomen. Deze staat nog niet vast en kan op basis van de financiële positie nog worden gewijzigd. Voorts houden wij met de invulling rekening met een buffer van € 4.000.000 ultimo 2014 ten behoeve van een nieuw gemeentebestuur.

Deze reserve zou in 2014 met de verlate afdracht vanuit het OBT ten bedrage van € 2.100.000 worden verhoogd. Vanwege het later afsluiten van deelcomplexen binnen het complex Ter Borch wordt de 1^e tranche t.b.v. € 1.000.000 nu verwacht in 2015 en het resterende deel bij de afsluiting van het complex.

14. Begroting cluster 0 t/m 9

- 0 Algemeen bestuur
- 1 Openbare orde en veiligheid
- 2 Verkeer en mobiliteit
- 3 Economische Zaken en Arbeidsmarktbeleid
- 4 Onderwijs
- 5 Sociale samenhang en leefbaarheid
- 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
- 7 Gezonde leefomgeving
- 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.
- 9 Financiering

Cluster 0: Algemeen Bestuur

Programma's	Programma 1 Algemeen Bestuur Programma 5 Communicatie Programma 6 Publiekszaken
Beleidsdoelen	<p><i>Welke doelen wil de raad met zijn beleid bereiken</i></p> <p>Dat burgers, bedrijven en instellingen hun zaken snel, zeker en naar tevredenheid kunnen regelen. Daarbij staat een persoonlijke en klantgerichte benadering voorop. Wij willen vraag- en oplossingsgericht werken. Hierbij willen we de administratieve lasten voor burgers en bedrijven zo veel mogelijk beperken.</p> <p>Om onze inwoners bij het ontwikkelen van beleid te betrekken geven we in een zo vroeg mogelijk stadium een interactieve rol aan bewoners, instellingen en ondernemers aan de hand van onze modellen van "meedenken" tot "meedoen".</p>
Maatschappelijke effecten	<p>Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?</p> <p><i>Een goede en efficiënte dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen (burger als klant)</i></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Snel en adequaat onze dienstverlening te verrichten waarbij we werken van uit de één loketgedachte➤ Conventionele en digitale mogelijkheden worden ingezet opdat alle klanten de gemeente kunnen bereiken op hun eigen manier. <p><i>Vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven</i></p> <ul style="list-style-type: none">➤ De organisatie is ingericht voor de omgevingsvergunning waardoor samenhang en snelle afhandeling van verschillende vergunningen is gewaarborgd.➤ Daarmee houden we de administratieve lastendruk voor klanten laag➤ Regelgeving alleen waar dit noodzakelijk is <p><i>Brieven, bezwaren en klachten worden tijdig en zorgvuldig afgehandeld</i></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Van de klachten en bezwaren wordt 95% binnen de termijnen afgehandeld (bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING)➤ De gemeente hanteert de vastgestelde richtlijnen voor het beantwoorden van brieven, telefoons en e-mails. 96% wordt binnen de termijn van 8 weken afgehandeld (bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING) <p><i>Een goede en transparante informatievoorziening aan burgers en bedrijven.</i></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Actuele en vraaggestuurde informatievoorziening via een toegankelijke, overzichtelijke en actuele website (de waardering van de website wordt steeds beter, en wordt in 2011 gewaardeerd met het cijfer 7.1 of hoger) (bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING)➤ Antwoorden op de meest gestelde vragen van klanten (FAQ's) worden opgenomen in gemeentebrede communicatiemiddelen; de website is uiteindelijk voor 99% actueel➤ De gemeente handelt betrouwbaar, toegankelijk en betrokken.➤ Burgers worden interactief periodiek op de hoogte gesteld van evenementen in de Gemeente Tynaarlo

Inwoners en overige belanghebbenden worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij beleidsontwikkeling in de gemeente

- Op alle mogelijke beleidsterreinen worden burgers in een vroeg stadium betrokken bij nieuw beleid/ nieuwe ontwikkelingen.

De afstand tussen burgers en bestuur wordt kleiner

- Burgers kunnen periodiek kennismaken met het gemeentebestuur als “gast van de raad” en tijdens “bijeenkomsten van de nieuwe inwoners”
- De jeugd wordt actief bij het bestuur van de gemeente betrokken
- Belangstellenden kunnen kennismaken met de gemeente via rondleidingen
- De gemeentelijke website is ook voor doven en slechthorenden goed toegankelijk
- Voldaan wordt aan de vastgestelde servicenormen (aansprekend en aanspreekbaar in ons gedrag)

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen

Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
		2010	2011	2012	2013
Algemeen Bestuur					
Goede dienstverlening aan burgers en bedrijven	de waardering voor de diensten aan het loket is een 7.9	7.9	7.9	7.9	7.9
Tijdige afhandeling van bezwaren en klachten	Klachten en bezwaren worden binnen de wettelijke termijnen afgehandeld	90	90	95	95
Tijdige afhandeling van brieven, mails en telefoontjes	beantwoorden van brieven, telefoons en e-mails. 96% wordt binnen de termijn van 8 weken afgehandeld	95	96	97	99
informatie-voorziening aan burgers.	Waardering van de website met een 7.1	7.1	7.1	7.1	7.1
informatie-voorziening aan burgers.	Burgers en raadsleden waarderen de toegankelijkheid van de gemeentelijke informatie met een 7.3	7.3	7.3	7.3	7.3
grotere betrokkenheid van inwoners bij de ontwikkeling van nieuw beleid/ontwikkelingen (burger als partner)	De gemeente betreft de burgers in voldoende mate bij de totstandkoming en bij de uitvoering van beleid. De burgers waarderen dit met het cijfer 7.5	Nog nader te bepalen			

Wat gaan we daar in 2011 voor doen

Goede dienstverlening

- a. de goede dienstverlening aan burgers en bedrijven te continueren en waar mogelijk verbeteren. De gemeentelijke producten worden, waar dat kan, ook digitaal beschikbaar gesteld.
- b. een visie op de interne dienstverlening opstellen en verbeteringen doorvoeren
- c. één overkoepelend en integraal plan van aanpak opstellen waarin wordt uitgewerkt hoe de beleidsdoelen van Tynaarlo geeft Antwoord, het Informatiebeleidsplan en de interne dienstverlening rekening houdend met een afnemend financieel perspectief en de thans beschikbare middelen het best kunnen worden bereikt en geprioriteerd.
- d. door te gaan met de vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven
- e. tijdige afhandeling van brieven, klachten en bezwaren
- f. tijdige, adequate en begrijpelijke informatievoorziening aan burgers via meerdere kanalen

Transparant en Interactief:

- a. Het bestaande burgerparticipatiebeleid op basis van een evaluatie aanpassen.
- b. Burgers en bedrijven in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij het ontwikkelen van beleid zoals vastgelegd in het burgerparticipatiebeleid.

Gegevens financiële begroting Cluster 0:

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	Begroting	2012	2013	2014
1. Algemeen bestuur	1.916.133	2.647.582	1.975.139	1.992.428	2.014.620	2.042.522
5. communicatie	485.300	393.271	383.333	381.256	384.656	390.435
6. Publiekszaken	2.216.556	2.121.988	2.214.048	2.196.853	2.218.505	2.250.042
Totaal lasten	4.617.989	5.162.841	4.572.520	4.570.537	4.617.781	4.682.999

Baten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	Begroting	2012	2013	2014
1. Algemeen bestuur	4.687					
5. communicatie	3.790					
6. Publiekszaken	560.305	548.165	573.165	573.165	573.165	581.762
Totaal baten	568.782	548.165	573.165	573.165	573.165	581.762

Resultaat voor bestemming	4.049.207	4.614.676	3.999.355	3.997.372	4.044.616	4.101.237
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
	2009	Begroting	Begroting	2012	2013	2014
Toevoeging aan de reserve						
Onttrekking aan de reserve	232.811	15.329	12.560	12.560	12.560	12.560
Mutatie reserves	-232.811	-15.329	-12.560	-12.560	-12.560	-12.560

Resultaat na bestemming	3.816.396	4.599.347	3.986.795	3.984.812	4.032.056	4.088.677
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 1: Openbare orde en veiligheid

Programma's	Programma 3: Brandweer en rampenbestrijding Programma 4: Openbare orde en veiligheid
Beleidsdoelen	<p>Welke doelen wil de raad met zijn beleid bereiken</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Realiseren van een veilige leef-, woon- en werkomgeving,</i><ol style="list-style-type: none">1a. voorkomen en beperken van voorzienbare gevaren en de mogelijke gevolgen daarvan, in het kader van fysieke en externe veiligheid;1b. voorkomen en beperken van voorzienbare overlast.2. <i>Optimaliseren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisismanagement.</i>
Geldende Beleidsstukken	<p>In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Beleidsplan brandweer (Raad 2000)</i>- <i>Projectplan veiligheidsbewustzijn brandweerpersoneel RBD, 2007)</i>- <i>Samenwerkingsovereenkomst brandweren Aa en Hunze & Tynaarlo (B&W2009)</i>- <i>Preventie Activiteitenplan (PREVAP) (Raad, 2002)</i>- <i>Regionaal oefenbeleidsplan brandweer (RBD 2006)</i>- <i>Materieel vervangingsplan brandweer Tynaarlo (Raad, 2004)</i>- <i>Rampenplan gemeente Tynaarlo (B&W 2010)</i>- <i>Regionaal beheersplan rampenbestrijding (Algemeen Bestuur GR, 2004)</i>- <i>Standplaatsen- en ventbeleid (B&W, 2003)</i>- <i>Evenementenbeleid (B&W, 2010)</i>- <i>Horeca convenant/Drank & Horeca beleid (B&W, 2006)</i>- <i>Beleidslijn wet BIBOB (B&W, 2006)</i>- <i>Incident en rampenbestrijdingsplan Groningen Airport Eelde 2009</i>- <i>Kadernota integrale veiligheid 2010-2014 (raad 2010)</i>- <i>Veiligheidsplan 2010 (B&W 2010)</i>- <i>Nota alcoholmatiging (B&W 2010)</i> <p><i>De rapporten in de nasleep van de brand in de Punt (2008 en 2009)</i></p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Commissie Helsloot</i>- <i>Arbeidsinspectie</i>- <i>Onderzoeksraad voor de Veiligheid</i>- <i>Onderzoek VROM</i> <p><i>Algemeen: er ligt een relatie tussen sociale veiligheid en fysieke veiligheid.</i></p>

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1a. Realiseren van een veilige leef- en woonomgeving door voorkomen en beperken van voorzienbare gevaren, in het kader van fysieke en externe veiligheid

- Voor alle risico opleverende objecten zijn treffende veiligheidsmaatregelen aanwezig: de gevaarlijke plekken staan vermeld op de Drentse Risicokaart (zwembaden, luchthaven, LPG stations en gaswinninglocaties)
- De risico lopende objecten zijn in beeld en vermeld op de Drentse Risicokaart en er zijn passende noodplannen aanwezig.
- De subjectieve veiligheidsbeleving van inwoners wordt gewaardeerd met een 7,6 of hoger
- 80% van alle huishoudens in Tynaarlo hebben minimaal een werkende rookmelder in 2011. Daarna aansluiten bij het rijksbeleid met streven naar 100% rookmelderdichtheid na 2012. Het is noodzakelijk de burger meer bewust te laten worden van de eigen verantwoordelijkheid als het gaat om de eigen veiligheid, waaronder bij brand. Het aanbrenge en onderhouden van rookmelders in huis is daar een belangrijk hulpmiddel bij. De Hulpverleningsdienst Drenthe heeft in september 2009 de resultaten van een onderzoek naar de opkomsttijden van de brandweer gepresenteerd, waarna gericht actie genomen kan worden op de risicovolle gebieden. Eind 2010 zal aan het bestuur de keuze worden voorgelegd met welke prioriteiten en activiteiten het project van start gaat.
- Jongeren hebben les gehad in brandveiligheid en EHBO, doordat op alle basisscholen in Tynaarlo dit in het lesprogramma is opgenomen voor de hoogste groepen.

Ad 1b. Realiseren van een veilige leef- en woonomgeving door voorkomen en beperken van voorzienbare overlast

- Evenementen vinden plaats binnen de normen voor overlast: In alle evenementenvergunningen zijn voorwaarden opgenomen, zoals eindtijden ten aanzien van geluid/muziek, erop toezien dat evenemententerreinen schoon en opgeruimd achtergelaten worden en dat de inrichting van evenemententerrein hulpverleningsdiensten ongehinderd evenemententerrein en omwonenden kunnen bereiken
- Gebruiksvergunningen die worden afgegeven worden 100% gecontroleerd (zowel de tijdelijke als de permanente vergunningen)
- Verzoeken van burgers om handhavend optreden worden 100% in behandeling genomen;
- Vandalisme verminderd aan en rond schoolgebouwen in de gemeente.

Ad 2. Optimaliseren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisismanagement.

- De brandweerorganisatie is paraat; waarbij 80% van alle gevallen binnen de Drentse normering van 15 minuten de brandweer ter plaatse is, bij brand en calamiteiten;
- 90% van de belangrijkste bereikbaarheidskaarten zijn opgesteld.
- Als het nodig is kan de burger rekenen op een goed en kundig crisismanagement. De gemeente heeft een goede crisismanagementorganisatie, waarin de aanbevelingen uit de diverse onderzoeken na brand de Punt, zijn geïmplementeerd in 2010;
- De brandweer rukt minder uit voor loze meldingen;
- In najaar 2010 is er een actueel gemeentelijke rampenplan.

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren 2011 2012 2013
1a	Fysieke en externe veiligheid	% objecten op Drentsche Risicokaart waar maatregelen zijn genomen	100% 100% 100%
1a	Fysieke en externe veiligheid	Subjectieve veiligheidsbeleving	> 7.6 > 7.6 > 7.6
1a	Fysieke en externe veiligheid	Aantal huishoudens met een rookmelder in huis	> 80% > 80% >80%
1b	Beperken van voorzienbare overlast	Alle vergunningen (tijdelijk en permanent) gecontroleerd	100% 100% 100%
1b	Beperken van voorzienbare overlast	Handhavend optreden bij aanvraag van een burger hierom	100% 100% 100%
2a	Optimaliseren van brandweezorg en rampenbestrijding	Opkomsttijd brandweer binnen Drentse norm van 15 minuten	> 80% > 80% >80%
2a	Optimaliseren van brandweezorg en rampenbestrijding	Percentage van het benodigde aantal aanvalsplannen / bereikbaarheidskaarten gereed	95% 100% 100%

**Wat gaan we
daar in 2011
voor doen**

100% objecten op Drentse Risicokaart waar maatregelen zijn genomen:
De risicokaart wordt bij wijzigingen van objecten geactualiseerd.

Subjectieve Veiligheid wordt gewaardeerd met een 7,6:
Uitvoering geven aan het veiligheidsplan 2011. De inspanning genoemd in het Veiligheidsplan zijn gericht op het bevorderen van de objectieve veiligheid en het handhaven van het huidige niveau van veiligheidsbeleving. De meting wordt uitgevoerd in regionaal verband.

80% van de huishoudens in Tynaarlo heeft een rookmelder in huis:
Het project rookmelders wordt in 2011 gestart.

100% van alle vergunningen wordt gecontroleerd:
Alle vergunningen worden gecontroleerd, de frequentie is bepaald aan de hand van de risicomatrix.

100% van de handhavingsverzoeken wordt in behandeling genomen:
Bij gebleken tekortkomingen naar aanleiding van (her)controles op vergunningen wordt handhavend opgetreden.
In 2011 wordt, naar aanleiding van pilot met toezicht in het publieke domein in 2010, toezicht en handhaving voortgezet. Daarvoor worden 2 BOA's ingezet, die het handhavingsinstrument 'bestuurlijke strafbeschikking' kunnen gebruiken. De inzet wordt gebaseerd op de risicomatrix.

Opkomsttijden brandweer binnen Drentse norm van 15 minuten:
De gebieden waar deze norm niet kan worden gehaald zijn geïnventariseerd. Aan deze gebieden wordt extra aandacht worden besteed in de zin van preventie.

95% van de benodigde aanvalsplannen/bereikbaarheidskaarten zijn gereed:
De bestaande kaarten (ca 80%) wordt geactualiseerd voor de overige gebouwen worden

de aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten gemaakt. Hier is een link met het gewijzigde besluit bouwwerken.

Professionaliseren rampenbestrijding:

De eerste regionale ontwikkelingen op gebied van de crisismanagement organisatie (CMO) zijn in 2010 doorgevoerd. In 2011 wordt de verbeterde structuur verder doorgevoerd. Dit heeft gevolgen voor het vigerende rampenbestrijdingsplan Groningen Airport Eelde. In 2011 wordt het plan aangepast aan de nieuwe CMO.

Gegevens financiële begroting Cluster 1:

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3. Brandweer en rampenbestrijding	2.097.236	1.616.619	1.514.335	1.511.085	1.512.091	1.528.200
4. Openbare orde en veiligheid.	225.827	471.472	203.742	202.164	204.569	207.528
Totaal lasten	2.323.063	2.088.091	1.718.077	1.713.249	1.716.660	1.735.728

Baten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3. Brandweer en rampenbestrijding	19.810	820	820	820	820	832
4. Openbare orde en veiligheid.	17.319	21.348	21.348	21.348	21.348	21.668
Totaal baten	37.129	22.168	22.168	22.168	22.168	22.500

Resultaat voor bestemming	2.285.934	2.065.923	1.695.909	1.691.081	1.694.492	1.713.228
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
	2009	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toevoeging aan de reserve						
Onttrekking aan de reserve	356.439	285.430	147.591	144.277	135.406	132.370
Mutatie reserves	-356.439	-285.430	-147.591	-144.277	-135.406	-132.370

Resultaat na bestemming	1.929.495	1.780.493	1.548.318	1.546.804	1.559.086	1.580.858
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 2: Verkeer en Mobiliteit

Programma's	Programma 8: Wegen Programma 13: Verkeer en Vervoer
Maatschappelijke effecten	Welke maatschappelijke effecten wil de raad met zijn beleid bereiken. Tynaarlo en de regio bereikbaar houden door: <ul style="list-style-type: none"> • het optimaliseren van veiligheid en het verbeteren van doorstroming op de weg. • het onderzoeken en realiseren van verschillende vormen van groepsmobiliteit in regionaal verband • de infrastructuur duurzaam in stand te houden tegen maatschappelijk laagste kosten.
Geldende Beleidsstukken	In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste beleidsstukken aan: <ul style="list-style-type: none"> - Gladheidbestrijding (B. en W. 2006) - Beleidsplan Openbare verlichting (Raad 2003) - Inspectie bruggen (B. en W. 2006) - Convenant Duurzaam Veilig (B. en W. 2006) - Fietsbeleidsplan (Raad 2006) - Gemeentelijk Verkeer en Vervoers Plan (GVVP) (Raad 2008)

Beleidsdoelen

Programma 13. Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELLEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Tynaarlo en de regio bereikbaar houden door het optimaliseren van veiligheid en het verbeteren van doorstroming op de weg.	<p><i>Gedragsbeïnvloeding</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Door middel van projecten mensen bewust maken van hun handelen in het verkeer (zoals verkeersmarkten en rijvaardigheidstrainingen / educatie / flyers / publiksacties) • Inzetten op verkeerseducatie bij de basisscholen en het voortgezet onderwijs (o.a. verkeersveiligheidslabel). • Jonge automobilisten middels cursussen beter verkeersgedrag aanleren <p><i>Duurzaam Veilig</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan • Verkeersveilig (her)inrichten van wijken/dorpen/wegen passend bij verkeersfunctie. • Bij het inrichten extra rekening houden met de kwetsbare verkeersdeelnemers • Kleine knelpunten op verkeersgebied (infrastructuur) direct oplossen (bv accentueren van gevaarlijke kruisingen) • Grote knelpunten oplossen m.b.v. burgerparticipatie 	X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X

	<i>Meten=weten</i> <ul style="list-style-type: none"> Mogelijkheden onderzoeken van effectmetingen. 	X	X	X	X
Tynaarlo en de regio bereikbaar houden door het onderzoeken en realiseren van verschillende vormen van groepsmobiliteit in regionaal verband.	<i>Openbaar Vervoer stimuleren</i> <ul style="list-style-type: none"> Wettelijke taken op het gebied van openbaar vervoer uitvoeren binnen gemeentelijke kaders Mogelijkheden onderzoeken om de frequentie van openbaar vervoer te verhogen De halteplaatsen geschikt maken voor minder validen De haltes voorzien van nieuweabri's Inzet van buurtbus vanuit WMO <i>Actuele informatievoorziening</i> <ul style="list-style-type: none"> actuele informatievoorziening naar reizigers en weggebruikers in de bus en bij de halte Regionale projecten <ul style="list-style-type: none"> Aanleg van fietroutes+ (van Vries naar Eelde en van Vries naar Zuidlaren) optimaliseren van openbaar vervoer gebaseerd op het principe vraag en aanbod) Aanleg van een transferium bij de Punt Participeren in het project realisatie van een light rail van Groningen naar Yde de Punt) 	X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X
		X			
		X			
		X			
			X		
				X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X

Programma 8. Wegen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELLEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Tynaarlo en de regio bereikbaar houden door de infrastructuur duurzaam in stand te houden tegen maatschappelijk laagste kosten.	<i>Het wegbeheer op een duurzame wijze uitvoeren</i> <ul style="list-style-type: none"> Duurzaam onderhoud en beheer van wegen door het integreren van de richtlijnen van het BOR in de onderhoudsplannen. Duurzaam inkopen verder doorvoeren Aanbestedingstraject passend maken bij de jaarlijkse hoeveelheid werk (eventueel meerjaren contracten) <i>Onderhoudsniveau wegen minimaal op BOR-niveau 5 houden.</i> <ul style="list-style-type: none"> Jaarlijks inspecteren van de wegen volgens de CROW systematiek en maatregelen nemen als we beneden niveau 5 dreigen te zakken. Streven is het onderhoudsniveau 6. <i>Bestrijden van gladheid en incidenten</i> <ul style="list-style-type: none"> Bestrijden van gladheid waarbij de zwakkere verkeersdeelnemer in bescherming wordt genomen. Gedeeltelijk overstappen naar het sproeien met pekewater 	X	X	X	X
		X			
		X			
		X	X	X	X
		X	X	X	X

	<i>Onderhoudsniveau bruggen minimaal op BOR-niveau 5 houden.</i>	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> De bruggen tweejaarlijks inspecteren en waar nodig onderhoud plegen. conform BOR niveau 5. 				
	<i>Herstellen achterstallig onderhoud beschoeiingen</i>	X			
	<ul style="list-style-type: none"> Plan van aanpak opstellen herstellen beschoeiingen. Wegwerken achterstallig onderhoud 		X	X	X
	<i>Berm- en slootonderhoud</i>	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> De sloten en bermen minimaal onderhouden op een niveau van BOR 5. 				
	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoeken of het bermmaaisel en slootvuil te hergebruiken is in bv een biovergister. 	X			

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
a	wegen	Wegen, bruggen, bermen en sloten minimaal onderhouden op niveau 5 (BOR)	6,0	5,0	5,0	5,0
b	verkeer	Veilige duurzaam ingerichte wegen, waarbij het fietsverkeer en het openbaar vervoer optimaal gefaciliteerd is	100%	100%	100%	100%

Gegevens financiële begroting Cluster 2:

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
8. Wegen	2.698.608	3.383.064	2.693.401	2.668.932	2.668.291	2.675.751
13. Verkeer en Vervoer	913.446	585.318	327.426	319.524	324.555	332.353
Totaal lasten	3.612.054	3.968.382	3.020.827	2.988.456	2.992.846	3.008.104

Baten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
8. Wegen	17.149	18.895	18.895	18.895	18.895	19.178
13. Verkeer en Vervoer	-144.706	23.565	23.565	23.565	23.565	23.918
Totaal baten	-127.557	42.460	42.460	42.460	42.460	43.096

Resultaat voor bestemming	3.739.611	3.925.922	2.978.367	2.945.996	2.950.386	2.965.008
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Toevoeging aan de reserve	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000
Onttrekking aan de reserve	548.399	75.000				
Mutatie reserves	-458.399	15.000	90.000	90.000	90.000	90.000

Resultaat na bestemming	3.281.212	3.940.922	3.068.367	3.035.996	3.040.386	3.055.008
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 3 : Economische Zaken, Recreatie en Arbeidsmarktbeleid

Programma's

Programma 18: Recreatie en toerisme
Programma 19: Economische Zaken
Programma 30: Arbeidsmarktbeleid

Beleidsdoelen

Het cluster Economie, Recreatie en Arbeidsmarkt gaat over het faciliteren en versterken van de lokale economie door bedrijvigheid, ondernemerschap, werkgelegenheid en evenementen. Ook zorgen we ervoor dat werkzoekenden goed geëquipeerd de arbeidsmarkt betreden door onderwijs, leerbanen, re-integratie en bemiddeling.

Belangrijk voor het cluster is verder dat de gemeente aandeelhouder is van de nutsbedrijven: Enexis, Attero, Watermaatschappij Drenthe en Groningen Airport Eelde.

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. Een gezond lokaal ondernemingsklimaat, door: ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, een aantrekkelijke arbeidsmarkt en fantastisch woonklimaat.
 - Innovatief vermogen van bedrijven stimuleren & benutten van kansen in groeisectoren.
 - Toegankelijkheid van de overheid vergroten door bedrijfsbezoeken, digitalisering en deregulering.
2. Kwalitatief uitstekende bedrijvenlocaties, versterken winkelgebieden en in stand houden weekmarkten
3. Faciliteren van evenementen.
4. Samenhangend beleid op de terreinen economie, arbeid en onderwijs. Inzet op duurzame werkgelegenheid, re-integratie van werkzoekenden en in standhouden sociale werkvoorziening.
5. De gemeente Tynaarlo is aantrekkelijk voor dag- en verblijfstoeristen en recreanten
 - Benutten van de toeristisch-recreatieve potenties die de gemeente heeft door het aanwezige groen en landschap en de ligging tussen de twee steden Groningen en Assen
 - Opwaardering en toename dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen
 - Optimaliseren fijnmazig routenetwerk voor langzaam verkeer

Geldende Beleidsstukken

In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:

- Notitie Arbeidsmarktbeleid (Raad, 2009)
- Structuurplan (Raad, 2006)
- Economisch beleidsplan (College, 2003)
- Uitgiftecriteria Vriezerbrug (Raad, 2002)
- Revitalisering Vriezerbrug (Raad, 2002)
- Notitie landgoederen (2002)
- Fietsbeleidsplan (2005)

Maatschappelijke effecten

Ad 1. Een gezond lokaal ondernemingsklimaat, door: ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, een aantrekkelijke arbeidsmarkt en fantastisch woonklimaat.

- Hogere economische groei in de regio dan gemiddeld in Noord Nederland
- Uitvoering geven aan afspraken Nationaal Stedelijk Netwerk Regio Groningen Assen
- Faciliteren groei Groningen Airport Eelde en bedrijventerrein luchthaven
- De ondernemers ervaren een betere bereikbaarheid en beoordelen Tynaarlo als de meest MKB vriendelijke gemeente van Drenthe
- Gemeentelijke starterssubsidie voor jongeren met steun van Rabobank Noord-Drenthe van maximaal 10.000,-
- Ruimte voor zorginstellingen en recreatie&toerisme
- Werkgeversstrategie Zorg
- Bedrijvencontactfunctionaris
- Bedrijfsbezoeken College van B&W
- Deregulering (omgevingsvergunning).
- Website voor regelingen en subsidiemogelijkheden, vermarkten van het toeristisch recreatieve product

Ad 2. Kwalitatief uitstekende bedrijvenlocaties, versterken winkelgebieden en in stand houden weekmarkten

- Herstructureren Bolwerk Zuidlaren en Industrierweg Paterswolde
- Uitgifte van kavels op Vriezerbrug en Bedrijventerrein GAE
- Inzet op invoeren parkmanagement en ondernemersfondsen
- Centrumplannen voor Zuidlaren, Eelde-Paterswolde en Vries (samenhang cluster 8)
- Weinig tot geen leegstand van bedrijfspanden en winkelruimte
- Ruimte voor weekmarkten

Ad 3. Faciliteren van evenementen

- Inzet van gemeentelijke organisatie
- Subsidies

Ad 4. Samenhangend beleid op de terreinen economie, arbeid en onderwijs. Inzet op duurzame werkgelegenheid, re-integratie van werkzoekenden en in standhouden sociale werkvoorziening.

- Laagste werkloosheid van Drenthe
- Voldoende leerbanen en stageplekken
- Werkgeversbenadering door Werkplein Baanzicht
- Volledig benutten van rijksbudgetten voor re-integratie en sociale werkvoorziening.

Ad 5. De gemeente Tynaarlo is aantrekkelijk voor dag- en verblijfstoeristen en recreanten

- Toename van bezoekers en toeristen en goede bekendheid over evenementen, natuurgebieden, bezienswaardigheden en activiteiten
- Toename van arbeidsplaatsen binnen de sector toerisme en recreatie;
- Opwaardering van de kwaliteit van verblijfsrecreatieve voorzieningen
- Optimalisatie routenetwerk voor fietsers, wandelaars en ruiters
- Deelname in gebiedsgerichte ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
	Economie	Hogere economische groei in de regio dan gemiddeld in Nrd-Ned. Tevredenheidsonderzoek werkgevers	0,25%, 1,5%, 2%, 2% 0-meting, 6, 7, 7			
	Werkgelegenheid	Laagste werkloosheid van Drenthe (cijfers UWV/CBS) Leerbanen en stageplekken Werkklanten naar werk Arbeidsplaatsen bij Alescon Wachlijsten Alescon Meten effect re-integratie	3%, 2,75%, 2,75%, 2,75% 90%, 95%, 95%, 99% 80%, 80%, 80%, 85% 109,92, 110, 110, 110 5%, 3%, 3%, 0%			
	Kennis en innovatie	Starterssubsidies Schooluitval	2 1%	2 0%	3 0%	4 0%
	Bedrijvenlocaties	Realisatie baanverlenging Leegstand Actualiseren bestemmingsplan bedrijventerreinen	1 <1%, <1%, <1%, <1% 1			
	Groeisectoren	Groei arbeidsplaatsen zorg Groei arbeidsplaatsen recreatie				
	Centrumgebieden	Visies voor Zuidlaren, Eelde en Paterswolde en Vries Leegstand	2, 2 <1%, <1%, <1%, <1%			
	Evenementen	Ondersteuning in natura Subsidies				
	Toegankelijkheid overheid	Bedrijfsbezoeken College B&W Website regelingen en subsidiemogelijkheden	10, 1	10,	10,	10
	Aantrekkelijke gemeente voor toeristen en bedrijven	Toename van aantal bezoekers	1%	1%	1%	
	Toerisme en recreatie	Opwaarderen toeristische voorzieningen Realisatie fiets-, ruiter- en wandelpaden/-routes Deelname samenwerkingsverbanden	1 2 4	1 2 4		

**Wat gaan we
daar in 2011
voor doen**

Bedrijvenlocaties

Creëren van kwalitatief goede vestigingslocaties voor ondernemers (bedrijventerreinen en winkelcentra) door centrumplannen Zuidlaren, Eelde, Paterswolde en Vries en onderzoek themapark energie Vriezerbrug Zuid. De centrumplannen vormen de stedenbouwkundige kaders op basis waarvan initiatieven nader tot uitvoering gebracht kunnen worden.

Faciliteren bedrijfsleven

Stimuleren van gezond lokaal ondernemingsklimaat door bedrijvencontacten en bedrijfsbezoeken.

Optimaliseren dienstverlening aan bedrijven door verbeterplan Normenkader Bedrijven.

Verbreden van de economische basis

Inzet op verbreding van de economische basis door inzet op groeisectoren toerisme, zorg en dienstverlening door in 2011 een actieplan toerisme op te stellen. Later volgen actieplannen voor de zorg en dienstverlening.

Toerisme

Aantrekkelijke gemeente voor dag- en verblijfsrecreatie door:

- Optimaliseren fijnmazig toeristisch routenetwerk voor langzaam verkeer; voor 2011 wordt de aanleg van de fietsverbinding Eekhoornstraat – Paasveen voorzien. Tevens wordt een inventarisatie uitgevoerd van de recreatieve verbindingen binnen het Koningsasgebied
- Opwaardering en toename dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen; initiatieven die zich aandienen worden vanuit dit perspectief beoordeeld
- Benutten van potenties op het vlak van landschap, groen en water,
- Onderzoek herziening/ optimalisatie structuur Meerschop Paterswolde
- Actualiseren bed&breakfast notitie
- Participatie in een aantal gebiedsgerichte projecten met specifiek toeristische doelen (NW Drenthe, GEOPARK de Hondsrug en herinrichting Eelderdiep/Peizermeden)
- Evaluatie en toekomstvisie Toeristische Informatiepunten in de gemeente Tynaarlo
- Actieplan toerisme in samenhang met het verkennen van een ondernemersplatform Toerisme & Tynaarlo
- Verkennen kansen gezamenlijke profilering Zuidlaardermeergebied

Arbeidsmarktbeleid

Laagste werkloosheid van de provincie Drenthe door in eerste instantie het terugdringen van de jeugdwerkloosheid en later het aanbod van stageplaatsen te laten groeien en een kwaliteitsimpuls te geven aan ons aanbod van re-integratietrajecten.

Beleid ten aanzien van het participatiebudget op de rails krijgen door het schrijven van een notitie.

Informatievoorziening werkgevers verbeteren door bedrijfsbezoeken door werkgeversteam Werkplein Baanzicht en plan van aanpak bezoeken nieuw gevestigde bedrijven.

Duurzame arbeidsparticipatie door bedrijven te (laten) voorzien van voldoende gekwalificeerd personeel en stimuleren van de werkgelegenheid door het aanbieden van banen via leerwerktrajecten en sociale werkvoorziening.

Gegevens financiële begroting Cluster 3:

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
18. Recreatie en toerisme	275.925	567.154	216.585	216.233	217.094	220.328
19. Economische Zaken	482.287	601.030	690.048	689.040	691.710	698.316
30. Arbeidsmarktbeleid	4.472.477	3.689.992	3.506.375	3.506.121	3.506.697	3.559.287
Totaal lasten	5.230.689	4.858.176	4.413.008	4.411.394	4.415.501	4.477.931

Baten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
18. Recreatie en toerisme		78.840				
19. Economische Zaken	292.825	210.689	210.689	210.689	210.689	213.399
30. Arbeidsmarktbeleid	4.138.215	3.601.213	3.411.156	3.411.156	3.411.156	3.462.324
Totaal baten	4.431.040	3.890.742	3.621.845	3.621.845	3.621.845	3.675.723

Resultaat voor bestemming	799.649	967.434	791.163	789.549	793.656	802.208
----------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Resultaatbestemming	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
Toevoeging aan de reserve						
Onttrekking aan de reserve	79.942	118.207	35.207	35.207		
Mutatie reserves	-79.942	-118.207	-35.207	-35.207	0	0

Resultaat na bestemming	719.707	849.227	755.956	754.342	793.656	802.208
--------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Cluster 4 : Onderwijs

Programma's | Programma 25: lokaal onderwijs

Beleidsdoelen

Het cluster omvat huisvesting onderwijs, de lokale onderwijsvoorzieningen, de leerplicht, het leerlingenvervoer en het verzelfstandigd openbaar onderwijs.

Om de doelen te bereiken wordt er steeds meer samengewerkt met de clusters

Maatschappelijke dienstverlening en cultuur en recreatie.

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. *Het huisvesten van o.a. het onderwijs in MFA's (de MFA's staan verder in cluster 5).*
2. *De onderwijshuisvesting moet voldoen aan de technische en functionele voorwaarden die worden gesteld aan een goed onderwijsproces.
We willen de scholen toerusten op de huidige en de toekomstige tijd omdat goede huisvesting een voorwaarde is om tot goede resultaten te komen.*
3. *In samenwerking met het onderwijs dagarrangementen aanbieden en op deze manier een bijdrage leveren aan het 7-7 beleid → Doel: iedereen in Tynaarlo kan arbeid en zorg combineren.
We stimuleren organisatorische en inhoudelijke samenwerking tussen instellingen (rijkschoolontwikkeling). Tynaarlo heeft een impuls gekregen in de vorm van een subsidie 'dagarrangementen en combinatiefuncties';*
4. *We willen leerlingen - die op grond van hun psychische of lichamelijke vermogens of om reden van levensbeschouwelijke aard – in staat stellen onderwijs te volgen op een school die voor hen het meest geschikt is. Dit doen we zo adequaat mogelijk vervoeren en tegen de laagste kosten.*
5. *Het ongeoorloofd schoolverzuim tot een minimum te beperken. Jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.*
6. *Ieder kind in staat stellen zich zo optimaal mogelijk te ontplooien.
We willen in samenwerking met het onderwijs en ouders een bijdrage leveren aan de zorgstructuur in en rondom de scholen.*
7. *Goed en toegankelijk onderwijs
Het in stand houden van een gezond openbaar onderwijs.*

Geldende Beleidsstukken

In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs (raad 2006)
- IAB beleid
- Beleidsplan lokale onderwijsvoorzieningen (raad 2000)
- Verordening leerlingenvervoer (raad 2005)
- Beleid sbo leerlingen (college 2005)

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

1. *MFA's realiseren; onderwijs, welzijn en sportactiviteiten onder 1 dak; heldere Tarieven, goed beheer en optimaal gebruik van de ruimten (verdere uitwerking vindt plaats via cluster 5)*
2. *De onderwijshuisvesting moet voldoen aan de technische en functionele voorwaarden die worden gesteld aan een goed onderwijsproces.*
 - Alle scholen voldoen aan de technische en functionele eisen
 - Waardering voor huisvesting is 6,5 of hoger
3. *In samenwerking met het onderwijs dagarrangementen aanbieden en op deze manier een bijdrage leveren aan het 7-7 beleid.*
 - Alle ouders in staat stellen arbeid en zorg voor kinderen te combineren
 - Meer aansluiting c.q. afstemming tussen schooltijden, opvangtijden en recreatietijden
 - Toename aantal dagarrangementen 2009: 0; 2010: 5 en 2011: 6
4. *We willen leerlingen - die op grond van hun psychische of lichamelijke vermogens of om reden van levensbeschouwelijke aard - naar een andere school vervoerd moeten worden, zo adequaat mogelijk vervoeren en tegen de laagste kosten.*
 - Waardering leerlingenvervoer 7 of hoger
Bron: 2 jaarlijks onderzoek onder ouders
5. *Het ongeoorloofd schoolverzuim tot een minimum te beperken. Jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.*
 - Alle jongeren verlaten de school met een startkwalificatie en zijn hierdoor beter toegerust voor de arbeidsmarkt
 - Absoluut verzuim moet naar 0
 - Relatief verzuim verlagen met 5%
 - Voortijdig schoolverlaten verlagen met 5%
(bron: leerplichtadministratie)
7. *In samenwerking met het onderwijs een bijdrage leveren aan de zorgstructuur in de scholen*
 - Sluitende zorgstructuur (niemand valt buiten de boot) waarbij scholen, de overige partners, gemeente en ouders samenwerken vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid om de kinderen op de juiste manier te ondersteunen
 - Optimale ontwikkelingskansen bieden aan kinderen en jongeren
De ontwikkeling van kinderen zowel lichamelijk als geestelijk ondersteunen en kinderen goed voorbereiden op de toekomst (het maximale eruit halen)

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
1	Huisvesting	Goede huisvesting Waardering voorzieningen	6,5	6,5	6.7	7
2	7-7 beleid	Ouders kunnen zorg en arbeid combineren (dagarrangementen)	5	6		
3	leerlingenvervoer	Tevreden over vervoer	7,3		7.3	
4	leerplicht	Iedereen met startkwalificatie van school	95%	95%	96%	96%
		Uitval snel signaleren				
		Geen absoluut verzuim	1	1	0	0
		Verlagen relatief verzuim	140	135	130	125
		Afname voortijdig schoolverlaten	60	55	55	50
5	zorgstructuur	Sluitende zorgstructuur op scholen waardering	7	7	7	7

**Wat gaan we
daar in 2011
voor doen**

De hoofdoelen:

1. Iedereen gaat naar school of werk.
2. De onderwijshuisvesting moet voldoen aan technische en functionele voorwaarden.
3. Ieder kind in staat stellen zich zo optimaal mogelijk te ontplooiën
4. Goed en toegankelijk onderwijs

Ad 1, 3

Leerlingenvervoer

- Kinderen die voor het leerlingenvervoer in aanmerking komen, adequaat en tegen zo laag mogelijk kosten vervoeren.
- De prestaties van het aangepast vervoer toetsen door een terugkerend klanttevredenheidsonderzoek.

Ad 1, 3

Leerplicht

- Leerlingen verlaten de school met een startkwalificatie/minder ongeoorloofd verzuim/terugdringen van luxe verzuim
- Preventieve gesprekken voeren op school
- Zitting door leerplichtambtenaar in Zorg Advies Teams (ZAT) ter advisering aan school om in vroegtijdig stadium school/zorgverzuim te voorkomen
- Vroegtijdige signalering via het Netwerk en in de toekomst via CJG
- Intensiveren contacten met scholen ter bevordering van vroegtijdig en frequenter melden van dreigend voortijdig schoolverlaten en verzuim
- Adviseren bij schoolkeuze bij dreigende tussentijdse uitval
- Verwijzen naar Halt na meer dan 9x te laat of licht spijbelgedrag
- Proces verbaal opmaken bij niet werken van Halt en wettig verzuim
- Eenmaal per 6 weken gesprek met trajectbegeleider RMC ter bevordering van terugstroom van leerlingen naar het onderwijs
- Desgewenst voorlichting geven op scholen
- Indien van toepassing schoolverzuim melden bij sociale verzekeringsband
- Scholen bezoek ondermeer in het kader van luxe verzuim

Ad 3

Zorgstructuur

- beleid rondom zorgstructuur herijken
- delen van verantwoordelijkheden tussen ouders, gemeente en onderwijs

Ad 2, 4	Huisvesting <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks opstellen huisvestingsprogramma in nauwe relatie met ontwikkeling van de mfa's • Investeren in bestaande scholen op basis van minimaal maar noodzakelijk, uitgangspunt is dat scholen wel voldoende zijn toegerust op goed onderwijs te geven
Ad 1, 4	Openbaar onderwijs <ul style="list-style-type: none"> * Openbaar onderwijs via begroting en jaarrekening bewaken

Gegevens financiële begroting Cluster 4:

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Programma						
25. Lokaal onderwijs	2.575.202	3.415.130	3.186.303	3.254.301	3.291.313	3.306.048
Totaal lasten	2.575.202	3.415.130	3.186.303	3.254.301	3.291.313	3.306.048

Baten	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Programma						
25. Lokaal onderwijs	452.423	430.843	479.577	479.577	479.577	486.770
Totaal baten	452.423	430.843	479.577	479.577	479.577	486.770

Resultaat voor bestemming	2.122.779	2.984.287	2.706.726	2.774.724	2.811.736	2.819.278
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Toevoeging aan de reserve						
Onttrekking aan de reserve	121.985	368.984	316.785	316.785	316.785	316.785
Mutatie reserves	-121.985	-368.984	-316.785	-316.785	-316.785	-316.785

Resultaat na bestemming	2.000.794	2.615.303	2.389.941	2.457.939	2.494.951	2.502.493
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 5: Sociale samenhang en leefbaarheid

Programma's	Programma 21: Welzijn (w.o. jeugd, jeugd en gezin), Internationale samenwerking en Accommodatiebeleid / MFA's Programma 22 Kunst en cultuur Programma 26: Sport
Beleidsdoelen	<p>Het cluster omvat welzijn(accommodaties), internationale samenwerking, kunst en cultuur en sport.</p> <p>Het gaat hierbij om het realiseren, in stand houden en versterken van welzijns-, culturele-, sport- en speelvoorzieningen. Daarnaast omvat het cluster het anticiperen op de mate waarin gebruik wordt gemaakt van deze voorzieningen.</p> <p>Om de doelen te bereiken wordt er steeds meer samengewerkt en de (multifunctionele) accommodaties dienen hierbij als middel.</p> <p>De volgende doelen gelden voor dit cluster:</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Sociale samenhang, goed leefklimaat in wijk en buurt</i><ol style="list-style-type: none">a. aandacht voor elkaar burgers bewust maken van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van hun eigen leef- en woonomgevingb. blijvende inzetbaarheid van vrijwilligersc. investeren in Multi Functionele Accommodaties (MFA's), zodat de diverse partners in een MFA elkaar kunnen versterken.2. <i>Optimale ontwikkelingskansen</i><ol style="list-style-type: none">a. sluitende keten, minder uitval; meer samenhang in preventieactiviteitenb. iedereen moet arbeid en zorg kunnen combineren3. <i>Een gezonde, betrokken en actieve leefomgeving voor inwoners van de gemeente Tynaarlo</i><ol style="list-style-type: none">a. minder bewegingsarmoede en overgewicht en minder overlast;b. iedereen in de gemeente moet in staat zijn gesteld mee te doen aan activiteiten van welzijn, cultuur, sport en bewegen4. <i>Inwoners bewust maken van en betrekken bij de noden elders</i><ol style="list-style-type: none">a. ondersteunen vrijwilligersorganisatiesb. ontwikkelingsbeleid versterken5. <i>Een kwalitatief goed aanbod van evenementen en vrijetijdsvoorzieningen voor inwoners van de gemeente Tynaarlo</i><ol style="list-style-type: none">a. goede sport- en welzijnsaccommodaties en speelvoorzieningen en goede activiteiten op welzijns, sport- en cultureel gebiedb. kwalitatief goede verenigingsstructuur op de gebieden welzijn, sport, kunst en cultuurc. goede samenwerking tussen alle voorzieningen en activiteiten op gebieden van welzijn, kunst, cultuur en sport

Geldende Beleids- stukken

In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:

- Welzijn en welzijnsaccommodaties
IAB beleid
Ontmoetingscentra, centra voor jong en oud evaluatie 2006
Kansrijk Leven raad 2008
- Tynaarlo en wereld om ons heen raad, 2005
- Tynaarlo als millenniumgemeente raad, 2008
- Cultuurnota "De kunst van het verbinden en het versterken" (Raad, 2010)
- Beleidsnotitie Sport Tynaarlo sportief naar 2010 (Raad, 2000)
- en evaluatie beleidsnota Sport (2004)
- Tynaarlo sterk in beweging (Raad, 2006)
- Speelvoorzieningenbeleid (Raad 2009)

Maatschap- pelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1a Inwoners zijn zelf de motor voor de initiatieven; gemeente faciliteert in sociale leefomgeving en accommodaties

Inwoners zijn zich meer bewust van hun eigen verantwoordelijkheid en rol t.a.v. hun leef- en woonomgeving

Ad 1b Ondersteuning voor vrijwilligers en mantelzorgers (voorkomen overbelasting)

* 5% meer vrijwilligers inzetten bij activiteiten die leefbaarheid bevorderen

* 5% meer ondersteuning mantelzorgers

Ad 1c Passende (multifunctionele) accommodaties

* Waardering voor huisvesting is 6,5 of hoger

Optimale ontwikkelingskansen

Ad 2a Uitval snel signaleren en oppakken

* meer inzet schoolmaatschappelijk werk

* samenhang in de zorg en hulpstructuren (Centrum voor Jeugd en Gezin – CJG)

*Ad 2b * iedereen moet arbeid en zorg kunnen combineren*

Ad 3a Minder bewegingsarmoede en overgewicht en minder overlast

- Steeds meer jeugdigen met een achterstand nemen deel aan activiteiten, in 2010 zijn dat 275 jeugdigen;
- % jongeren dat niet voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) daalt, en is in 2011 maximaal 10%.
- % jongeren dat minder dan 3 keer per week buiten schooltijd sport beoefend daalt in 2011 naar maximaal 10%.
- Er is een vermindering van 10% van overlastmeldingen door jeugdigen (volgens de politiemonitor)
- Realiseren van ontmoetingsplekken

Ad 3 b Iedereen in de gemeente moet in staat zijn gesteld mee te doen aan activiteiten van welzijn, cultuur, sport en bewegen

- Op scholen maken alle kinderen kennis met de mogelijkheden op gebieden van cultuur, sport en kunst
- Steeds meer inwoners doen mee aan een culturele activiteit. Minimaal 90% van de jeugd (tot 12 jaar) neemt deel aan een actieve sportbeoefening
- Minimaal 25 % van de volwassenen (19-55 jaar) en ouderen (55+) neemt deel aan een actieve sportbeoefening
- Er is een toename in kunstbeoefening door amateurs

Ad 4a Bewustwording bij organisaties

* toename van en netwerk van betrokken organisaties

Ad 4b Bewustwording van de bevolking van Tynaarlo

* groter publiek betrekken bij activiteiten en terugkoppeling van de activiteiten

5a. *Goede accommodaties en speelvoorzieningen en goede activiteiten op cultureel gebied*

- Alle accommodaties en speelvoorzieningen voldoen aan de normen voor veiligheid
- De waardering voor de accommodaties is 7 of hoger
- De waardering voor speelvoorzieningen is 7 of hoger
- De gebruiksintensiteit van de accommodaties verder verstevigen, mogelijk door te clusteren met andere voorzieningen

5b. *Kwalitatief goede verenigingsstructuur op de gebieden sport, kunst en cultuur*

- Alle verenigingen die een beroep doen op ondersteuning worden ondersteund
- Meer dan 75% van de ondersteunde verenigingen zijn tevreden over het aangeboden ondersteuningstraject

5c. *Goede samenwerking tussen alle voorzieningen en activiteiten op gebieden van kunst, cultuur en sport*

- Er is een herkenbare lijn tussen de activiteiten op gebieden sport, cultuur, buurtactiviteiten, zowel onder schooltijd als daarbuiten voor de jeugd 4 t/m 18 jaar
- Toename van dagarrangementen gebaseerd op vraag en aanbod, lokale inkleuring en inzet professioneel en amateurs
- inzet combinatiefunctionarissen

Thema's, doelen en kengetallen

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
1	accommodaties	Goede huisvesting Transparantie in kosten Waardering voorzieningen	6,5	6,5	6.7	7
2	Vrijwilligers mantelzorgers	Vrijwilligers inzetten voor leefbaarheid Voorkomen overbelasting mantelzorgers door meer ondersteuning	+ 5%			
3	Sport- welzijns- en cultuuractiviteiten	Prettig leefklimaat inwoners % jongeren dat niet voldoet aan nederlands norm bewegen Deelname sportactiviteiten jongeren Deelname sportactiviteiten volwassenen en ouderen Deelname aan cultuuractiviteiten Afname overlastmeldingen	< 10%	90%	25%	+ 5%
			-10%			

Wat gaan we daar in 2011 voor doen

DOELEN voor cluster 5

1. **Sociale samenhang, goed leefklimaat in wijk en buurt**
2. **Optimale ontwikkelingskansen voor jeugd en jongeren**
3. **Een gezonde, betrokken en actieve leefomgeving voor inwoners van de gemeente Tynaarlo**
4. **Inwoners bewust maken en betrekken bij de noden elders**
5. **Een kwalitatief goed aanbod van evenementen en vrijetijdsvoorzieningen voor inwoners van de gemeente Tynaarlo**

Ad 1,2,3,5	<p>Programma 21 – welzijn (Integraal Accommodatie Beleid -IAB) <i>Ad1 C Passende (multifunctionele) accommodaties</i> Beleid van afgelopen jaren doorzetten. Realiseren van MFA's aan de hand van de IAB plannen en behouden van de huidige accommodaties waar is afgesproken. Hierbij steeds weer een kritische inhoudelijke en financiële afweging maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereidende fase MFA Paterswolde, Groote Veen, Vries en Zuidlaren • Definitieve fase MFA Yde / De Punt • Implementatie tarievenbeleid • Plannen tijdelijke en structurele huisvesting als gevolg van IAB plannen
Ad 1,2,3,5	<p>Programma 21 - welzijn (jeugd en overige)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realisatie van Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Tynaarlo door implementatie van de beleidsnotitie CJG Tynaarlo (vast te stellen in 2010) • Uitwerken van opdracht Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk (doorloop in 2012) • Implementatie van de wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE) (doorloop in 2012) • Starten met vervolgtraject jongerenparticipatie (doorloop in 2012) • Start met de evaluatie van het huidige en het ontwikkelen van nieuw integraal jeugdbeleid (doorloop in 2012) • faciliteren activiteiten gericht op sociale samenhang • uitvoeren activiteiten uit sociale alliantie met provincie gericht op het thema `mijn dag` • uitwerken tijdenbeleid (7-7 beleid) • (door)ontwikkelen van dagarrangementen in de wijkscholen • borgen van inhoudelijke samenwerking in de wijkscholen door implementatie van de beleidsnotitie 'De mfa als wijkschool: ontwikkeling en borging van samenwerking' (vast te stellen in 2010). • promoten van vrijwilligerswerk en investeren in vrijwilligerswerk voor toekomst d.m.v. maatschappelijke stages • nieuwe vormen mantelzorgondersteuning uitwerken • In het kader van de kanteling in de Wmo van individuele naar collectieve voorzieningen worden bestaande voorzieningen herijkt op resultaat en effecten. • Starten met proactieve activiteiten van leerplicht en RMC gericht om vroegtijdige uitval op scholen te voorkomen. (doorloop in 2012)
Ad 1,2,3,5	<p>Accenten programma 22 – Kunst en cultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanstellen cultuurconsulent voor het versterken, ontwikkelen en promoten culturele verenigingen • Combinatiefunctionaris cultuur legt verbindingen met culturele partners en scholen om kinderen in kennis te laten maken met culturele activiteiten • Cultuurmenu in het basisonderwijs • Uitvoeren culturele Alliantie met de provincie Drenthe • 1% regeling bij bouw nieuwe MFA's • Ontwikkelen activiteiten aanbod kunst en cultuur op MFA's • Uitreiken culturele Stimulerings- en publieksprijs • Subsidieregelingen/ meerjarenafspraken ICO, culturele verenigingen, bibliotheken en musea (Herformulering taakstelling bieb en ICO) • Digitale dienstverlening bibliotheek • Verkennen en maken van keuzes van projecten, die de verbinding leggen met beleidsterreinen recreatie en toerisme en economie
Ad 1,2,3,5	<p>Accenten programma 26 - Sport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten sportpret voor basisschooljeugd en uitbreiden sportpret voor gezinnen en sportpret voor volwassenen • Sportstimulering voor kwetsbare doelgroepen (ClubExtra, SportFit, MRT, ouderen, mensen met een beperking) • Structureel maken van het project combinatiefuncties en het project sportteams

	<p>(samenwerking met HIS)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe samenwerkingsovereenkomst met SportDrenthe aangaande verenigingsondersteuning voor de periode 2012 t/m 2014 • Inzetten van de JOGG-methode ten behoeve van een integrale aanpak van de benoemde speerpunten (aanpak overgewicht, tegengaan bewegingsarmoede) • Uitvoering geven aan het Drents Olympisch Plan 2028 (DOP) waarbij JOGG gezien kan worden als uitvoeringsplan • Uitbreiden ongebonden sportactiviteiten (zoals sport- en spelbus, sportinstuif, survivalbaan) door combinatiefunctionarissen. • Realisatie survivalbaan in de Lemferdinge • Vaststellen sportbeleidsplan 2011-2015 • Organiseren belangenbehartiging sport (sportadvies) • Beoordelen/ uitvoeren sportaccommodatie-investeringen/ projecten • Invoering van nieuwe tarieven gebruik sportaccommodaties • Beheer en exploitatie sportaccommodaties
<i>Ad 4.</i>	<p>4. <i>Millenniumdoelen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Evalueren millenniumcampagne • Alle scholen binnen de gemeente worden bezocht. • Alle bestaande lokale groepen worden waar nodig en mogelijk gefaciliteerd. • Regelmatige berichtgeving over de voortgang in de lokale kranten, internet en intranet. • Het (doen) organiseren van activiteiten ter ondersteuning van lokale initiatieven, zoals de kerstpakkettenmarkt en het wereldfeest.

Gegevens financiële begroting Cluster 5

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
21. Welzijn, Internationale samenwerking en Accommodatiebeleid / MFA's	2.232.282	3.019.826	2.745.624	2.577.994	2.508.237	2.529.350
22. Kunst en cultuur	1.351.031	1.331.554	1.112.751	1.112.243	1.113.391	1.130.074
26. Sport	3.143.552	3.935.063	3.031.255	3.051.256	3.047.717	3.063.268
Totaal lasten	6.726.865	8.286.443	6.889.630	6.741.493	6.669.345	6.722.692

Baten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
21. Welzijn, Internationale samenwerking en Accommodatiebeleid / MFA's	206.108	310.246	170.123	114.387	114.387	116.082
22. Kunst en cultuur		681	681	681	681	681
26. Sport	630.522	818.845	653.737	653.737	653.737	663.995
Totaal baten	836.630	1.129.772	824.541	768.805	768.805	780.758

Resultaat voor bestemming	5.890.235	7.156.671	6.065.089	5.972.688	5.900.540	5.941.934
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Toevoeging aan de reserve	213.207	17.925	22.625	22.625	22.625	22.625
Onttrekking aan de reserve	215.420	291.062	156.256	156.256	156.256	156.256
Mutatie reserves	-2.213	-273.137	-133.631	-133.631	-133.631	-133.631

Resultaat na bestemming	5.888.022	6.883.534	5.931.458	5.839.057	5.766.909	5.808.303
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 6 : Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Programma's	28. Wmo (meedoenbeleid) 27. Inkomensvoorzieningen 29. Minimabeleid 23. Volksgezondheid en maatschappelijke zorg
--------------------	--

Beleidsdoelen	<p><i>Het cluster omvat het beleid maatschappelijke ondersteuning 'Kansrijk Leven' en als aanpalend onderdeel de individuele Wmo-voorzieningen, inkomensvoorzieningen, minimabeleid en het participatiebudget waarin volwasseneneducatie en inburgering is opgenomen. Als ander aanpalend onderdeel van de Wmo omvat dit cluster volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Er ligt een belangrijke relatie met het cluster 5, voor wat betreft 'oog voor elkaar'.</i></p> <p><i>Doelen:</i></p> <p><i>1. Iedereen doet mee.</i></p> <p>a. Niemand valt buiten de boot;</p> <p>b. Er zijn geen belemmeringen tot participatie: zowel in fysieke zin (gezond zijn en blijven, beperkingen worden gecompenseerd) als in ontplooiing. Iedereen participeert (meedoenbeleid, participatiebeleid, re-integratiebeleid, minimabeleid, Wmo-beleid);</p> <p>c. Nieuwkomers huisvesten en laten inburgeren.</p> <p><i>2. Bevorderen van gezond gedrag, bevorderen van een sluitend en toegankelijk systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen.</i></p>
----------------------	--

Iedereen moet zich welkom voelen in Tynaarlo en aangenaam kunnen wonen in Tynaarlo.

Geldende Beleidsstukken | In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:

Naam van beleidsstuk	Status van het stuk
Mantelzorg: onbetaald en onbetaalbaar	2007
Regionaal volksgezondheidsbeleid	Raad, april 2003
Lokale nota lokaal gezondheidsbeleid gemeente Tynaarlo	Raad, juni 2009
Toeslagenverordening WWB	Raad, december 2009
Handhavingsverordening WWB-WIJ	Raad, december 2009
Afstemmingsverordening WWB	Raad, december 2009
Maatregelenverordening WIJ	Raad, december 2009
Verordening cliëntenparticipatie WWB-WSW-WIJ	Raad, december 2009
Beleidsplan Werk, Inkomen en Inkomensondersteuning	College, april 2009
Beleidsplan Wet Investeren in Jongeren	College, maart 2010
Wmo - Kadernota 'De handen in een'	2006
Verordening maatschappelijke ondersteuning	Raad, februari 2010
Educatie in Tynaarlo	Raad, 2005
Kiezen voor meedoen, Wmo fase 2	2007
Kadernota 'Kansrijk leven'	November 2008
Nota Meedoen Mogelijk Maken	Mei 2007
Verordening Meedoenpremies	December 2009
Verordening Langdurigheidstoeslag	December 2009
Verordening kwijschelding gemeentelijke belastingen	2000
Nota Adviesstructuur Wmo	November 2008
Nota Schuldhulpverlening	Juni 2010
Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst	3 ^e kwartaal 2010

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1. Iedereen doet mee

- a. Niemand valt buiten de boot: door goede informatie en ketensamenwerking ervoor zorgen dat niemand buiten de boot valt en iedereen meedoet aan het maatschappelijke leven. Mensen realiseren hun kansen en ontplooiingen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en kunnen dat geheel of grotendeels zelf. Waar het niet lukt, organiseren wij als gemeente een vangnet met algemene en collectieve voorzieningen en waar nodig individuele voorzieningen.
 - 80 % van de inwoners weet wat het loket Wonen, Welzijn en Zorg doet en kan betekenen voor de inwoners. Door middel van een brede intake wordt bekeken welke beperking er is bij het meedoen en welke voorziening deze beperking kan compenseren zodat het geen belemmering is bij het meedoen. Waardering voor het loket moet een ruime voldoende zijn.
 - 100 % nieuwe klanten van het loket Wonen, Welzijn en Zorg worden thuis bezocht en daar wordt de brede intake gehouden.
 - Ketensamenwerking: 95% van de sociale partners die werkzaam zijn in onze gemeenten zijn aangesloten bij het convenant Cliëntondersteuning waarmee alle organisaties op de hoogte zijn van elkaars aanbod en mogelijkheden en de zogenaamde warme overdracht wordt georganiseerd tussen de verschillende organisaties: voor de klant maakt het niet uit waar hij of zij zich meldt met een hulpvraag, de hulpvraag komt bij de juist organisatie te liggen.
 - Het Centrum voor Jeugd en Gezin is volledig geïntegreerd in het Loket Wonen, Welzijn en Zorg.
- b. Er zijn geen belemmeringen tot participatie: zowel in fysieke zin (gezond zijn en blijven, beperkingen worden gecompenseerd) als in ontplooiing. Iedereen participeert (meedoenbeleid, participatiebeleid, re-integratiebeleid, minimabeleid, Wmo-beleid).
 - 90% van de beroepsbevolking werkt of doet vrijwilligerswerk.
 - collectieve voorzieningen voor individuele voorzieningen, verschuiving, maar de individuele voorzieningen altijd als vangnet. Toename van het gebruik van de collectieve voorzieningen elk jaar met 5 %.
 - financiële belemmeringen en lichamelijke of geestelijke beperkingen worden weggenomen zodat dit geen belemmeringen zijn om mee te doen: meedoenbeleid, schuldhulpverlening, participatiebeleid, minimabeleid.
 - In 95 % van de dossiers waar een gemeentelijke voorzieningen nodig is ter ondersteuning (inkomensondersteuning, schuldhulpverlening) wordt deze voorziening aangevuld met voorzieningen die de afhankelijkheid van de burger van de ondersteuning uiteindelijk moet opheffen (psychosociale hulpverlening naast schuldhulpverlening, re-integratie – startkwalificatie halen – naast inkomensondersteuning).
 - Het meedoenbeleid wordt voor 80 % uitgevoerd in natura.
- c. Nieuwkomers huisvesten en laten inburgeren.
 - 80% van de nieuwkomers haalt het inburgeringexamen.

2) Bevorderen van gezond gedrag, bevorderen van een sluitend en toegankelijk systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen.

We hebben met ons lokale gezondheidsbeleid een driedelige doelstelling:

- kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving voor alle groepen
- gezond gedrag
- sluitend systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen

De gemiddelde gezondheidsbeleving groeit van 80 naar 85%.

Binnen het jeugdgezondheidsbeleid met name aandacht voor terugdringen overgewicht en terugdringen psychosociale problematiek bij middelbare scholieren.

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
1	Iedereen doet mee: Wmo-voorzieningen	Participeren - inwoners zijn op de hoogte van alle mogelijkheden;	80%		85%	
		Juiste hulpvraag op juiste plek - deelname soc. partners aan convenant cliëntondersteuning	90%		95%	
		Waardering van de dienstverlening door loket wonen, welzijn en zorg	7,5	7,5	7,5	7,5
		Verschuiving individuele voorzieningen richting collectieve voorzieningen - Aantal uitstaande individuele voorzieningen - Toename gebruik collectieve voorzieningen in %	2700	< 2700		
	Minimabeleid en Meedoenbeleid	Meedoen/participeren/inburgeren - % beroepsbevolking dat werkt of vrijwilligerswerk doet	90%		90%	
		Middelen inzetten voor meedoen - meedoenbeleid uitvoeren in natura	80%		85%	
Inburgeren - % nieuwkomers dat inburgeringsexamen haalt		80%		80%		
Inkomensondersteuning	Mensen zo kort mogelijk afhankelijk laten zijn van inkomensondersteuning Aantal inwoners afhankelijk van inkomensondersteuning aanvullende ondersteuning ter bevordering van snelle uitstroom	405		400		
	- % klanten dat aanvullende ondersteuning krijgt aangeboden	95%		95%		
	- doorstroomtijd van beïnvloedbare klanten < 12 maanden afhankelijk van Inkomensondersteuning	90%		90%		
	Waarderingcijfer ISD door klant	7,5		7,5		
Sociale redzaamheid	Opheffen educatieve achterstanden	250	250	250	250	
	Voldoende deelname aan de cursussen					
2	Bevorderen gezond gedrag	Ervaren gezondheidsbeleving is goed - percentage overgewicht jeugd - Indicatie voor psycho soc. probleem voortgezet onderwijs	80% < 4% < 15%		85% < 4% < 15%	

De hoofddoelen:

1. Iedereen doet mee.
 - a. Niemand valt buiten de boot;
 - b. Er zijn geen belemmeringen tot participatie: zowel in fysieke zin (gezond zijn en blijven, beperkingen worden gecompenseerd) als in ontplooiing. Iedereen participeert (meedoenbeleid, participatiebeleid, re-integratiebeleid, minimabeleid, Wmo-beleid);
 - c. Nieuwkomers huisvesten en laten inburgeren.
2. Bevorderen van gezond gedrag, bevorderen van een sluitend en toegankelijk systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen.

Ad 1b

AED's

- Uitzoeken of er een dekkend netwerk van AED's in onze gemeente kan komen.

Vangnet realiseren

- (tijdelijke) Ondersteuning voor mensen die dit nodig hebben.
- Schrijven en implementeren van de nieuwe Wmo-verordening (de Kanteling) waarbij de verschuiving van individuele naar collectieve voorzieningen leidend is.
- Herijken van het eigen bijdrage beleid bij sociale voorzieningen en daarbij zowel het werkveld als de klanten meenemen in het proces van eigen verantwoordelijkheid (de Kanteling).
- Faciliteren van een aantal (basis)voorzieningen (Amw, CJG, oggz) voor onze inwoners.
- Herziening van de voorzieningen mantelzorgondersteuning.
- Organiseren van een sluitend netwerk schuldhulpverlening waar binnen de budgetcoach een plek heeft.

Ad 1

Participatiebeleid schrijven: iedereen doet mee op het voor de klant hoogst haalbare niveau (betaald werk of vrijwilligerswerk).

Verstevigen van de positie van de inwoners zodat ze zich op eigen kracht verder kunnen redden:

- Zelfredzaamheid bevorderen.
- Investeren in organisaties/activiteiten die onze inwoners weer zelfredzaam(er) maken. Aansluiten bij doel: iedereen doet mee.
- Ondersteunen van burgerinitiatieven die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid.
- Evalueren van alle gemeentelijke en landelijke inkomensondersteuningsvoorzieningen om stapeling te voorkomen en zorgen dat er een dekkend vangnet is.

Opheffen educatieve achterstanden die het maatschappelijke functioneren van individuen belemmeren:

- Meer mensen kunnen actief deelnemen aan de maatschappij.
- Meer deelnemers aan cursus zelfredzaamheid.

Ad 2

Bevorderen gezonde leefstijl

- Evaluatie en ontwikkelen van nieuw jeugdbeleid waar de gezonde leefstijl van jongeren onderdeel van uitmaakt o.a. preventie(programma's) gericht op pesten, alcohol, roken, drugsgebruik en seksuele gezondheid, het verminderen van overlast, bewegingsarmoede en verbeteren psychosociale gezondheid. (zie ook cluster 5).
- Integraal inzetten van de methode JOGG/gezonde slagkracht.

- Gezondheidsthema's: structureel aandacht geven aan gezondheidsthema' en deze inbedden in beleid. Er is een pilot "gezonde school" gestart op het basisonderwijs.
- Leefstijl ouderen: aanbieden en continueren van sportactiviteiten 55+.

Preventie gezondheidsproblemen

- Onderzoek naar consultatiebureau voor ouderen.

Gegevens financiële begroting Cluster 6

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
23. Volksgezondheid en maatschappelijke zorg	1.444.036	1.578.484	1.404.076	1.405.524	1.406.690	1.427.774
27. Inkomensvoorziening	4.767.670	5.271.086	3.911.429	3.881.261	3.881.641	3.939.859
28. Wmo (meedoenbeleid)	5.121.868	5.213.117	4.925.015	4.916.552	4.925.633	4.999.544
29. Minimabeleid	518.509	615.875	336.875	336.875	336.875	341.928
Totaal lasten	11.852.083	12.678.562	10.577.395	10.540.212	10.550.839	10.709.105

Baten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
23. Volksgezondheid en maatschappelijke zorg	526.734	454.916	454.916	454.916	454.916	461.740
27. Inkomensvoorziening	3.229.785	4.280.351	2.817.347	2.817.347	2.817.347	2.859.607
28. Wmo (meedoenbeleid)	576.277	300.063	300.063	300.063	300.063	304.564
29. Minimabeleid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	4.332.796	5.035.330	3.572.326	3.572.326	3.572.326	3.625.911

Resultaat voor bestemming	7.519.287	7.643.232	7.005.069	6.967.886	6.978.513	7.083.194
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Toevoeging aan de reserve						
Onttrekking aan de reserve	10.394	694.709	30.000			
Mutatie reserves	-10.394	-694.709	-30.000	0	0	0

Resultaat na bestemming	7.508.893	6.948.523	6.975.069	6.967.886	6.978.513	7.083.194
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 7: Gezonde leefomgeving

Programma's

- programma 9: Riolering en waterbeheersing
- programma 10: Openbaar Groen
- programma 11: Begraven
- programma 12: Reiniging
- programma 17. Monumentenzorg en archeologie
- programma 20: Milieu

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil de raad met zijn beleid bereiken.

Realiseren en behouden van een gezonde en duurzame leefomgeving:

- Het aandeel hernieuwbare energiebronnen is toegenomen en het totale energieverbruik is verminderd*
- Realisatie van duurzame woonwijken en een gezonde woonomgeving*
- Behouden omgevingskwaliteit op en rond bedrijventerreinen*
- Behouden van een schone en gezonde leefomgeving.*
- De gemeente is een voorbeeld voor een duurzame bedrijfsvoering.*
- Vergroot draagvlak voor milieumaatregelen en toegenomen milieubewust gedrag bij inwoners en bedrijven.*
- Een goed functionerend rioolsysteem met een minimale belasting voor het milieu tegen maatschappelijk de laagst mogelijke kosten*
- Het herstellen en versterken van het landschap met aandacht voor biodiversiteit en leefbaarheid*
- Het groen areaal laten bijdragen aan een schone en prettige leefomgeving*
- Duurzaam in stand houden van begraven in de Gemeente Tynaarlo*
- Het in stand houden van monumentale graven*
- Effectieve, efficiënte en klantgerichte inzameling van afvalstoffen*
- Beperken van het aanbod van afvalstoffen en het intensiveren van het hergebruik van afvalstromen*
- Cultuurhistorisch erfgoed behouden en ontwikkelen*

Geldende Beleidsstukken

In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit programma. We geven hier de belangrijkste beleidsstukken aan:

- Verbreed GRP 2009-2013 (Raad, 2008)
- Waterplan (Raad, 2008)
- Verordening rioolrecht (Raad, 2009, jaarlijks)
- BOR (Raad, 2002, bij begroting 2005 besloten tot lager beheerniveau)
- Speelvoorzieningenbeleid (Raad, 1998)
- Bermen- en slotenbeleid (B&W, 2006)
- Bomenbeleid, basismodule (Raad, 2006)
- Evaluatie speelvoorzieningenbeleid (Raad, 2006)
- Bomenstructuurplan (Raad, 2008)
- Groene Dorpenplan (Raad, 2009)
- Verordening begraafplaatsen Tynaarlo (Raad, 2009)
- Vaststelling nadere regels gemeentelijke begraafplaatsen (Raad, 2009)
- Beleidsuitgangspunten begraafbeleid (Raad, 2009)
- Verordening op heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten (Raad, 2004)
- Afvalstoffenverordening (Raad, 2007, herziening 2010)
- Tarifiering grof afval op milieustraat (Raad, 2008)
- Verordening afvalstoffenheffing (Raad, 2009, jaarlijks herzien)
- Verordening reinigingsrechten (Raad, 2009, jaarlijks herzien)
- Structuurplan (Raad, 2006)
- Monumentenverordening (Raad, 2004)
- Bomenbeleid, monumentale en waardevolle bomen (B&W, 2006)
- Milieubeleidsplan 2008-2011 (Raad, 2008)
- Beleidsplan duurzaam bouwen (Raad, 2008)
- Handhavingsbeleid milieu (Raad, 2005)

Beleidsdoelen

Programma 20 : Milieu

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Het aandeel hernieuwbare energiebronnen is toegenomen en het totale energieverbruik is verminderd	<i>Energiebesparing en aanpak klimaatproblematiek</i> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering geven aan het klimaatprogramma SLOK (rijks subsidie) - Uitvoering geven aan Klimaatcontract (provinciale subsidie) - Inventarisatie beschikbaarheid energiegewassen t.b.v. duurzame energieproductie en natuurontwikkeling i.s.m. partners - Onderzoek en planvorming energietransitiepark Vriezerbrug - Onderzoek naar de inrichting van een lokaal energiebedrijf. - Monitoren resultaten gemeentelijk klimaatbeleid 	X	X		
Realisatie van duurzame woonwijken en een gezonde woonomgeving	<i>Duurzaam inrichten van (nieuwbouw)locaties</i> <ul style="list-style-type: none"> - Toepassen DPL - Toepassen bodemtoets - Implementatie GPR-gebouw (dubotoets) <i>Milieuvadvis bij projecten en plannen</i> <ul style="list-style-type: none"> - Duurzame nieuwbouw Oude Tol, Groote Veen, Vries Nw Stukken en - duurzame renovatie/herontwikkeling Nw Akkers, Centrumplan Eelde etc. 	X	X	X	X
Behouden omgevingskwaliteit op en rond bedrijventerreinen	<i>Verduurzamen van (bestaande) bedrijventerreinen</i> <ul style="list-style-type: none"> - Verduurzamen bedrijventerreinen en bijdrage lokale energieopwekking door bedrijven. - Faciliteren parkmanagement, - Verbeteren bodemkwaliteit door toepassing bodemsaneringsprogramma 	X	X	X	X
Behouden van een schone en gezonde leefomgeving.	<i>Adequate milieuvergunningverlening en zichtbare handhaving</i> <ul style="list-style-type: none"> - Milieutoezicht op basis van de risicomatrix - Actualisatie handhavingbeleidsplan in het kader van de Wabo. - Toepassen beleidskaders voor 	X	X	X	X

	<ul style="list-style-type: none"> - vergunningverlening wo. Wabo, geluid, verruimde reikwijdte, - Communicatie en voorlichting richting diverse bedrijfstakken 	X	X	X	X
De gemeente is een voorbeeld voor een duurzame bedrijfsvoering.	<i>Het goede voorbeeld geven</i> <ul style="list-style-type: none"> - Duurzaam onderhoud en beheer van scholen en gebouwen/voorzieningen met een maatschappelijke functie (MFA's) - 100% duurzaam inkopen 	X X	X X	X X	X X
Vergroot draagvlak voor milieumaatregelen en toegenomen milieubewust gedrag bij inwoners en bedrijven.	<i>Adequate voorlichting en milieu-communicatie</i> <ul style="list-style-type: none"> - Duurzaamheid op agenda van overleg met wijk- en dorpsorganisaties en schoolbesturen - Rubriek duurzame tips op gemeentepagina. - Digitale nieuwsbrief - Extern gericht activiteiten (bijvoorbeeld duurzaamheidsmarkt) - Stimuleren duurzaam ondernemen 	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X

Programma 9. Riolering

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Een goed functionerend rioolsysteem met een minimale belasting voor het milieu tegen maatschappelijk de laagst mogelijke kosten	<i>Gebruikers voorlichten over goed gebruik van het rioolsysteem / wateroverlast</i> <ul style="list-style-type: none"> • Instellen waterloket voor vragen van burgers en bedrijven <i>Toekomstbestendig beleid</i> <ul style="list-style-type: none"> • Landelijke klimaatscenario's toepassen in de capaciteit berekeningen riolering. Voorkomen van wateroverlast en grondwateroverlast in het openbare gebied • Ontwikkelen afkoppelkansenkaart passend bij onze gemeente en voor 2015 20% van het gemengde stelsel hebben afgekoppeld. Huidige stand is ongeveer 11 % afgekoppeld • Stedelijke wateropgave voor de drie kernen uitwerken en uitvoeren voor 2020, rekening houdend met de diverse klimaatscenario's 	X X X X	 X X X	 X X X	 X X X

	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van herberekeningen van alle kernen met een maximale looptijd van 10 jaar • Bevorderen van de toepassing van duurzame materialen oa. bij rioolvervangingen. • Meetplan Drenthe; bemeten van overstorten en neerslag hoeveelheden samen met de waterschappen 	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhouden van het rioolstelsel op een kosten efficiënte manier, waarbij overlast voor de burger wordt voorkomen • Onderhoud aan rioolgemalen (bijna 500 stuks) uitvoeren door de eigen dienst. • Verminderen van de energielasten en eventueel gebruik maken van zonne-energie bij rioolgemalen 	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoppelprojecten Zuidlaren en Eelde/Paterswolde • Afwikkeling waterkwaliteitsspoor Eelde/Paterswolde; Volgens het basisrioleringsplan Eelde Paterswolde • Baggeren van diverse waterpartijen en watergangen • Diverse rioolvervangingen conform het verbreed GRP 2009 – 2013 	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoppelprojecten Zuidlaren en Eelde/Paterswolde • Afwikkeling waterkwaliteitsspoor Eelde/Paterswolde; Volgens het basisrioleringsplan Eelde Paterswolde • Baggeren van diverse waterpartijen en watergangen • Diverse rioolvervangingen conform het verbreed GRP 2009 – 2013 	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoppelprojecten Zuidlaren en Eelde/Paterswolde • Afwikkeling waterkwaliteitsspoor Eelde/Paterswolde; Volgens het basisrioleringsplan Eelde Paterswolde • Baggeren van diverse waterpartijen en watergangen • Diverse rioolvervangingen conform het verbreed GRP 2009 – 2013 	X	X	X	X
	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoppelprojecten Zuidlaren en Eelde/Paterswolde • Afwikkeling waterkwaliteitsspoor Eelde/Paterswolde; Volgens het basisrioleringsplan Eelde Paterswolde • Baggeren van diverse waterpartijen en watergangen • Diverse rioolvervangingen conform het verbreed GRP 2009 – 2013 	X	X	X	X

Programma 10. Groen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Het herstellen en versterken van het landschap met aandacht voor biodiversiteit en leefbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Het herstellen en versterken van het landschap met aandacht voor biodiversiteit en leefbaarheid • Monitoren van flora- en faunabeheer doelstellingen 				
	<i>Projecten</i>				
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren Landschap Ontwikkeling Plan • Biodiversiteit van de gemeente in kaart brengen • Gedragscode Flora en Faunawet 	X	X	X	X
		X	X		

Het groen areaal laten bijdragen aan een schone en prettige leefomgeving	• Beheer en onderhoud op minimaal BOR-niveau 5.	X	X	X	X
	• Zichtbare voorlichting en communicatie beheeractiviteiten, bevorderen van burgerparticipatie en het uitbreiden van de inwonerschouw	X	X	X	X
	<i>Spelen en recreatie</i>				
	• Goede kwaliteit van de speelvoorzieningen (cf. veiligheid van attractie- en speeltoestellen.	X	X	X	X
	• Uitvoering geven aan het speelruimteplan				
	• Natuurlijk spelen verder stimuleren				
• Een sobere en degelijke kwaliteit van het straatmeubilair					
<i>Projecten</i>					
• Aanleggen van natuur speelplaatsen	X				
• Duurzaam Terreinbeheer					
• Omvormingen van “versleten” groen	X	X			
• Biodiversiteit in de beplanting vergroten	X	X	X	X	

Programma 11. Begraven

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Duurzaam in stand houden van begraven in de Gemeente Tynaarlo	<ul style="list-style-type: none"> Een plan presenteren waarin, na de uitbreidingen van de Duinen en de Eswal, zonder verdere uitbreiding het begraven in de drie kernen zeker gesteld wordt voor de verdere toekomst. Beheer en onderhoud op minimaal BOR niveau 5 Goede en piëteitsvolle dienstverlening rondom begrafenissen 	X	X	X	X
	<i>Projecten</i>				
	• Uitbreiding De Duinen	X			
	• Uitbreiding De Eswal		X		
Het in stand houden van monumentale graven.	• In overleg met de historische verenigingen een plan presenteren, waarbij de historisch waardevolle graven in stand worden gehouden en informatie hierover eenvoudig toegankelijk is.	X			

Programma 12. Reiniging

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Effectieve, efficiënte en klantgerichte inzameling van afvalstoffen	<ul style="list-style-type: none"> Gescheiden inzamelen en het versterken van de opbrengstmogelijkheden van (groene) afvalstromen Optimalisatie van de inzamelmiddelen (hoogbouw) Optimaliseren van de dienstverlening (gebiedsdekkend haalsysteem voor papier en textiel). Afval tegen lage kosten milieuverantwoord verwerken <p><i>Projecten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Evaluatie van het huidig inzamelsysteem/vorm Aanbesteding groene afvalstromen 	X	X	X	X
Minimalisatie aanbod afvalstoffen	<ul style="list-style-type: none"> Stimulering afvalstoffscheiding aan de bron, mits dit voordeel oplevert voor milieu en kosten Communicatie en participatie over mogelijkheden van afvalscheiding Bewustwordingsprojecten op scholen <p><i>Preventief flankerend afvalbeleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Opstellen afvalstoffenverordening Versterken handhavingsbeleid 	X	X	X	X

Programma 17. Monumentenzorg en archeologie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we daarvoor doen	Wanneer			
		'11	'12	'13	'14
relatie leggen met de DOELEN en MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN (concreet)	Activiteiten op hoofdlijnen				
Cultuurhistorisch erfgoed behouden en ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijke taken op het gebied van monumentenzorg en archeologie uitvoeren binnen gemeentelijke kaders. Betrekken van cultuurhistorisch erfgoed (monumentenzorg, monumentale bomen en cultuurhistorie in ruimtelijke plannen en procedures Alle eigenaren van cultuurhistorisch erfgoed advies geven bij de ontwikkeling, 	X	X	X	X
		X	X	X	X
		X	X	X	X

	inrichting, onderhoud en instandhouding				
	• Beleidsnotitie cultuurhistorie & archeologie in ruimtelijke plannen	X			
	• Omgang met eigen monumenten (onderhoud/ reparatie klokkenstoel Zuidlaren)	X	X		

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren
9	Riolering en waterbeheersing	Oplossen storingen < 24h Afkoppelen regenwater van gemengd stelsel	95% In 2015: 20%
10	Openbaar Groen	BOR niveau basis/buitengebied BOR niveau hoofdcentra Waardering speelvoorzieningen Waardering straat en parkmeubilair Afhandelen kapvergunningen binnen wettelijke termijn Afhandelen meldingen binnen één week	5 5 7 6 100% 90%
11	Begraven	BOR niveau groen BOR niveau gebouwen Kostendekkendheid	5 5 2011: 95% > 2012: 100%
12	Reiniging	Kostendekkendheid heffing	100%
17	Monumentenzorg en archeologie		
20	Milieu	Plannen dat is voorzien van een milieuadvies Afhandelen vergunningen en meldingen binnen wettelijke termijn Afhandelen van klachten	100% 100% 100%

Gegevens financiële begroting Cluster 7

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
9. Riolering en waterbeheersing	2.546.220	3.080.161	2.979.632	3.041.041	3.005.495	2.980.508
10. Openbaar Groen	3.148.736	3.001.521	2.947.021	2.927.119	2.946.825	2.981.587
11. Begraven	476.635	489.244	438.661	441.346	442.094	448.644
12. Reiniging	2.499.822	2.638.791	2.849.231	2.837.307	2.845.473	2.882.663
17. Monumentenzorg en archeologie	137.082	233.217	153.022	152.477	153.226	154.766
20. Milieu	856.987	1.036.327	799.116	792.295	801.827	813.455
Totaal lasten	9.665.482	10.479.261	10.166.683	10.191.585	10.194.940	10.261.623

Baten Programma	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
9. Riolering en waterbeheersing	6.012.775	3.245.164	3.317.021	3.379.956	3.444.149	3.512.180
10. Openbaar Groen	57.912	11.859	11.859	11.859	11.859	12.037
11. Begraven	199.036	468.390	438.390	438.390	438.390	444.965
12. Reiniging	2.861.600	3.017.336	3.211.276	3.199.302	3.207.516	3.244.709
17. Monumentenzorg en archeologie	10.958	5.542	5.542	5.542	5.542	5.625
20. Milieu	26.191	0	33.560	33.560	33.560	33.560
Totaal baten	9.168.472	6.748.291	7.017.648	7.068.609	7.141.016	7.253.076

Resultaat voor bestemming	497.010	3.730.970	3.149.035	3.122.976	3.053.924	3.008.547
----------------------------------	----------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening 2009	Actuele Begroting 2010	Begroting 2011	Meerjaren		
				Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Toevoeging aan de reserve	4.077.453	519.768	698.915	700.502	800.180	893.199
Onttrekking aan de reserve	293.636	175.872				
Mutatie reserves	3.783.817	343.896	698.915	700.502	800.180	893.199

Resultaat na bestemming	4.280.827	4.074.866	3.847.950	3.823.478	3.854.104	3.901.746
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 8: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

Programma's	Programma 14: grondbedrijf Programma 15: ruimtelijke ordening Programma 16: Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing
--------------------	--

Beleidsdoelen

Het cluster omvat de gehele beleidscyclus op het vlak van ruimtelijke ordening en wonen. De activiteiten in dit cluster vallen uiteen in een drietal hoofdgroepen:

** Het opstellen van beleid, visies en plannen ten aanzien van de fysieke leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn het Woonplan, Structuurplan en het Landschapsontwikkelingsplan*

** Het uitvoeren van het vastgestelde beleid middels locatie-ontwikkeling en uitvoeringsprogramma. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van woningbouw zoals in het structuurplan vastgelegd.*

** Vergunningverlening, toezicht en handhaving.*

Om de doelen te bereiken is er samenhang met de clusters Mobiliteit, Milieu & Leefomgeving en Economie. De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. Waarborgen van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente op de lange termijn
2. Toegankelijke en voor burgers en bedrijven rechtszekerheid biedende ruimtelijke plannen. Creëren van draagvlak bij burgers, bestuur en betrokken partijen (o.a. provincie Drenthe, Waterschappen, Corporaties, belangenorganisaties)
3. Het actief zorgdragen voor de, gebaseerd op onder andere het Volkshuisvestings-, Economisch, en Regionaal beleid, benodigde en gewenste woningbouwproductie en bedrijventerreinen. Het voeren van regie over de locatieontwikkeling. Uitgangspunten hierbij zijn:
 - a. Het voeren van actieve grondpolitiek onder andere door strategische grondposities te verwerven.
 - b. Het strategisch plannen en in ontwikkeling nemen van locaties, zowel de ontwikkellocaties waar de gemeente zelf de exploitatie voert als de particuliere bouwplan-initiatieven
 - c. Het op concreet planniveau bij gemeentelijke grondexploitatie sturen op de uitgangspunten en juiste mix van tijd, kwaliteit en geld, bij particuliere bouwplannen zoveel mogelijk sturen op kwaliteit.
4. Het afstemmen van het woningaanbod in de gemeente op de woon- en marktbehoefte, door
 - a. Bewaken en actualiseren van het volkshuisvestingsbeleid, gericht op een gedifferentieerd, gespreid, en duurzaam en kwalitatief goed woningaanbod
 - b. Aansluiten en inspelen op de behoeften van doelgroepen door te voorzien in de behoefte aan keuzemogelijkheden, inclusief vrije kavels
 - c. Het vergunnen van woningbouw en / verbouw, het toezicht daarop en de handhaving van de vigerende wet/ en regelgeving, gestelde voorwaarden en gemaakte afspraken.
5. Bij ongewijzigd voortgezet beleid geldt als doelstelling het genereren van een winstafracht door eigen grondexploitatie aan de Algemene Dienst. Deze is tot en met 2014 bepaald op € 500.000 euro per jaar.
6. Een goede vergunningverlening, toezicht en handhaving

Geldende Beleids- stukken

In de volgende beleidsstukken staat het geldende beleid beschreven voor dit cluster. We geven hier de belangrijkste doelen en beleidsstukken aan:

- Nota Grondbeleid
- Nota Grondinventarisatie
- Vestiging Wet Voorkeursrecht
- Structuurplan
- Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan
- Werkplan Landschapsontwikkelingsplan 2010-2013
- Spel van daadkracht en draagvlak (beleid voor burgerparticipatie)
- Integraal Accommodatiebeleid (IAB)
- Quickscan 2005 (structurele financiële bijdrage aan de Algemene Dienst, momenteel vastgesteld op een jaarlijks bedrag van € 500.000 tot en met 2014)
- Welstandsnota
- Woonplan
- Regio Groningen-Assen 2030
- Milieubeleidsplan
- Notitie landgoederen
- Centrumvisie Zuidlaren
- Beleidsnotitie Bed & breakfast
- Atlas van Tynaarlo
- Bouwverordening
- Reclamenota (nog vast te stellen)
- Kwaliteitshandboek
- Uitvoeringsprogramma handhaving
- Ontwikkelplan BMV
- Prestatieafspraken corporaties

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1: Waarborgen van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente op de lange termijn

- Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan op basis van het werkboek LOP
- Visie Koningsas
- Aangeven van beleidskaders bij nieuwe ontwikkelingen c.q. gebiedsontwikkeling van locaties
- Op concreet planniveau nadrukkelijk sturen op kwaliteit door het stellen en toetsen van stedenbouwkundige randvoorwaarden
- Behoud en versterken van cultuurhistorische elementen in de gemeente.

Ad 2: Voor burgers en bedrijven toegankelijke, actuele en gedragen ruimtelijke plannen

- Uitvoering geven aan plattelandsbeleid en werken met de plattelandsadviesraad
- Faciliteren dorpsomgevingsplannen
- Inbrengen gemeentelijk belang bij gebiedsontwikkelingen (Drentse Aa, Hunzedal, NW Drenthe, Tusschenwater, herinrichting Eelder en Peizermaden)
- Participatie in de regio Groningen Assen
- Beschikken over vastgestelde bestemmingsplannen die burgers en bedrijven rechtszekerheid bieden
- Ondersteunen provinciale projecten op het vlak van natuur en landschapsontwikkeling
- Opstellen en vaststellen van centrumvisies voor de drie hoofdkernen
- Beschikken over actuele bestemmingsplannen

Ad 3 Het voeren van regie over locatieontwikkeling

Begeleiden via (anterieure) exploitatieovereenkomsten en/of zo actief mogelijk zelf via grondexploitatie ter hand nemen van alle bouwplannen voor woningbouwtoevoeging, herstructurering, en bedrijvenlocaties. Deze bouwplannen leveren bij realisatie een actieve bijdrage aan verwezenlijking van veel gemeentelijke en maatschappelijke doelen. Meest in het oog springend hierbij zijn de Volkshuisvestings en economische doelen. Ook de andere doelen zoals bijvoorbeeld duurzaamheid op het gebied van milieu en leefomgeving, en het IAB via herontwikkeling van enkele locaties, vormen een nadrukkelijk aandachtspunt

Ad 4 Het afstemmen van het woningaanbod in de gemeente op de woningbehoeften

- Differentiatie in en spreiding van het aanbod van nieuwe woningen voor de doelgroepen (onderverdeeld in de categorieën sociaal, midden en hoog)
- Uitvoeren prestatieafspraken met de corporaties, zodat ook ouderen en starters voldoende kansen krijgen
- Actualisatie woonplan in samenspraak met corporaties, provincie en regio Groningen Assen

Ad 5: De afdracht van een bijdrage vanuit het grondbedrijf aan de Algemene Dienst Raad en college hebben afspraken gemaakt om via actieve grondpolitiek winstgevende grondexploitaties te voeren waardoor een structurele afdracht uit grondexploitatie aan de AD kan worden gedaan. Tot en met 2014 is het doel een jaarlijkse afdracht vanuit het grondbedrijf aan de Algemene Dienst van €500.000.- te doen..

Ad 6: Een goede vergunningverlening, controle en handhaving

- In het kader van de wettelijke overheidstaak worden binnen de normen vergunningen verleend, en vindt er toezicht en handhaving plaats
- Integrale vergunningverlening, toezicht en handhaving (omgevingsvergunning)

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

Wat zijn de belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten die voor het bestuur relevant lijken om te volgen.

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
1	Waarborgen landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten	Uitvoering LOP Beleid tav cultuurhistorie en archeologie	5	5 1		
2	Gedragen plannen en visies	Centrumplannen Participatie gebiedsontwikkelingen	3 5	5		
2	Actuele bestemmingsplannen	Actualisatie Bestemmingsplannen Nieuwe bestemmingsplannen en projectbesluiten bij initiatieven	80% 15	85% 15	90%	95%
3	Locatieontwikkeling	Totaal investeringsniveau in lopende complexen	59,5	61,5	33,6	16,9 (in mln €)
3	Locatieontwikkeling	Aantal grondcomplexen Grondcomplexen in ontwikkeling	21 10			
4	Afstemmen woningaanbod en vraag (kwantitatief)	Gemiddeld aantal te realiseren woningen (($\frac{1}{3}$ sociaal, $\frac{1}{3}$ midden, $\frac{1}{3}$ hoog)	145	145		
4	Afstemmen woningaanbod en vraag (kwalitatief)	Actueel Woonplan en prestatieafspraken Aantal projecten met specifieke aandacht doelgroepen		1 2	3	4
5	De afdracht van een bijdrage vanuit het grondbedrijf voorzien van 500.000 euro als bijdrage aan de Algemene Dienst tot en met het jaar 2014	Jaarlijkse afdracht uit grondbedrijf bedraagt € 500.000.-	500K	500K	500K	500K
6	Een goede vergunningverlening, toezicht en handhaving	Alle vergunningen (tijd. en permanent) zijn gecontroleerd overeenkomstig het vastgestelde handhavingbeleid, uitvoeringsprogramma handhaving en kwaliteitshandboek	100%	100%	100%	100%

**Wat gaan we
daar in 2011
voor doen**

Uitvoering LOP

Conform het werkboek LOP worden in 2011 een aantal projecten uitgevoerd c.q. tot uitvoering gebracht. Vooralsnog betreft het de volgende projecten.

1. Landgoederen Eelde-Paterswolde
2. Beekdalherstel bovenloop Eelderdiep
3. Herstel gemeentelijke landschapselementen
4. Herstel particuliere landschapselementen
5. Implementatie concept Koningsas
6. EVZ-25
7. Dorpsomgevingsplan Zeijen

Revitalisering dorpskernen

Voor Zuidlaren geldt dat er aan de hand van het stedenbouwkundig kader er uitvoering wordt gegeven aan de diverse deelprojecten, zoals het brinkenplan, de voorzijde PBH en de voormalige garage Roelfsema. Voor Eelde-Paterswolde is het de bedoeling dat in 2011 de stedenbouwkundige kaders helder zijn en er afspraken liggen c.q. een plan van aanpak met initiatiefnemers over de ontwikkelingen.

Bestemmingsplannen

In 2011 staat een aantal bestemmingsplannen in de planning. Het betreft hier vanuit de actualisering:

- bestemmingsplan buitengebied (voorontwerp en ontwerp)
- bestemmingsplan bedrijventerreinen
- bestemmingsplan kern Tynaarlo

Daarnaast zijn een aantal nieuwe bestemmingsplannen benodigd om voorgestane ontwikkelingen mogelijk te maken. Het betreft:

- bestemmingsplan baanverlenging
- bestemmingsplan Tussenwater
- bestemmingsplan brink Zuidlaren

Ten aanzien van de plannen voor de centra van de 3 grotere kernen wordt tevens de start verwacht van enkele nieuwe bestemmingsplannen (of voor deelgebieden daarvan) om nieuwe initiatieven mogelijk te maken.

Tenslotte zal in 2011 er een aanpak worden opgesteld over de omgang met actualisatie van bestemmingsplannen, mede in relatie tot projectbesluiten en bestemmingsplannen op perceelsniveau. Dit om te kunnen blijven beschikken over actuele en overzichtelijk aantal bestemmingsplannen.

Locatie-ontwikkeling

In 2011 wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van alle complexen in uitvoering en de voorbereiding van de uitvoering van de overige voorziene grondexploitaties, zoals complex Vries Nieuwe Stukken. Tevens zal nadere studie worden verricht naar de mogelijkheden van een Energiepark op Vriezerbrug- Zuid. Tenslotte vormt het uitwerken van de centrumplannen Eelde, Vries, en Zuidlaren in diverse merendeel particuliere bouwplannen / grondexploitaties een aandachtspunt.

Beleidsactualisatie

In 2011 wordt samen met de corporaties een start gemaakt met een nieuw woonplan voor de komende jaren. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar de dynamiek op de woningmarkt en de aandacht voor de verschillende doelgroepen. Dit geactualiseerde woonplan staat aan de basis van nieuwe met de corporaties te maken prestatieafspraken.

Andere thema's of gebieden waarover in 2011 beleid geformuleerd wordt zijn:

- (actualisatie) Nota Grondbeleid. Hierin worden de beleidsmatige en financieel economische uitgangspunten en principes omtrent het gemeentelijk grondbeleid voor alle bouwplannen (in de definitie van Wro) vastgelegd.
- omgeving luchthaven of voorterrein luchthaven
- bed en breakfast

Gebiedsgericht beleid/ plattelandsbeleid

In 2011 worden via het plattelandsbeleid (met behulp van de Adviesraad Platteland) de verschillende beleidskaders (dit geldt voor zowel bestemmingsplannen als beleidsactualisaties) nader vorm gegeven. Tevens participeren wij als gemeente in een aantal gebiedsgerichte projecten. Het betreft de deelgebieden Hunze, Noordwest Drenthe en Drentse Aa. Hierbij is er een samenhang met zowel het plattelandsbeleid als de uitvoering van het LOP.

Vergunningverlening

Op dit moment is de invoeringsdatum voor de Wabo 1 oktober 2010. Dit betekent dat 2011 mede in het teken zijn van de implementatie en optimalisatie van de WABO in de organisatie. Vanuit dit cluster vormt de wabo een belangrijke wet. Hierbij ligt er samenhang met cluster 1, veiligheid, cluster 2, mobiliteit, en cluster 7, milieu en leefomgeving.

Gegevens financiële begroting Cluster 8

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
14. Grondbedrijf	20.197.959	1.677.456	11.715.809	11.697.396	11.704.484	11.889.001
15. Ruimtelijke ordening	1.680.266	1.810.667	1.376.920	1.371.663	1.381.507	1.395.378
16. Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing	2.470.747	2.710.908	2.832.276	2.803.853	2.790.379	2.794.750
Totaal lasten	24.348.972	6.199.031	15.925.005	15.872.912	15.876.370	16.079.129

Baten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
14. Grondbedrijf	19.747.782	1.404.902	11.258.209	11.258.330	11.258.453	11.435.913
15. Ruimtelijke ordening	86.395					
16. Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing	1.953.700	1.896.032	2.521.698	2.602.363	2.583.028	2.585.572
Totaal baten	21.787.877	3.300.934	13.779.907	13.860.693	13.841.481	14.021.485

Resultaat voor bestemming	2.561.095	2.898.097	2.145.098	2.012.219	2.034.889	2.057.644
----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Resultaatbestemming	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
Toevoeging aan de reserve	201.450		175.000	175.000	175.000	175.000
Onttrekking aan de reserve	1.522.340	1.019.486	892.815	762.721	766.024	769.885
Mutatie reserves	-1.320.890	-1.019.486	-717.815	-587.721	-591.024	-594.885

Resultaat na bestemming	1.240.205	1.878.611	1.427.283	1.424.498	1.443.865	1.462.759
--------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Cluster 9: Financiering

Programma's | programma 2 : Budgetcyclus
 programma 7 : Algemene Middelen

Maatschappelijke effecten | Een zodanige kwaliteit van de plannen en voortgangsrapportages bereiken, dat deze bijdragen aan het beeld van een betrouwbare en transparante organisatie.

Een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau tegen zo laag mogelijke lasten voor de bewoners.

Een evenwichtige lastenverdeling over de verschillende categorieën belastingplichtigen.

Geldende Beleidsstukken | Perspectievennota 2010, vastgesteld in de raad van juni 2010
 Begroting 2010 en mjb, vastgesteld in de raad van oktober 2009
 Nota reserves en voorzieningen 2009, vastgesteld in de raad van juni 2009
 Financiële kaders van de provincie Drenthe, voor kennisgeving aangenomen door de raad
 Verordeningen art 212 en 213, vastgesteld in de raad november 2004

Beleidsdoelen

Welke beleidsdoelen moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

- Beheersing van overgedragen budgetten
 - Verdere ontwikkeling van outputsturing en resultaatafspraken
 - Verdere ontwikkeling van ken en stuurgetallen
- Beheersing van risico's
 - Verdere ontwikkeling van risicomanagement.
- Sluitende begroting in een meerjarig perspectief en een gezonde reservepositie:
 - Maatregelen nemen om de verwachte lagere uitkering uit het gemeentefonds op te vangen, met als uitgangspunt dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten.
 - Het in stand houden van voldoende (vrije) reserves als buffer en om keuzes te kunnen maken
 - Na 2011 vervallen er meerjarige afspraken over incidentele dekking van bepaalde uitgaven, met name in de subsidie en onderhoud lasten.
- Trendmatige ontwikkeling van belastingen
 - We streven naar een evenwichtige belastingheffing en een goede kwaliteit van klachtenbehandelingen

Thema's, doelen en kengetallen

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
	Lokale heffingen	Trendmatige tariefaanpassingen	2%	2%	2%	2%

Wat gaan we daar in 2011 voor doen

Een belangrijke opgave is het sluitend houden van het meerjarig perspectief. Op de rapportagemomenten binnen de P&C zullen we op transparante wijze rapporteren hoe het financiële perspectief er uitziet.

Beheersing van overgedragen budgetten.

In 2010 is een onderzoek ingesteld naar de relatie tussen beleidsontwikkeling en de uitvoering van beleid. De uitkomsten van dit onderzoek zullen als basis dienen voor een plan van aanpak om in 2011 te komen tot concrete, meetbare prestatieafspraken, waarbij relevante ken en stuurgetallen een belangrijke rol zullen gaan spelen.

Evenwichtige ontwikkeling van lokale heffingen.

Hoewel de wettelijk vastgestelde norm een stijging van 4,3% toelaat, streven wij er naar om de heffingen de komende jaren met maximaal 2% per jaar te laten stijgen.

Gegevens financiële begroting Cluster 9

In het volgende overzicht wordt aangegeven welke baten en lasten er geraamd zijn in de meerjarenbegroting 2011.

Lasten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
2. Budgetcyclus	144.611	166.902	223.820	222.963	225.883	229.243
7. Algemene middelen	7.151.246	5.826.538	8.226.480	7.738.116	7.497.305	7.121.473
Totaal lasten	7.295.857	5.993.440	8.450.300	7.961.079	7.723.188	7.350.716

Baten	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
Programma	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
2. Budgetcyclus						
7. Algemene middelen	55.941.897	38.429.021	38.083.822	37.821.221	36.851.721	35.989.435
Totaal baten	55.941.897	38.429.021	38.083.822	37.821.221	36.851.721	35.989.435

Resultaat voor bestemming	-48.646.040	-32.435.581	-29.633.522	-29.860.142	-29.128.533	-28.638.719
----------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Resultaatbestemming	Rekening	Actuele	Begroting	Meerjaren		
				Begroting	Begroting	Begroting
	2009	Begroting	2011	2012	2013	2014
Toevoeging aan de reserve	20.914.564	3.600.903	3.293.124	2.979.339	2.942.415	2.913.243
Onttrekking aan de reserve	5.444.655	6.703.469	4.311.980	3.108.404	3.067.404	3.026.404
Mutatie reserves	15.469.909	-3.102.566	-1.018.856	-129.065	-124.989	-113.161

Resultaat na bestemming	-33.176.131	-35.538.147	-30.652.378	-29.989.207	-29.253.522	-28.751.880
--------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------